

Nr 138.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa åtgärder till spannmålsodlingens fortsatta stödjande; given Stockholms slott den 26 februari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet von Stockenström, anför:

Sedan vid 1930 års riksdag (prop. nr 108; R. skr. nr 376) beslutats vissa åtgärder i syfte att genom inmalnings- och inblandningstvång befordra avsättningen av svenskt vete och svensk råg, utfärdade Kungl. Maj:t, i anslutning till riksdagens beslut, den 13 juni 1930 förordning (nr 249) om användande av svenskt vete och svensk råg vid framställning av mjöl m. m., i det följande benämnd inmalningsförordningen.

Förordningen avser, såsom i densamma angives, att säkerställa, att till brödsäd lämplig svensk spannmål av vete och råg, som ej åtgår för andra ändamål än den inhemska brödsädsförbrukningen, varder använd såsom

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 1 saml. 111 häft. (Nr 138.)

*1930 års
riksdag.*

brödsäd. I förordningen stadgas, till fullföljande av detta syfte, att envar, som driver kvarn och därvid använder utländskt vete eller utländsk råg, tillika skall vid framställning av vetemjöl och rågmjöl använda svenskt vete och svensk råg i sådan omfattning, att det svenska vetet respektive den svenska rågen i genomsnitt under varje fastställd förmalningsperiod uppgår till viss procent av allt det vete respektive den råg, som under perioden förmales vid kvarnen (inmalningsprocent), samt att vid framställning av vetemjöl därjämte skall iakttagas, att det svenska vetet uppgår till viss procent av varje för sig förmalt veteparti (minimiprocent). Beträffande beräkningen av den myckenhet vete, som vid viss kvarn under förmalningsperiod förmales, stadgas i förordningen, bland annat, att hänsyn ej skall tagas till »svenskt vete, som förmales tillsammans med annan brödsäd eller svarar mot mjöl, som av kvarninnehavaren blandas med mjöl av annan brödsäd». Fastställande av förmalningsperiod samt av inmalnings- och minimiprocent ankommer enligt förordningen på Kungl. Maj:t. Förordningen stadgar vidare i fråga om införsel till riket av utländskt mjöl, att den, som till riket inför vetemjöl, är pliktig att, medan varan ännu står under tullverkets uppsikt, låta däri inblanda mjöl av svenskt vete så, att det svenska mjölet kommer att i genomsnitt svara mot gällande inmalningsprocent och ej för någon del av partiet understiger stadgad minimiprocent, samt att vad sålunda stadgats skall, såvitt angår inblandning intill gällande inmalningsprocent, äga motsvarande tillämpning, i fråga om rågmjöl. Från sist omnämnda inblandningskyldighet äro i förordningen vissa undantag medgivna. Kungl. Maj:t äger enligt förordningen medgiva sådana ytterligare undantag från i förordningen stadgad skyldighet att verkställa inmalning eller inblandning, som av förhållandena påkallas.

För den centrala handläggningen av de ärenden, som kunde komma att föräledas av den beslutade spannmålsregleringen, inrättades ett särskilt organ, benämnt statens spannmålsnämnd. Nämnden tillsattes av Kungl. Maj:t den 14 juli 1930 och samma dag utfärdades instruktion för nämnden (nr 316).

Genom kungörelse den 14 augusti 1930 (nr 330) förordnade Kungl. Maj:t, att inmalningsförordningen skulle träda i kraft den 1 september 1930. Den 14 augusti 1930 utfärdade Kungl. Maj:t tillika kungörelse (nr 331) med tillämpningsföreskrifter till inmalningsförordningen.

Den 15 augusti 1930 avlämnade vissa handelskvarnar till spannmålsnämnden en förbindelse att, under vissa angivna förutsättningar, under tiden den 1 september 1930—den 31 augusti 1931 vid inköp av svenskt vete och svensk råg tillämpa betalning efter viss successivt stigande skala. Enligt denna skala skulle betalas under september 1930 för vete minst 18 kronor och för råg minst 15 kronor samt under maj—augusti 1931 för vete minst 20 kronor och för råg minst 17 kronor, allt för 100 kilogram. Priserna skulle enligt förbindelsen gälla fullgod (frisk och oskadad) spannmål med en kvalitetsvikt av 77.5 kilogram per hektoliter för vete och 72.8 kilogram per hektoliter för råg, allt fritt kvarn. Beträffande prisbestämningen för andra hektolitervikter samt ifråga om villkoren i övrigt skulle enligt förbindelsen de inom delegationen för svensk spannmålsnotering överenskomna grunder iakttagas. Förenämnda priser skulle betalas av kvarnar belägna inne i landet (inlandskvarnar). Vid kusten belägna kvarnar

(kustkvarnar) skulle enligt förbindelsen betala pris, som med minst 50 öre för 100 kilogram överstege vad kvarnarna inne i landet skulle erlægga. Uppkomme tvistighet, huruvida kvarn vore att hänföra till den ena eller andra gruppen, ägde spannmålsnämnden härutinnan besluta.

Kvarnförbindelsen trädde, sedan förutsättningarna för densamma blivit uppfyllda, i tillämpning den 1 september 1930. Förbindelsen biträdades inom viss fastställd tid av sammanlagt ett åttiotal handelskvarnar, omfattande cirka 97 procent av den i industristatistiken redovisade vetemjölproduktionen och cirka 80 procent av motsvarande rågmjölproduktion i riket.

Vid 1931 års riksdag blev beslut fattat om fortsatta statliga åtgärder för spannmålsodlingens stödjande under konsumtionsåret 1931—1932. Samtidigt beslötos åtgärder till trygghet av att de vid slutet av konsumtionsåret 1930—1931 av odlare och spannmålshandlare icke avyttrade förråden av svensk brödspannmål skulle kunna vinna avsättning till de i kvarnförbindelsen av den 15 augusti 1930 för sistnämnda konsumtionsårs sista månader utfästa priserna.

De vid 1931 års riksdag till spannmålsodlingens främjande beslutade åtgärderna byggde i huvudsak på ett av spannmålsnämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 april 1931 framlagt förslag.

Enligt detsamma skulle ett för ändamålet inrättat organ till visst pris inköpa all den svenska spannmål av kvarnduglig beskaffenhet, som vid slutet av ett vart av konsumtionsåren 1930—1931 och 1931—1932 finnes kvarliggande icke avyttrad hos odlare och spannmålshandlare, samt sedermera ombesörja försäljning av denna spannmål till kvarnarna. Över organets verksamhet, som icke skulle avse att bereda vinst, skulle statskontroll utövas. Säkerhet för att den spannmål, som inköptes av organet, också vunnit avsättning vid kvarnarna skulle erhållas därigenom att kvarnarnas import av vete och råg gjordes beroende av åtagande från deras sida att övertaga den spannmål, organet köpt. Övertagandet skulle ske till pris, som motsvarade det vid tiden för övertagandet gällande marknadspriset. För täckande av förlust, som för organet kunde uppstå vid spannmålets försäljning till kvarnarna, skulle medel beredas på det sätt, att vid införsel till riket av brödspannmål samt mjöl och gryn därav under tid systemet vore gällande av importören uppbures en särskild gottgörelse med belopp ställt i relation till kvantiteten av den spannmål, det mjöl eller det gryn, som infördes. Importen av såväl vete och råg som därav framställt mjöl och gryn skulle med ensamrätt överlämnas åt organet med befogenhet och i vissa fall skyldighet för detta att medgiva import för dem, som önskade komma i åtnjutande därav, samt med rättighet att uppbära nyssnämnda gottgörelse. Organet skulle givas formen av en ekonomisk förening utan personlig ansvarighet. Föreningen skulle gentemot staten förbinda sig att inköpa nämnda saluöverskott av den svenska brödspannmålen samt i gengäld av staten erhålla importmonopol i förut berörda omfattning och rättighet att till täckande av sina kostnader och förluster uppbära gottgörelse, som förut sagts. Medlemmar i föreningen skulle vara sådana kvarnföretag, som önskade komma i åtnjutande av rätt till användning av utländskt vete eller utländskt råg. Med medlemskap i föreningen skulle följa skyldighet att för föreningens räkning lagra och

av föreningen övertaga den spannmål föreningen inköpte. Vad beträffade de priser, till vilka föreningens inköp skulle ske, skulle för inlösen av 1930 års skörd gälla de priser, vilka faststälts i kvarnförbindelsen av den 15 augusti 1930. Fastställandet av priserna för föreningens inköp av 1931 års skörd skulle ankomma på Kungl. Maj:t. Under den med förslaget avsedda tiden skulle inmalningsförordningen förbli gällande.

Inom nämnden hade vid förslagets uppgörande diskuterats möjligheten att omedelbart fastställa priserna för 1931 års skörd. De priser, vilka därvid inom nämnden övervägts för normalkvaliteter av vete och råg, hade varit för vete 17 kronor 50 öre och 18 kronor samt för råg 15 kronor och 15 kronor 50 öre. Nämnden hade emellertid funnit lämpligt, att avgörandet av prisfrågan uppskötes till en tidpunkt, då större möjligheter föreläge att bedöma skördens antagliga storlek och kvalitet, och då man bättre kunde överblicka läget på världsmarknaden för kommande konsumtionsår. Prissättningen måste likväl efter nämndens mening under alla förhållanden ske så tidigt, att odlarna vid saluförandet av 1931 års skörd kunde inrikta sina priser efter de för föreningens inköp fastställda.

Genom de föreslagna anordningarna skulle enligt nämndens tanke först och främst avsättningen av den svenska brödspannmålen tryggas. Nämnden förmenade emellertid tillika, att genom den visshet, som i sådant hänseende bereddes odlare och spannmålshandlare, och kändedomen om inköpspriset vid konsumtionsårets slut även skulle åstadkommas en viss stabilisering av priserna under hela konsumtionsåret.

I syfte att åstadkomma bildande av en förening, sådan som förut nämnts, och för ävägbringande av avtal mellan föreningen och staten av förut angivna innehåll hade nämnden fört överläggningar med ett antal kvarnföretag i riket. Med sin skrivelse överlämnade nämnden på grundvalen av dessa överläggningar utarbetade förslag såväl till stadgar för den ifrågasatta föreningen, benämnd Svenska spannmålsföreningen u. p. a., som till kontrakt mellan föreningen och staten jämte därtill hörande särskilda bestämmelser och prisregleringsskalor. De storkvarnar, som deltagit i berörda överläggningar, hade samtliga utom en under viss förutsättning förklarar sig villiga att, därest Kungl. Maj:t för sin del godkände förslagen, biträda desamma.

Den 24 april 1931 bemyndigade Kungl. Maj:t mig att under förutsättning av riksdagens godkännande å statens vägnar underteckna det av spannmålsnämnden överlämnade kontraktsförslaget. Samma dag blev även, efter det vid konstituerande sammanträde med Svenska spannmålsföreningen u. p. a. stadgar för föreningen i överensstämmelse med spannmålsnämndens förslag antagits och styrelse utsetts samt stadgarna registrerats, kontraktet undertecknat av mig och av styrelsen.

Beträffande kontraktets innehåll¹ torde här följande böra anmärkas.

Kontraktet skulle, enligt stadgande i 13 §, träda i kraft den dag, Kungl. Maj:t bestämde, dock senast den 1 juni 1931, och skulle gälla till och med den 31 december 1932. Staten tillförsäkrade, enligt 1 § första stycket, föreningen för den i 13 § omförmälda tid, att annan än föreningen ej skulle äga laglig rätt att, utan föreningens medgivande, till riket införa vete eller råg eller spannmålsblandning, vari vete eller råg inginge,

¹ Kontraktet återfinnes å sid. 56.

eller mjöl, framställt av vete eller råg, eller gryn av vete. Föreningen skulle dock, enligt vad i 5 § andra stycket stadgades, ej äga rätt att för egen räkning driva handel med utländsk spannmål eller därav framställt mjöl eller gryn. Från den föreningen tillförsäkrade ensamrätten till införsel gjordes i 1 § andra stycket undantag för vissa angivna särskilda fall. I 5 § första stycket stadgades vidare, att föreningen ej finge vägra att för annan införa eller att i för varje fall angiven myckenhet låta annan införa mjöl av vete eller råg eller gryn av vete, föreningens styrelse likväl obetaget att för tiden intill den 1 september 1931, om statens spannmålsnämnd därtill lämnade tillstånd, motsätta sig sådan import, i den mån den kunde antagas ske i spekulativt syfte. Föreningen förband sig, enligt 2 §, att till minst de priser, som i 4 § stadgades, vartdera året 1931 och 1932 under tiden från och med den 1 juni till och med den 31 juli inköpa all inom landet odlad, salubjuden spannmål av vete och råg, som vore av fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig beskaffenhet och hembjödtes föreningen före den 1 juni det år, inköpet skulle äga rum. För år 1931 skulle hembudstiden under viss förutsättning kunna för angiven kortare tid förlängas. De partier spannmål, som föreningen enligt 2 § vore skyldig inköpa, skulle enligt vad i samma paragraf vidare stadgades levereras till uppsamlingsställen, som anvisades av föreningens styrelse, och skulle styrelsen söka fördela leveranserna så rättvist som möjligt samt med hänsyn till att fraktkostnaderna i görligaste mån inskränktes. Under vissa förhållanden skulle enligt kontraktet för föreningen inträda en utöver vad i 2 § angivits utsträckt inköpsskyldighet. Syftet därmed var att bereda möjlighet till genomförande i viss omfattning av stödköp. I 3 § stadgades i sådant hänseende, att det skulle åligga föreningen att då statens spannmålsnämnd så påfordrade, efter anvisningar av nämnden, före den 1 juni 1932 även under andra tider än de i 2 § omförmälda vidtagna inköp av svenskt vete och svensk råg av den i 2 § angivna beskaffenhet, om och i den mån de till föreningen anslutna kvarnarna enligt föreningens stadgar vore skyldiga att mottaga och lagra sålunda inköpt spannmål. Bestämmelser angående betalningen av spannmål, som föreningen inköpte under de i 2 § angivna tiderna, upptogos, såsom förut nämnts, i 4 §. Beträffande föreningens inköp under tiden den 1 juni—den 31 juli 1931 lämnades bestämmelser härutinnan i 4 § 1 mom. I fråga om föreningens inköp under tiden den 1 juni—den 31 juli 1932 stadgades i 4 § 2 mom., att för fullgod (torr, frisk och oskadad) svensk spannmål med en kvalitetsvikt av 77 kilogram per hektoliter (129 holländska skålpund) för vete och 72,2 kilogram per hektoliter (121 holländska skålpund) för råg skulle betalas fritt anvisat uppsamlingsställe det för hela riket enhetliga pris, Kungl. Maj:t för vete respektive råg av nämnda kvaliteter funne skäligt bestämma, ävensom att till angivna pris skulle göras ett tillägg av ett öre för varje fulla 100 kilogram för var dag, leveransens i enlighet med köpeavtalet ägde rum senare än den 1 juni 1932. I 4 § 3 mom. stadgades vidare, att beträffande villkoren i övrigt och prisbestämningen för andra hektolitervikter än de förut angivna skulle de grunder iakttagas, vilka funnes angivna i kontraktet bilagda, efter förslag av delegationen för svensk spannmålsnotering uppgjorda bestämmelser och prisregleringsskalor, men att tillägg till och förändring av sagda bestämmelser och skalor finge av statens spannmålsnämnd och föreningens styrelse, därest nämnden och styrelsen därom vore ense, verkställas. Från de i 4 § 1, 2 och 3 mom. stadgade pris skulle, enligt samma paragraf, 4

mom., avdrag ske med 50 öre för varje fulla 100 kilogram, varmed den levererade myckenheten med mer än 10 procent understege den salubjudna, där ej underlåtenheten kunde anses ursäktlig. Föreningens försäljning av svenskt vete och svensk råg inköpt på grund av stadgandet i 2 § eller i annan ordning finge enligt 7 § icke ske till pris, understigande det vid tiden för försäljningen gällande marknadspris. Ifråga om beräkningen av marknadspriset lämnades i 7 § vissa bestämmelser. Till täckande av sina kostnader samt förluster vid utöväandet av sin verksamhet skulle föreningen enligt 8 § äga att för de myckenheter vete och råg, spannmålsblandningar, vari vete eller råg inginge, vetemjöl, rågmjöl och gryn av vete, vilka infördes till riket, av vederbörande importör uppbära gottgörelse i enlighet med de i samma paragraf angivna grunder. Vissa särskilda förmåner tillerkändes slutligen enligt kontraktet för eningsmedlemmarna. I 11 § andra stycket stadgades, att eningsmedlemmarna berättigades att vid förmalning vid egna kvarnar under den i 13 § omförmälda tid tillämpa en inmalnings- och minimiprocent för vete, som understege de jämlikt 2 § i inmalningsförordningen fastställda eller medgivna lägsta motsvarande procentsatserna med 10 enheter, därvid dock icke avsåges sådan dispensvis vid enstaka tillfällen för begränsad kvantitet medgiven inmalnings- eller minimiprocent, som äsyftade förmalning för särskilt ändamål, liggande utom ramen för den vanliga mjölhandeln. Föreningsmedlemmarna tillförsäkrades därjämte enligt stadgande i 11 § tredje stycket, att under den i 13 § omförmälda tid förenämnda stadgande i inmalningsförordningen beträffande »svenskt vete, som förmales tillsammans med annan brödsäd eller svarar mot mjöl, som av kvarninnehavaren blandas med mjöl av annan brödsäd,» ej skulle äga tillämpning beträffande dem.

Vid kontraktet funnos såsom bilagor fogade dels de till kontraktet hörande, i 4 § 3 mom. av kontraktet omförmälda särskilda bestämmelser och prisregleringsskalor¹, dels ock föreningens stadgar².

Genom proposition till 1931 års riksdag, nr 216, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att *dels* besluta, att för tid, som Kungl. Maj:t bestämde i anslutning till syftet med och innehållet i förut berörda kontrakt mellan staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a., rätt att till riket införa vete och råg, spannmålsblandning, vari vete eller råg inginge, mjöl framställt av vete eller råg samt gryn av vete med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skulle tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överläte sådan rätt, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som kunde erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt, *dels ock* godkänna nämnda kontrakt mellan staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a.

I skrivelse nr 288 anmälde riksdagen, under åberopande av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 3, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts proposition.

Sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet anförde i nämnda ut-

¹ Återfinnas å sid. 62.

² Återfinnas å sid. 67.

låtande — efter att hava förordat det genom propositionen framlagda förslaget — vidare följande:

»Utskottet vill härvid hava uttalat, att utskottet, som förutsätter, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet kommer att följa avtalets tillämpning och verkningar, håller för naturligt, att Kungl. Maj:t *dels* tillser, att de åtgärder, vilka inom ramen för avtalet kunna vidtagas till brödsädsprisets stabilisering under den tid av året, då marknaden är fri, också bliva vidtagna, *dels ock*, om förhållandena det påkalla, söker träffa överenskommelse med Svenska spannmålsföreningen om sådana förändringar i avtalet, som kunna bidra till uppnåendet av syftet med detsamma. I förstnämnda hänseende vill utskottet särskilt erinra om den möjlighet, som föreligger, att genom stödköp enligt 3 § i kontraktet lätta trycket på marknaden. Vid ordnandet av ifrågavarande köp torde det givetvis vara angeläget tillse, att icke de enskilda jordbrukarna eller deras sammanlutningar på något sätt bliva missgynnade. De avseenden åter, i vilka det för utskottet framför allt framstår såsom önskvärt, att vissa ändringar i avtalet komme till stånd, gälla villkoren för leveransgill vara enligt de till kontraktet hörande särskilda bestämmelserna. Vad härutinnan stadgats såväl angående högsta groddprocent som angående lägsta kvalitetsvikt synes utskottet innefatta väl stora krav på spannmålsens beskaffenhet. Enligt utskottets förmenande bör vid fastställandet av fordringarna i berörda hänseenden hänsyn i viss mån tagas till hur innevarande års skörd utfaller.

Departementschefen har anfört, att för föreningens inlösen av 1931 års skörd skulle kunna tänkas ifrågakomma priser av för normalkvalitet av vete 17 kronor 50 öre à 18 kronor samt för normalkvalitet av råg 15 kronor à 15 kronor 50 öre, allt för 100 kilogram. Utskottet anser, att berörda priser med hänsyn till produktionskostnaderna äro de lägsta, som böra komma under omprövning. Härvid vill utskottet till en början framhålla, att rågpriset enligt utskottets förmenande icke skäligen bör understiga priset å vete med mer än högst 2 kronor för 100 kilogram. Blir, såsom torde kunna förväntas, 1931 års skörd av brödsäd av mindre storlek än skörden varit de närmast föregående åren, synes det emellertid utskottet som skulle högre priser än de av departementschefen föreslagna kunna tillämpas beträffande såväl vete som råg. Utskottet förbiser icke den av departementschefen framhållna fara för en överproduktion av brödsäd. som upprätthållande av en stark spänning mellan brödsädspris och foderädspris, till förmån för förstnämnda sädesslag, kan innebära. Jordbrukarna måste sålunda göra klart för sig, att den spänning i berörda hänseende, som under av utskottet angiven förutsättning för nästföljande konsumtionsår skulle bevaras, icke får anses normgivande för framtiden.

Enligt kontraktet berättigas föreningen att uppbära gottgörelse vid import av vete och vetemjöl, utan att undantag stadgats för det fall, att vetet skall användas för förmalning till mjöl för makaronitillverkning, eller att det importerade vetemjölet skall nyttjas för sådan tillverkning. Däremot är importen av makaroner fri från gottgörelse, varom här är fråga. Såsom förslaget nu är gestaltat kan det innebära en försämring av de inhemska makaronitillverkarnas ställning gentemot makaroniimportörerna. Då denna följd av förslaget måste betraktas såsom icke tillfredsställande, förutsätter utskottet, att, därest mjöl, framställt av inhemskt vete, befinnes icke fylla de fordringar, man med fog kan ställa på makaronimjöl, Kungl. Maj:t söker med föreningen ernå överenskom-

melse till undanröjande av ovan berörda olägenhet. Detta synes böra ske antingen sålunda, att importen av vete och vetemjöl för makaronitillverkning fritages från gottgörelse enligt kontraktet eller därigenom, att restitution beviljas av gottgörelse, som erlagts för till makaroniberedning använt utländskt vete eller vetemjöl.»

Utskottet förklarade slutligen, att utskottet förutsatte, att undantag från den föreningen enligt 1 § första stycket i kontraktet tillförsäkrade ensamrätt i enlighet med ett av generaltullstyrelsen i ärendet avgivet yttrande gjordes beträffande transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av de varor, kontraktet avsåge.

Åtgärder för
verkställighet
av 1931 års
riksdagsbeslut
m. m.

Den 29 maj 1931 utfärdade Kungl Maj:t förordning (nr 119) angående reglering av införseln av vissa slag av omalen och malen spannmål. I förordningen stadgades, att vete, råg, spannmålsblandning, vari vete eller råg inginge, mjöl av vete eller råg ävensom gryn av vete icke finge till riket införas av annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överläte sådan rätt. Den, åt vilken införselrätt överlåtits, ägde emellertid lämna annan tillstånd till införsel av vara, som avsåges i förordningen. Förordningen skulle träda i kraft den 1 juni 1931. I brev till generaltullstyrelsen den 29 maj 1931¹ tillkännagav Kungl. Maj:t vidare för styrelsen och övriga vederbörande, att Kungl. Maj:t genom förutnämnda kontrakt å Svenska spannmålsföreningen u. p. a. överlätit den i förordningen omförmälda införselrätt, och i samma brev förordnade Kungl. Maj:t, att kontraktet skulle träda i kraft den 1 juni 1931. Den 29 maj 1931 anbefallde Kungl. Maj:t slutligen statens spannmålsnämnd att iakttaga och verkställa vad enligt kontraktet ankomme på nämnden, att efter verkställd utredning vidtaga de åtgärder och till Kungl. Maj:t skyndsammast inkomma med de förslag, vilka kunde föranledas av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets uttalanden, samt att, därest ändring enligt 4 § 3 mom. av kontraktet vidtoges i avseende å däri omförmälda bestämmelser och skalor, därom ofördröjligen göra anmälan hos Kungl. Maj:t.

Genom brev till statens spannmålsnämnd den 19 augusti 1931² angående pris å svenskt vete och svensk råg vid Svenska spannmålsföreningens u. p. a. inköp under tiden 1 juni—31 juli 1932 har Kungl. Maj:t sedermera bestämt de i 4 § 2 mom. i kontraktet mellan staten och föreningen angivna pris till 18 kronor 50 öre för 100 kilogram vete och 16 kronor 50 öre för 100 kilogram råg.

Kontraktet mellan staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a. har efter 1931 års riksdag undergått ändring såtillvida, att 1 § andra stycket erhållit ny lydelse i enlighet med vad generaltullstyrelsen i sitt av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet åberopade yttrande föreslagit. Beträffande tillämpningen av bestämmelserna om gottgörelse i 8 § av kontraktet har därjämte föreningens styrelse, till uppfyllande av det här-

¹ Transumt av brevet är intaget i Svensk förf. saml. nr 120.

² Transumt av brevet är intaget i Svensk förf. saml. nr 314.

utinnan av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet uttalade önskemål, beslutat, att gottgörelse, som erlagts för till makaroni använt vete eller vetemjöl, skall restitueras. De vid kontraktet fogade föreskrifterna om prisberäkning och kvalitetsbestämning m. m. undergingo i fråga om 1930 års skörd genom en överenskommelse mellan statens spannmålsnämnd och föreningens styrelse vissa modifikationer vad beträffade fordringarna å leveransgill vara och bestämmelserna rörande avdragen för grodd. Nämnden och styrelsen överenskommo dessutom den 23 september 1931, att femte och sjätte punkterna av nämnda föreskrifter skulle, i vad anginge 1931 års skörd, erhålla viss ändrad lydelse¹, vilken medförde en utsträckt skyldighet för föreningen att mottaga spannmål, innehållande sönderslagna korn eller grodda kärnor. De mellan nämnden och föreningens styrelse sålunda träffade överenskommelserna avsågo att tillgodose av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet i dessa hänseenden uttalade önskemål. Beträffande föreningens stadgar har Kungl. Maj:t lämnat tillstånd till intagande i 15 § av stadgarna av sådan bestämmelse angående styrelsebeslut, som följer av stadgandet i 8 § tredje stycket i kontraktet. Denna stadgeändring, vilken är av uteslutande formell art, var förutsatt redan i propositionen till 1931 års riksdag.

I skrivelse den 13 januari 1932 har *statens spannmålsnämnd* efter anmodan framlagt förslag till de åtgärder för spannmålsodlingens stödjande, som spannmålsnämnden för konsumtionsåret 1932—1933 funnit erforderliga och lämpliga. Skrivelsen torde såsom bilaga 2 fogas till detta protokoll.

Spannmålsnämnden har i skrivelsen först lämnat — förutom en redogörelse för vissa av de i det föregående berörda förhållandena — en framställning av läget å den inhemska spannmålsmarknaden särskilt under konsumtionsåret 1930—1931 samt av den sannolika utvecklingen under den närmaste framtiden å den internationella spannmålsmarknaden. I sammanhang därmed har nämnden även redogjort för Svenska spannmålsföreningens verksamhet under tiden till utgången av år 1931. Nämnden har dessutom i skrivelsen lämnat en sammanfattning av de synpunkter och önskemål, som framkommit vid en av nämnden genom cirkulärskrivelser till hushållningssällskap, spannmålshandlare, jordbrukarsammanslutningar med flera verkställd undersökning av verkningarna av inmalningsbestämmelserna och övriga statliga åtgärder till spannmålsodlingens stödjande.

Vid den behandling, som nämnden därefter i skrivelsen ägnat frågan om behovet av åtgärder till spannmålsodlingens fortsatta stödjande, har nämnden förklarat sig utgå ifrån att inmalningsförordningen komme att förbliva i gällande kraft under konsumtionsåret 1932—1933, enär efter nämndens förmenande ett slopande av inmalningstvänget efter 1932 års utgång skulle vara ur flera synpunkter vanskligt. Om emellertid den svenska spannmålsodlingen icke därjämte erhöle stödet av åtgärder i prisreglerande syfte, voro det enligt nämndens mening anledning förmoda,

¹ Se transumt av Kungl. brev till statens spannmålsnämnd den 2 oktober 1931, intaget i Svensk förf. saml. nr 335.

Statens spannmålsnämnds förslag till åtgärder för konsumtionsåret 1932—1933.

att priserna för svenskt vete och svensk råg skulle komma att sjunka rätt avsevärt under nu betalade, relativt låga priser. På grund därav och med hänsyn till av nämnden i övrigt anförda omständigheter har nämnden funnit spannmålsproducenterna allt fortfarande vara i behov av sådana åtgärder från statsmakternas sida, som kunde bereda dem större trygghet i prishänseende, än den inmalningstvänget som sådant innebure. Då nämnden övervägt den form, som borde givas ett fortsatt stöd åt spannmålsodlingen, har den för sin del ansett, att en förlängning av de åtgärder, vilka beslutades av 1931 års riksdag, vore lämpligast och lättast att genomföra men att smärre förändringar i nu gällande kontrakt och stadgar samtidigt borde företagas.

För ernående av en förlängning — med vissa förändringar — av kontraktet mellan staten och Svenska spannmålsföreningen att gälla även 1932 års skörd har nämnden, såsom i skrivelsen närmare angives, fört underhandlingar med föreningens styrelse. Nämnden har därvid förelagt styrelsen förslag till ändringar i gällande kontrakt och stadgar, vilka dels endast hade avseende på själva förlängningen, dels inneburo några förändringar av nu gällande bestämmelser. Vid föreningens ordinarie sammanträde den 18 december 1931 hava i anslutning till nämndens därom gjorda slutgiltiga hemställan de förslag till ändringar av föreningens kontrakt med staten och av föreningens stadgar, som återfinnas i de vid nämndens skrivelse fogade bilagorna C och D, vunnit föreningens godkännande. Föreningens sålunda fattade beslut har, i vad det angår stadgeändringarna, sedermera fastställts vid extra föreningssammanträde den 22 januari 1932, vilket föreningen i skrivelse samma dag bringat till Kungl. Maj:ts kännedom, samtidigt som föreningen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte lämna tillstånd till stadgeändringarnas vidtagande.

Förslagen till kontraktsändringar och stadgeändringar åtföljas i nämndens skrivelse av vissa närmare anvisningar och motiv. Vad först angår ändringarna i kontraktet äro vissa av dem beroende uteslutande på kontraktets förlängning att gälla även 1932 års skörd. Detta är fallet med ändringen av 2 § första stycket, utbytet i 3 § av årtalet »1932» mot årtalet »1933», ändringen av 4 § 2 mom. första stycket, utbytet i 7 § av orden »år 1932» mot orden »åren 1932 och 1933» samt ändringarna av 13 och 14 §§. De i 7 § införda orden »intill dess ny skörd kommer i marknaden» innefatta endast ett förtydligande av de nu gällande bestämmelserna om beräkningen vid föreningens försäljningar av marknadspriset för spannmål av gammal skörd. Det till 2 § tredje stycket gjorda tillägget innebär enligt nämndens mening icke något avsteg från de grunder, som under nu gällande kontraktstid ansetts böra vara bestämmande för spannmålsleveransernas fördelning. 4 § 1 mom. andra stycket i kontraktet, som uteslutits i nämndens förslag till kontraktsändringar, återfinnes i det nya 6 momentet i samma paragraf och har där endast undergått den redaktionella ändringen, att ordet »annat» inskjutits framför ordet »uppsamlings-

ställe». De i 3 § införda nya slutorden »eller andra lagringsutrymmen stå till förfogande» och ändringen i samma paragraf av »7 § c)» till »7 § b)» innebära däremot en förändring av nu gällande bestämmelser. Dessa ändringar och den därmed i samband stående föreslagna ändringen av 7 § b) i stadgarna åsyfta att skapa utvidgade möjligheter till företagande av stödköp. Genom det föreslagna nya tredje stycket i 4 § 2 mom. har beträffande föreningens inköp under sommaren 1933 avsetts att återinföra den ursprungligen enligt kvarnförbindelsen av den 15 augusti 1930 gällande bestämmelsen, att priset vid kustkvarn skall vara 50 öre högre än vid inlandskvarn. Nämnden har i fråga om denna bestämmelse anfört, bland annat, att den återinförts av den anledningen, att föreningen därigenom kunde bliva i tillfälle att, om än i begränsad omfattning, utan större egna kostnader eller förluster för utjämnande av spannmålstillgången förflytta till billigare pris inköpt spannmål till andra konsumtionsorter än de inom uppsamlingsområdena befintliga. I 4 § 3 mom. har i stället för den nuvarande hänvisningen till kontraktet bilagda särskilda bestämmelser och prisregleringsskalor upptagits en hänvisning till »särskilda mellan statens spannmålsnämnd och föreningens styrelse överenskomna bestämmelser och prisregleringsskalor». Ändringen har enligt vad nämnden anfört tillkommit av praktiska hänsyn och anslöte sig enligt nämndens mening till det i praktiken hittills tillämpade förfarandet. Beträffande innebörden av ändringen har nämnden tillika framhållit, att de vid kontraktet för närvarande fogade bestämmelserna och prisregleringsskalorna givetvis allttjämt skola äga tillämpning beträffande föreningens inköp av 1931 års skörd, i den mån icke utöver vad redan skett jämkningar av desamma överenskommas mellan nämnden och föreningens styrelse, samt att samma bestämmelser och prisregleringsskalor även skola förbliva i gällande kraft i fråga om föreningens inköp av 1932 års skörd, såvida någon ny överenskommelse härutinnan icke träffas mellan nämnden och föreningens styrelse. I det nya 5 momentet i 4 § har upptagits stadgande, att föreningen jämväl vid stödköp enligt 3 § skall tillämpa omförmälda bestämmelser och prisregleringsskalor. 5 § första stycket har ändrats på det sätt, att orden »för tiden intill den 1 september 1931» uteslutits. Föreningen har därigenom beretts möjlighet att, förutsatt nämnden därtill lämnar tillstånd, när som helst under kontraktstiden motsätta sig i stadgandet avsedd import av mjöl och gryn. Då föreningens verksamhet enligt kontraktsförslaget skall komma att fortgå ända till utgången av år 1933 och då under denna tid den gottgörelse, föreningen äger uppbära, för vissa tider helt kan komma att bortfalla för att sedermera ånyo uttagas, har det enligt vad nämnden anfört ansetts nödvändigt att på förslaget sätt kunna förhindra spekulativ import av mjöl och gryn. Dylik import kunde enligt nämnden också tänkas framträda för det fall, att tillgången på svensk brödspannmål vid något tillfälle bleve så knapp, att inmalningsprocenterna under viss period måste sättas särskilt låga, och be-

stämmelserna borde enligt nämndens mening även då gälla. I 7 § stadgas för närvarande, att, om nämnden finner, att det pris, föreningen betingat sig vid i paragrafen avsedd försäljning, är väsentligt lägre än det pris, som enligt bestämmelserna i paragrafen bort erläggas, föreningen skall efter anmodan av nämnden utkräva prisskillnaden av köparen. Till detta stadgande har nu fogats den bestämmelsen, att anmodan från nämnden i ty fall skall vara föreningen tillhandakommen senast fjorton dagar efter det nämnden erhållit meddelande om det pris, föreningen betingat sig. I den därefter följande punkten har tillika vidtagits en av tillägget betingad redaktionell ändring. Nämnden har beträffande tillägget anfört, att det ansetts olämpligt, att nämnden, såsom enligt nu gällande kontrakt är möjligt, utan tidsbegränsning skall äga påkalla rättelse i fråga om av föreningen uttaget försäljningspris samt att bestämmelsen, att detta skall ske inom fjorton dagar efter det nämnden erhållit meddelande om priset, av nämnden ansetts skälig.

Beträffande förslaget till stadgeändringar har nämnden särskilt framhållit, att de ändringar, som innefattades i 7 § f) och 13 § 1 mom. andra stycket, icke vore av nämnden föreslagna eller tillkomna i samband med kontraktets tilltänkta förlängning. De hade förordats av föreningens styrelse och avsåge dels att möjliggöra för föreningen att vid förhöjning eller upptagande på nytt av gottgörelse retroaktivt uttaga skillnaden i gottgörelsebeloppet eller gottgörelsen i dess helhet och dels att tillförsäkra medlemmarna att vid sänkning av gottgörelsebeloppet eller gottgörelsens borttagande återbekomma mellanskillnaden i gottgörelse eller hela gottgörelsebeloppet för de kvantiteter, för vilka de erlagt gottgörelse. Nämnden har funnit dessa ändringar lämpliga, enär de dels förhindrade spekulation i förändrad gottgörelse och dels beredde medlemmarna trygghet mot förluster på importerad utländsk brödspannmål på grund av ändring i gottgörelsen. Å de i övrigt föreslagna ändringarna av stadgarna torde i detta sammanhang ej föreligga anledning att närmare ingå.

Nämnden har i sin skrivelse under åberopande av vad nämnden anfört hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels, under förutsättning av riksdagens godkännande, träffa avtal med Svenska spannmålsföreningen u. p. a. om förlängning av kontraktet mellan staten och föreningen i överensstämmelse med omförmälda förslag till kontraktsändringar, dels ock lämna föreningen tillstånd att företaga ändringar av föreningens stadgar i enlighet med det av nämnden överlämnade förslaget till stadgeändringar.

Inom nämnden hava ledamoten av riksdagens andra kammare C. W. M. Andersson i Igelboda och direktören Sigfr. Engström var för sig anmält avvikande mening beträffande frågan om förlängningen av kontraktet. Av dem i sådant hänseende avgivna reservationer finnas såsom bilagor E och F fogade vid nämndens skrivelse.

Över spannmålsnämndens förslag hava infordrade utlåtanden avgivits den 1 februari 1932 av lantbruksstyrelsen och den 5 samma månad av kommerskollegium.

*Yttranden
öfver spann-
målsnäm-
dens förslag.*

Lantbruksstyrelsen har ej funnit anledning till erinran mot spannmålsnämndens förslag.

Kommerskollegium har förklarat, att kollegium — som av de skäl, nämnden i sin motivering anfört, icke kände sig övertygat om nödvändigheten av en fortsatt spannmålsreglering genom Svenska spannmålsföreningen u. p. a. — närmast ville, i anslutning till vad den inom nämnden skiljaktige ledamoten C. W. M. Andersson utalat, ifrågasätta, om ej föreningens verksamhet borde avvecklas. Skulle emellertid Kungl. Maj:t finna en spannmålsreglering i dess hittillsvarande form ofrånkomlig, hade kollegium ej någon erinran mot de föreslagna kontrakts- och stadgeändringarna.

I detta sammanhang torde jag få redogöra för vissa framställningar angående spannmålsregleringen, som inkommit till Kungl. Maj:t.

Östergötlands läns hushållningssällskap har i skrivelse den 24 november 1931 gjort framställning i syfte dels att Kungl. Maj:t måtte söka åvägabringa sådan ändring av kontraktet mellan staten och Svenska spannmålsföreningen, att kvalitetsvikten för vete sänkes från 77 kilogram till 75 kilogram per hektoliter och lägsta kvalitetsvikten för vete från 74.5 kilogram till 72 kilogram per hektoliter, dels ock att för framtiden kvalitetsvikten å brödspannmål måtte fastställas först sedan skördens genomsnittliga kvalitet för det ifrågavarande året är känd. Över denna framställning har spannmålsnämnden den 13 januari 1932 avgivit infordrat utlåtande och därvid tillika överlämnat ett yttrande av Svenska spannmålsföreningen.

*Vissa fram-
ställningar
till Kungl.
Maj:t.*

Spannmålsföreningen har avstyrkt hushållningssällskapets framställning samt såsom skäl därför anfört, bland annat, att en sänkning av kvalitetsvikten skulle vara till skada för strävandena att höja den svenska spannmåls kvaliteten och att den lägsta hektolitervikten fastställdes efter ingående överläggningar, i vilka även representanter för jordbruket deltagit. Föreningen har därutöver framhållit, att det enligt föreningens mening under alla förhållanden vore nödvändigt, att bestämmelserna om uppköp, således även bestämmelserna om hektolitervikterna, vore kända redan när den nya skörden började föras i marknaden.

Spannmålsnämnden har uttalat, att de av Kungl. Maj:t fastställda spannmålspriserna enligt nämndens mening borde sättas för en relativt god kvalitet, som nära anslöte sig till den, som man under normala förhållanden genomsnittligt kunde frambringa här i landet. Samma bestämmelser syntes nämnden också i allmänhet böra tillämpas år från år. Beträffande lägsta hektolitervikten vore förhållandena enligt nämndens uppfattning något annorlunda. En i övrigt kvarnduglig spannmål av vete och råg borde efter nämndens förmenande icke kasseras som kvarnvara endast av den anledningen, att den icke nådde upp till en lägsta kvalitetsvikt, vilken måhända som regel utgjorde en rimlig gräns men under vissa förhållanden måste anses onödigt sträng.

Gotlands läns och Blekinge läns samt Örebro läns hushållningssällskap hava efter det spannmålsnämndens förslag avgivits i särskilda skrivelser gjort framställning i syfte att uppsamlingsställen för spannmål måtte anordnas jämväl i Roma respektive i Karlshamn och i Hallsberg. Spannmålsnämnden har avgivit infortrade utlåtanden över framställningarna från förstnämnda två hushållningssällskap den 12 februari 1932 och över framställningen från det sistnämnda hushållningssällskapet den 23 februari 1932. Spannmålsnämnden har med sitt förstnämnda utlåtande tillika överlämnat yttrande från Svenska spannmålsföreningen.

Hushållningssällskapen hava till stöd för sina framställningar åberopat, att jordbrukarna å nämnda orter förfogade över tillräckliga, med moderna anordningar för torkning och rensning med mera utrustade lagringsutrymmen för spannmålsförvaring samt att det för jordbrukarna skulle medföra stora fördelar, om uppsamlingsställen därstädes anordnades.

Spannmålsföreningen har i sitt yttrande, som avser framställningarna från Gotlands och Blekinge läns hushållningssällskap, förklarat sig icke kunna liträda dessa framställningar. Föreningen har till stöd därför särskilt anført, att enligt de uttalanden, som legat till grund för 1931 års riksdagsbeslut angående kontraktet mellan staten och föreningen, föreningskvarnarna i första hand skulle vara uppsamlingsställen och att vid uppsamlingsställen anordnande hänsyn tillika skulle tagas till att de leveransförhållanden, som förut varit rådande, såväl för producenterna som för kvarnarna, så litet som möjligt rubbades. Skulle uppsamlingsställen på sätt hushållningssällskapen begärt anordnas oberoende av om föreningskvarnarna kunde erbjuda tillräckliga lagringsutrymmen, komme man enligt föreningens mening att göra ett avsteg från de för spannmålsregleringen genomförande antagna principerna. För den händelse föreningskvarnarnas lagringsutrymmen skulle visa sig otillräckliga, skulle föreningen ej underlåta att i överskottsområdena anordna erforderligt antal extra uppsamlingsställen och då givetvis, om så erfordrades, även inom de med hushållningssällskapens framställningar avsedda områdena. För närvarande saknades dock efter föreningens förmenande anledning antaga, att något sådant behov skulle komma att göra sig gällande i avseende å 1931 års skörd.

Spannmålsnämnden har i sitt utlåtande över framställningarna från Gotlands och Blekinge läns hushållningssällskap erinrat om att Svenska spannmålsföreningen år 1931 anordnat uppsamlingsställen även på Gotland och i Blekinge men för den därstädes levererade spannmålen erlagt betalning med inlandspris, eller 50 öre mindre för 100 kilogram än vid kustkvarn. Som spannmålen från Gotland och Blekinge pläгат transporteras till kvarnar utanför nämnda områden och betalas med det lägre pris, som betingades av fraktkostnaden, kunde nämnden icke göra några erinringar mot detta förfarande utan ansåge tvärtom, att detsamma även i fortsättningen borde komma till användning. Några vägande principiella invändningar mot att från början anordna uppsamlingsställen även på Gotland och i Blekinge syntes vid en tillämpning av nämnda förfarande ej kunna framställas, då berörda prisskillnad av 50 öre ungefär motsvarade de fraktkostnader, som kunde ifrågakomma. Nämnden finge i detta sammanhang också erinra om, att befintligheten på lämpliga platser av spannmålsföreningen

målslager, över vilka Svenska spannmålsföreningen kunde — i motsats till vad som vore fallet med den spannmål, som lagrades hos kvarnarna — fritt förfoga, skulle giva föreningen möjlighet att i viss mån utjämna de olägenheter, vilka vid en för hela landet gällande inmalningsprocent kunde framträda för vissa utom överskottsområdena belägna kvarnar. I sitt utlåtande över framställningen från Örebro läns hushållningssällskap har spannmålsnämnden tillagt, att den svårighet, som mötte för Svenska spannmålsföreningen att under sommaren 1932 anordna extra uppsamlingsställen i Gotlands, Blekinge och Örebro län, därigenom att under nämnda sommar skulle tillämpas ett för hela landet enhetligt pris, skulle kunna neutraliseras, om det ansåges möjligt, att för säljare, som så ville, vid sådant uppsamlingsställe betala ett pris, vilket med 50 öre understeg det fastställda.

I skrivelse den 3 februari 1932 har *Svenska spannmålsföreningen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte oberoende av övriga ifrågasatta stadgeändringar lämna tillstånd till de förut berörda, av föreningens styrelse ursprungligen föreslagna ändringarna av 7 § f) och 13 § 1 mom. andra stycket av stadgarna.

Fråga om omedelbar ändring av 7 § f) och 13 § 1 mom. andra stycket i stadgarna.

Föreningen har såsom skäl för denna hemställan i skrivelsen åberopat, att det för föreningen skulle vara av särskild betydelse, att de med sistnämnda stadgeändringar äsyftade åtgärderna kunde vidtagas vid förestående nedsättning av gottgörelsebeloppet. I en senare inkommen promemoria har föreningens styrelse till stöd för framställningen lämnat vissa kompletterande uppgifter. Styrelsen hade i cirkulärskrivelse till föreningens samtliga medlemmar meddelat, att gottgörelsen skulle förbli oförändrad intill den 1 april 1932. Emellertid syntes föreningens ekonomiska ställning den 31 mars 1932 komma att vara sådan, att föreningen icke hade anledning att uttaga ytterligare gottgörelse. Styrelsen hade därför tänkt sig, att gottgörelsen skulle helt upphöra den 1 april 1932. Vissa kvarnar hade emellertid med ledning av styrelsens gjorda uttalande — på grund av väntade transportsvårigheter under vintern — på hösten lagrat utländsk spannmål till myckenhet, motsvarande behovet intill den 1 maj 1932. Skulle möjlighet till restitution ej föreligga den 1 april 1932, komme dessa kvarnar att, när gottgörelsen då upphörde, tillskyndas opåräknade utgifter.

Sedermera har till Kungl. Maj:t inkommit protokoll från sammanträde med föreningens styrelse den 10 februari 1932, utvisande att styrelsen beslutat, att sedan Kungl. Maj:t godkänt ifrågavarande stadgeändringar, enahanda grunder skulle gälla, där annan än medlem av föreningen importerade utländskt vete eller utländsk rag eller spannmålsblandning, vari utländskt veto eller utländsk råg inginge.

Spannmålsnämnden har tillstyrkt bifall till föreningens framställning.

Sedan de slutliga resultaten av kvalitetsinventeringen av 1931 års brödsädsskörd blivit tillgängliga, har spannmålsnämnden upptagit förhandlingar med styrelsen för Svenska spannmålsföreningen om vidtagande med avseende å nämnda skörd av vissa ändringar i de vid kontraktet mellan staten och föreningen fogade föreskrifterna om prisberäkning och kvali-

Anmälan av spannmålsnämnden om viss överenskommelse rörande 1931 års skörd m. m.

tetsbestämning m. m. Nämnden har beträffande dessa förhandlingar och därvid uppnådda resultat i särskild skrivelse den 12 februari 1932 anmält huvudsakligen följande.

Föreningens styrelse hade förklarat sig villig att med avseende å föreningens inköp av 1931 års skörd godtaga följande ändrade lydelse av sjätte punkten i nyssnämnda föreskrifter:

»Spannmålen skall räknas som oskadad vid halt av högst 1 procent grodda kärnor. Köparen är dock skyldig mottaga spannmål, även om densamma visar sig innehålla beträffande vete högst 4 procent och beträffande råg högst 5 procent grodda kärnor men är därvid berättigad att göra följande särskilda avdrag från det avtalade priset:

	Groddhalt	Avdrag från det avtalade priset
vete och råg	2.0—3.0 %	1 %
	3.1—3.5 %	2 %
	3.6—4.0 %	3.5 %
enbart råg	4.1—4.5 %	5 %
	4.6—5.0 %	6.5 %

Därjämte skall prisreglering enligt punkt 2:o äga rum.»

Nämnden hade funnit prisavdragen väl höga, men då nämnden härutinnan icke kunnat utverka något medgivande av styrelsen, hade den för sin del godtagit förslaget.

Vid förhandlingarna hade nämnden även ifrågasatt vissa jämkningar av bestämmelserna om lägsta hektolitervikt, men styrelsen hade icke velat medgiva någon ändring härutinnan.

Departements
chefen.

Jordbrukets ekonomiska läge, som under de sista åren föranlett särskilda ingripanden i understödjande syfte från statsmakternas sida, är alltjämt ägnat att ingiva allvarliga bekymmer. Sedan förra årets riksdag fattade beslut om åtgärder för spannmålsodlingens fortsatta stödjande under konsumtionsåret 1931—1932, hava svårigheterna för jordbruksnäringsen ytterligare ökat genom det avsevärda prisfall även å animaliska produkter, som under mellantiden ägt rum. Det svaga utfallet av 1931 års brödsäddsskörd samt jordbrukskrisens långvarighet hava också bidragit till att skärpa svårigheterna i jordbrukets nuvarande läge. Det är med hänsyn till dessa förhållanden jämväl uppenbart, att den allmänna depressionen, som även sträckt sina verkningar in på jordbrukets område, måst drabba jordbruksnäringsen utöfvar hårt.

Vad nu särskilt angår den inhemska spannmålsproduktionen torde det i betraktande av angivna och övriga föreliggande omständigheter icke böra råda tvekan därom, att inmalningsförordningen bör bibehållas även för konsumtionsåret 1932—1933. Fråga är emellertid, om ej därjämte för samma konsumtionsår från statsmakternas sida böra i likhet med vad som skett för innevarande konsumtionsår vidtagas särskilda åtgärder för upphållande av priserna å den inom landet odlade brödspannmålen. Finnes så vara förhållandet, måste tillika övervägas vilka åtgärder som i sådant syfte lämpligen böra vidtagas.

Behovet av särskilda åtgärder i nämnda syfte synes mig genom spannmålsnämndens utredning och i övrigt kända förhållanden vara till fullo ådagalagt. De efter förra riksdagens beslut i spannmålsfrågan inträffade händelserna å penningmarknadens område hava visserligen medfört, att de i Sverige noterade priserna å utländsk spannmål stigit. Med de ovissa utsikter, som råda i avseende å valutaförhållandena och prisbildningen över huvud taget, kan dock ej med säkerhet påräknas, att de svenska spannmålsodlarna skulle kunna, med hjälp allenast av inmalningsförordningens bestämmelser, i fråga om 1932 års brödsädsskörd uppnå priser, som skulle kunna anses stå i skäligen proportion till produktionskostnaderna. Situationen å den internationella spannmålsmarknaden ter sig också alltjämt synnerligen oviss, och beträffande vetemarknaden, vilken för prisutvecklingen torde vara den dominerande, synes såsom spannmålsnämnden framhållit någon snar förbättring knappast vara att förvänta.

Beträffande frågan vilken form, som bör givas ett fortsatt stöd åt spannmålsodlingen, har spannmålsnämnden för sin del ansett, att en förlängning av de åtgärder, vilka beslötos vid 1931 års riksdag, skulle vara lämpligast och lättast att genomföra. Jag delar härutinnan spannmålsnämndens mening. Det genom kontraktet mellan staten och Svenska spannmålsföreningen införda systemet för spannmålsodlingens stödjande har visat sig ägnat att på ett för spannmålsodlarna i huvudsak tillfredsställande sätt fylla sin uppgift utan att andra berättigade intressen därav tagit skada. Vissa av de utav spannmålsnämnden föreslagna ändringarna i kontraktet torde komma att ytterligare förbättra systemets tillämpning i praktiken. Detta gäller särskilt de utsträckta möjligheterna till företagande av stödköp under den tid, då den inhemska spannmålsmarknaden är fri. Att anlita en redan förefintlig organisation även måste vara den lättast framkomliga vägen för fortsatt stödjande av spannmålsodlingen är uppenbart. Jag får sålunda för min del tillstyrka den av spannmålsnämnden föreslagna förlängningen av kontraktet mellan staten och Svenska spannmålsföreningen att gälla även 1932 års skörd.

De ändringar av kontraktet, som i samband med dess förlängning föreslagits av spannmålsnämnden, innefatta ej några förändringar av principiell innebörd. Den största betydelsen torde få tillmätas de nyssnämnda ökade möjligheterna till företagande av stödköp samt upptagandet av bestämmelsen, att priset vid kustkvarn skall vara 50 öre högre än vid inlandskvarn. Det torde därjämte böra nämnas, att till det förlängda kontraktet enligt spannmålsnämndens förslag ej skulle, såsom fallet är i fråga om kontraktet i dess ursprungliga lydelse, fogas några särskilda föreskrifter om prisberäkning och kvalitetsbestämning m. m. Spannmålsnämnden har föreslagit, att i stället i kontraktet skulle intagas en hänvisning till särskilda mellan spannmålsnämnden och Svenska spannmålsföreningens styrelse överenskomna bestämmelser och prisregleringsskalor.

Mot denna anordning har jag ej något att erinra, då jag förutsätter såsom självfallet, att spannmålsnämnden ej skall underlåta att i dessa avseenden iakttaga spannmålsodlarnas intressen.

De föreslagna ändringarna av kontraktet synas mig i ett avseende kunna föranleda vissa erinringar. Detta gäller det ifrågasatta fastställandet av vissa uppsamlingsområden. Beträffande fördelningen av spannmålsleveranserna gäller enligt kontraktet i dess nuvarande skick, att spannmålen skall levereras till uppsamlingsställen, som av Svenska spannmålsföreningens styrelse anvisas, samt att styrelsen skall söka fördela leveranserna så rättvist som möjligt och med hänsyn till att fraktkostnaderna i görligaste mån inskränkas. Det framlagda förslaget till kontraktsändringar innebär nu, bland annat, att till de nyss nämnda bestämmelserna om spannmålsleveransernas fördelning skulle fogas vissa föreskrifter, varigenom samtliga spannmålsleverantörer tillförsäkras rätten att leverera sin spannmål inom vissa angivna uppsamlingsområden. Denna komplettering av kontraktet är uppenbarligen av värde för spannmålsleverantörerna. Jag har ej heller något att erinra mot dessa föreskrifter i och för sig. Däremot synes det mig kunna med skäl ifrågasättas, om icke spannmålsodlarna i vissa delar av landet blivit i någon mån missgynnade, då de utan vidare hänvisats till att fullgöra sina spannmålsleveranser inom något av de angivna uppsamlingsområdena. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen för vissa efter avgivandet av spannmålsnämndens förslag till Kungl. Maj:t inkomna framställningar hava också krav blivit resta på anordnande av vissa uppsamlingsställen utanför de i förslaget till kontraktsändringar angivna uppsamlingsområdena, nämligen i Roma, Karlshamn och Hallsberg. Svenska spannmålsföreningen har under anförande av vissa principiella skäl, för vilka jag förut redogjort, förklarat sig icke kunna tillmötesgå de sålunda framkomna kraven. Spannmålsnämnden har emellertid i de av nämnden över berörda framställningar avgivna utlåtanden givit anvisning på en utväg att tillmötesgå nämnda krav på sådant sätt, att de av Svenska spannmålsföreningen anförda principiella betänkligheterna skulle komma att förlora sin giltighet. Den av spannmålsnämnden i sådant hänseende föreslagna anordningen innefattar, att uppsamlingsställen skulle anordnas inom Gotlands, Blekinge och Örebro län men att den därstädes levererade spannmålen skulle betalas med ett pris, som med 50 öre för 100 kilogram understiger det eljest gällande priset. Detta prisavdrag förmenar nämnden skola ungefär motsvara kostnaden för ifrågavarande spannmåls transport från de ifrågasatta särskilda uppsamlingsställena till närmaste föreningskvarn. Om täckning beredes för de ökade fraktkostnaderna, synes mig något hinder ur de av föreningen anförda synpunkterna ej längre kunna möta mot anordnande av uppsamlingsställen inom sagda län. Jag anser mig därför kunna förvänta,

att föreningens styrelse bereder spannmålsodlare inom Gotlands, Blekinge och Örebro län möjlighet att leverera sin spannmål till uppsamlingsställe inom respektive län mot ett avdrag å eljest gällande pris av förslagsvis 50 öre för 100 kilogram.

De av mig nu ej särskilt nämnda föreslagna kontraktsändringarna för-
anleda ej någon erinran från min sida.

Förslaget till stadgeändringar finner jag mig kunna tillstyrka i dess föreliggande skick. Svenska spannmålsföreningens framställning om tillstånd att omedelbart vidtaga de förut särskilt berörda ändringarna av 7 § f) och 13 § 1 mom. andra stycket i stadgarna har jag ansett mig icke lämpligen kunna biträda. Mot beredande av möjlighet till restitution under de med nämnda stadgeändringar avsedda omständigheter av gottgörelse, som erlagts enligt 8 § i kontraktet, har jag visserligen ej något att erinra. Jag finner det emellertid icke vara lämpligt, att denna del av förslaget till stadgeändringar prövas särskilt för sig. Sedan riksdagens beslut i ärendet föreligger, torde denna fråga få av mig ånyo anmälas i sammanhang med övriga föreslagna stadgeändringar. Skulle Kungl. Maj:t ej kunna meddela beslut beträffande stadgeändringarna före den 1 april 1932, torde tillstånd till restitution för det vid utgången av mars 1932 inneliggande lagret få meddelas genom särskilt beslut.

Beträffande de pris, som för den händelse förslaget om förlängning av det mellan staten och Svenska spannmålsföreningen ingångna kontraktet vinner riksdagens bifall lämpligen böra fastställas för föreningens inköp av vete och råg av 1932 års skörd, har spannmålsnämnden funnit sig icke kunna göra något uttalande. Spannmålsnämnden har såsom skäl därför särskilt åberopat de ovissa valutaförhållandena. Även jag finner det vara förenat med svårigheter att nu göra något bestämt uttalande härutinnan. Vid fastställandet av inköpriserna för 1932 års skörd torde emellertid de av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet vid förra årets riksdag gjorda uttalandena böra vara i tillämpliga delar vägledande. Priserna för föreningens inköp av 1932 års skörd böra, i likhet med vad som skett i avseende å 1931 års skörd, fastställas innan den nya skörden föres i marknaden.

För förlängningen av kontraktet mellan staten och Svenska spannmålsföreningen samt genomförandet av de i samband därmed föreslagna ändringarna av kontraktet erfordras riksdagens samtycke.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna det såsom bilaga 1 till detta protokoll intagna förslaget till överenskommelse om förlängning av samt ändringar i kontraktet den 24 april 1931 mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a.

Kungl. Maj:ts proposition Nr 138.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Allan Tigerschiöld.

Bilaga 1.

Förslag

till överenskommelse om förlängning av samt ändringar i kontraktet den 24 april 1931 mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a.

Mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a. överenskommets härigenom, att nedannämnda paragrafer i det mellan staten och föreningen ingångna, uti Kungl. Maj:ts brev till generaltullstyrelsen den 29 maj 1931 (Sv. förf. nr 120) omförmälda kontrakt skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Föreningen förbinder sig att till minst de priser, som i 4 § stadgas, ett-
vart av åren 1931, 1932 och 1933 under tiden från — — — den 15 juni.

Leveransterminen — — — leveranstiden.

De partier spannmål, — — — inskränkas. Vid fördelningen skall gälla, att leverantör är berättigad att få fullgöra leveransen inom det av följande sju områden, som ur fraktsynpunkt är för honom gynnsammast, nämligen: 1) Stockholms stad och län; 2) Östergötlands län; 3) Kalmar län; 4) Malmöhus och Kristianstads län; 5) Hallands län; 6) Göteborgs och Bohus län samt 7) Skaraborgs län; föreningen likväl obetaget att kräva leveransens fullgörande varhelst föreningen så önskar, därest föreningen gäldar den härav föranledda merfrakten.

3 §.

Det åligger föreningen, att då statens spannmålsnämnd så påfordrar, efter anvisningar av nämnden, före den 1 juni 1933 även under — — — enligt 7 § b) av — — — spannmål eller andra lagringsutrymmen stå till förfogande.

4 §.

Mom. 1. Vid inköp — — — inlandskvarn.

Mom. 2. Vid inköp under tiden 1 juni—31 juli 1932 samt 1 juni—31 juli 1933 skall — — — bestämma.

Till de — — — den 1 juni.

Vad angår inköp under ovannämnda tid 1933 skall, utöver nu angivna pris, vid leverans till kustkvarn eller till annat uppsamlingsställe å ort, där kvarn, som av spannmålsnämnden förklarats hänförlig till kustkvarn, finnes, betalas ytterligare 50 öre för varje fulla 100 kilogram.

Mom. 3. Beträffande — — — finnas angivna i särskilda mellan statens spannmålsnämnd och föreningens styrelse överenskomna bestämmelser och prisregleringsskalor.

Mom. 4. Från — — — ursäktlig.

Mom. 5. Vid inköp enligt 3 § skola de i mom. 3 omförmälda bestämmelser och prisregleringsskalor tillämpas.

Mom. 6. Uppkommer tvist, huruvida kvarn är att hänföra till inlandskvarn eller kustkvarn eller huruvida annat uppsamlingsställe är att likställa med inlandskvarn eller kustkvarn, äger statens spannmålsnämnd härutinnan besluta.

5 §.

Föreningen — — — obetaget att, om statens spannmålsnämnd därtill lämnar tillstånd, motsätta sig sådan import, i den mån den kan antagas ske i spekulativt syfte.

Föreningen — — — gryn.

7 §.

Föreningens försäljning — — — marknadspris.

Marknadspriset — — — månader, intill dess ny skörd kommer i marknaden, anses utgöra

år 1931 — — — år, samt

åren 1932 och 1933 minst — — — sker.

Vid — — — skörden.

Statens — — — köparen. Anmodan från nämnden skall i ty fall vara föreningen tillhandakommen senast fjorton dagar efter det nämnden erhållit meddelande om det pris, föreningen betingat sig. Uppstår i anledning av nämndens anmodan tvist med köparen — — — foderämneshandeln.

Föreningen — — — bestämmelser.

13 §.

Detta kontrakt — — — den 31 december 1933.

14 §.

Därest föreningens nettotillgångar den 31 december 1933 icke förslå — — — gryn.

De — — — upphöra.

Utan hinder av vad nyss sagts äger staten förordna, att från viss tidpunkt efter den 31 december 1933, efter — — — domstol.

Oberoende — — — från och med den 1 april 1934 eller — — — gälla.

Denna överenskommelse träder i kraft den dag, Kungl. Maj:t bestämmer, dock senast den 1 juni 1932. Överenskommelsen är för kontrahenterna bindande från dagen för undertecknandet, under förutsättning att den godkännes av 1932 års riksdag.

Bilaga 2.

Statens spannmålsnämnd, angående åtgärder till spannmålsodlingens fortsatta stödjande.

Till Konungen.

I skrivelse den 30 oktober 1931 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt statens spannmålsnämnd att verkställa utredning, huruvida åtgärder för spannmålsodlingens stödjande enligt i huvudsak de grunder, som vunnit god-

kännande vid 1931 års riksdag, borde vidtagas jämväl för konsumtionsåret 1932—1933, samt rörande de jämkningar i gällande författnings- och avtalsbestämmelser i ämnet, vilka i dylikt fall kunde anses böra ifrågakomma, ävensom att därmed och med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda, inkomma till Eders Kungl. Maj:t inom sådan tid, att ärendet måtte kunna föreläggas 1932 års riksdag.

Med anledning härav får spannmålsnämnden anföra följande.

Nämnden tillåter sig till en början erinra om sin skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 21 april 1931, däri bland annat anfördes, att kvarnförbindelsen av den 15 augusti 1930, innefattande åtagande från kvarnarnas sida att vid inköp av svenskt vete och svensk råg under konsumtionsåret 1930—1931 betala vissa lägsta priser. utlöpte den 31 augusti 1931 samt att spannmålspriserna därefter bleve helt oreglerade, därest icke nytt åtagande från kvarnarnas sida bringades till stånd eller ingripande eljest skedde från statens sida. I detta sammanhang framhöll nämnden, att det icke syntes nämnden rimligt, att de spannmålsproducenter, vilka lojalt sökt främja kvarnförbindelsens syfte genom att återhålla utbudet och icke sälja annat än i anslutning till de utfästa lägsta prisen samt av sådan anledning ännu vid utgången av förbindelsens giltighetstid icke kunnat avyttra sin vara, skulle bliva lidande för detta sitt handlingssätt genom att därefter nödgas sälja till väsentligt lägre pris. Detsamma gällde i tillämpliga delar spannmålshandlarna. Snarare syntes det med hänsyn till omständigheterna, som om så väl spannmålshandlarna som spannmålsproducenterna bort kunna räkna med att under konsumtionsårets gång få sälja sin vara till pris, svarande mot de utfästa prisen.

För spannmålsodlingen och därmed för landet i dess helhet syntes det vidare vara av väsentlig vikt, att icke en allt för tvär omkastning i berörda odlings betingelser ägde rum. Att emellertid en sådan omkastning komme att inträffa vid början av konsumtionsåret 1931—1932, därest spannmålsodlingen lämnades helt utan bistånd från statens sida, syntes ställt utom allt tvivel.

Med hänsyn till det sålunda anförda hade nämnden funnit statsmakternas ytterligare mellankomst ofrånkomlig. Nämnden hade därvid icke förbisett de vanskligheter, som vore förenade med statens ingripande i den fria näringsutövningen. Då nämnden övervägde möjligheterna till lösningen av ifrågavarande problem, tryggandet av den svenska brödspannmålens avsättning till priser, med vilka producenterna skäligen kunde åtnöjas, hade nämnden därför tagit sikte på att finna en form, som, samtidigt med att jordbruket skänktes den erforderliga hjälpen, innebar möjligheter till en successiv avveckling.

Då en frivillig överenskommelse om minimipris icke kunde uppnås och då på statlig väg införda minimipriser syntes erbjuda mycket stora svårigheter, hade nämnden övergivit tanken på minimiprisbestämmelser och inriktat sig på att i annan form söka uppnå en lösning av spörsmålet. Nämnden hade därvid stannat inför ett förslag, som enligt nämndens förmenande kunde vara godtagbart ur de synpunkter, man här ville beakta. Enligt detta skulle ett för ändamålet skapat organ till visst pris inköpa all den svenska spannmål av kvarnduglig beskaffenhet, som fanns inom landet, samt sedermera ombesörja försäljningen av denna spannmål till kvarnarna. Över verksamheten, som icke skulle avse att bereda vinst, skulle tillbörlig statskontroll utövas.

Organets inköpsverksamhet borde förläggas till konsumtionsårets sista

månader. Detta följde redan av svårigheten att tidigare anskaffa erforderliga lagerutrymmen. Av hänsyn härtill borde inköpen icke verkställas förrän tidigast den 1 juni. En begränsning av inköpen till slutet av konsumtionsåret medförde emellertid också den fördelen, att därigenom marknaden lämnades fri under årets större del.

Genom en anordning av det ifrågasatta slaget skulle först och främst avsättningen av spannmålen tryggas. Vidare avsågs, att genom vissheten härom samt kännedomen om inköpspriset vid konsumtionsårets slut en viss stabilisering av priserna skulle kunna åstadkommas under hela året.

I syfte att åstadkomma en anordning sådan som den antydda och att avvägbringa avtal mellan en för ändamålet bildad förening, svenska spannmålsföreningen u. p. a., och staten av ovan berörda innehåll fördes av nämnden vidlyftiga underhandlingar med de större kvarnföretagen i riket.

Dessa underhandlingar ledde som bekant till en överenskommelse, som Eders Kungl. Maj:t, med godtagande av densamma, i propositionerna nr 216 och 217 förelade 1931 års riksdag. I förstnämnda proposition föreslog Eders Kungl. Maj:t riksdagen att

dels besluta, att för tid, som Kungl. Maj:t — i anslutning till syftet och innehållet i ett mellan Kungl. Maj:t, under förutsättning av riksdagens bifall, å ena sidan, samt svenska spannmålsföreningen u. p. a. å andra sidan, ingånget kontrakt — bestämde, rätt att till riket införa vete och råg, spannmålsblandning, vari vete eller råg inginge, mjöl framställt av vete eller råg, samt gryn av vete med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skulle tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överläte sådan rätt;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som kunde erfordras för upprätthållandet av nu angivna ensamrätt;

dels ock godkänna kontraktet mellan staten och svenska spannmålsföreningen u. p. a.

Riksdagen godkände, vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit.

Omförmälda kontrakt samt i samband därmed stående stadgar för Svenska spannmålsföreningen u. p. a. bifogas (Bilaga A och bilaga B).

Nämnden vill vidare erinra därom, att vid behandlingen av frågan inom riksdagens sammansatta bevillnings- och jordbruksutskott, bland annat uttalades, att utskottet, som förutsatte, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet komme att följa avtalets tillämpning och verkningar, hölle för naturligt, att Kungl. Maj:t dels tillsåge, att de åtgärder, vilka inom ramen för avtalet kunde vidtagas till brödsädesprisets stabilisering under den tid av året, då marknaden vore fri, också bleve vidtagna, dels ock, om förhållandena det påkallade, sökte träffa överenskommelse med svenska spannmålsföreningen om sådana förändringar i avtalet, som kunde bidra till upprätthållandet av syftet med detsamma. I förstnämnda hänseende ville utskottet särskilt erinra om den möjlighet, som föreläge, att genom stödköp enligt 3 § i kontraktet lätta trycket på marknaden. Vid ordnandet av ifrågavarande köp borde det givetvis vara angeläget tillse, att icke de enskilda jordbrukarna eller deras sammanslutningar på något sätt bleve missgynnade. De avseenden åter, i vilka det för utskottet framför allt framstode som önskvärt, att vissa ändringar i avtalet komme till stånd, gällde villkoren för leveransgill vara enligt de till kontraktet hörande särskilda bestämmelserna. Vad härutinnan stadgats såväl angående högsta groddprocent som angående lägsta kvalitetsvikt syntes utskottet inne-

fatta väl stora krav på spannmålens beskaffenhet. Enligt utskottets förmenande borde vid fastställandet av fordringarna i berörda avseenden hänsyn i viss mån tagas till huru 1931 års skörd utfölle.

Utskottet framhöll vidare, att enligt kontraktet föreningen berättigades att uppbära gottgörelse vid import av vete och vetemjöl, utan att undantag stadgats för det fall, att vetet skulle användas för förmalning till mjöl för makaronitillverkning, eller att det importerade vetemjölet skulle nyttjas för sådan tillverkning. Däremot vore importen av makaroner fri från gottgörelse, varom här vore fråga. Såsom förslaget nu vore gestaltat, kunde detta innebära en försämring av de inhemska makaronitillverkarnas ställning gentemot makaroniimportörerna. Då denna följd av förslaget måste betraktas såsom icke tillfredsställande, förutsatte utskottet, att, därest mjöl, framställt av inhemskt vete, befundes icke fylla de fordringar, man med fog kunde ställa på makaronimjöl, Kungl. Maj:t sökte med föreningen ernå överenskommelse till undanrödjande av ovan berörda olägenhet. Detta syntes böra ske antingen sålunda, att importen av vete och vetemjöl för makaronitillverkning fritoges från gottgörelse enligt kontraktet eller därigenom, att restitution beviljades för gottgörelse, som erlagts för till makaroniberedning använt vete eller vetemjöl.

Sedan riksdagen på sätt förut antytts, beslutat i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag och i skrivelse den 29 maj 1931, nr 288, gjort anmälan därom, har Eders Kungl. Maj:t den 29 maj 1931

dels utfärdat förordning angående reglering av införseln av vissa slag av omalen och malen spannmål (Sv. F. nr 119: 1930);

dels tillskrivit generaltullstyrelsen och övriga vederbörande med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t genom förenämnda kontrakt å svenska spannmålsföreningen u. p. a. överlätit den i förordningen sistnämnda dag angående reglering av införseln av vissa slag av omalen och malen spannmål omförmälda införselrätt (Sv. F. nr 120: 1930);

dels förordnat, att kontraktet skulle träda i kraft den 1 juni 1931;

dels för en tid av ett år, räknat från och med den 1 juni 1931, förordnat och utsett till ordförande i styrelsen för svenska spannmålsföreningen u. p. a. landshövdingen Walter Murray samt till ledamöter i samma styrelse sekreteraren i socialstyrelsen Hugo Ivar Heyman och förvaltaren av Ultuna egendom Karl Einar Sjögren;

dels anbefallt statens spannmålsnämnd att iakttaga och verkställa vad enligt förenämnda kontrakt ankomme på nämnden;

dels anbefallt statens spannmålsnämnd att efter verkställd utredning vidtaga de åtgärder och till Kungl. Maj:t skyndsammast inkomma med de förslag, vilka kunde föranledas av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets förenämnda uttalanden;

dels ock anbefallt statens spannmålsnämnd att, därest ändring enligt 4 § 3 mom. av kontraktet vidtoges i avseende å däri omförmälda bestämmelser och skalor, härom ofördröjligen göra anmälan hos Kungl. Maj:t.

Med anledning av vad Eders Kungl. Maj:t sålunda anbefallt underhandlade spannmålsnämnden med styrelsen för svenska spannmålsföreningen och kunde i skrivelse den 6 juni 1931 till Eders Kungl. Maj:t anmäla, att styrelsen beslutat

dels föreslå föreningen, som kallats till stämma den 16 juni 1931, att godkänna den ändringen i de för föreningen gällande stadgar, att i desamma intoges sådan bestämmelse angående styrelsebeslut, som följde av stadgandet i 8 § tredje stycket av kontraktet, samt

att för sin del i anslutning till av Kungl. Maj:t och riksdagen därom uttryckta önskemål vidtaga ändring i omförmälda kontrakt på sätt generaltullstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 april 1931 därutinnan föreslagit,

dels ock att kontraktsenlig gottgörelse, som erlagts för till makaroni använt vete eller vetemjöl, skulle restitueras.

Omförmälda föreningsstämma beslutade i enlighet med styrelsens förslag och vad beträffar stadgeändringen har densamma sedermera slutgiltigt fastställts vid ordinarie föreningsstämma den 18 december 1931.

Vidkommande kvalitetsbestämmelserna och prisregleringsskalorna ansåg sig nämnden böra söka träffa en särskild överenskommelse redan beträffande föreningens inköp av 1930 års skörd. Enligt den ovan nämnda kvarnförbindelsen och de inom delegationen för svensk spannmålsnotering år 1930 överenskomna grunder skulle spannmålen räknas såsom oskadad vid halt av högst 1 procent grodda kärnor. Hade spannmålen köpts såsom oskadad, var köparen icke skyldig mottaga densamma, om den innehöll mer än 1 procent grodda kärnor. Enligt de vid kontraktet fogade bestämmelserna skulle köparen emellertid likväl vara skyldig mottaga spannmål, som innehöll högst 2 procent grodda kärnor, men var berättigad att vid förekomst av 1.1 à 2 procent grodda kärnor göra ett särskilt prisavdrag med 1 procent av det avtalade priset. Däremot var köparen icke skyldig mottaga spannmål med högre innehåll av grodda kärnor än 2 procent, om varan köpts som oskadad.

Inom vissa områden av riket var spannmålen av 1930 års skörd rätt avsevärt grodd. Emellertid var det nämnden bekant, dels att grodden hos 1930 års skörd i stor utsträckning visat sig vara relativt ofarlig och dels att kvarnarna i viss icke obetydlig omfattning inköpt grodd spannmål.

På grund av dessa förhållanden ansåg nämnden i anslutning till sammansatta utskottets förenämnda uttalande, att en uppmjukning av fordringarna å leveransgill vara samt av bestämmelserna rörande avdragen för grodd vore påkallad. En överenskommelse härutinnan träffades mellan nämnden och föreningens styrelse och anmälan därom gjordes till Eders Kungl. Maj:t i nyss nämnda skrivelse den 6 juni 1931. Denna överenskommelse innebar, att i fråga om hembjuden spannmål av 1930 års skörd groddprocenten för i övrigt kvarngill vara finge uppgå till 3 procent därvid för spannmål med en groddprocent från 2.1—3 procent från det för spannmål av normalkvalitet gällande priset skulle avdragas 80 öre för 100 kilogram.

I sammanhang härmed bestämdes, att för den händelse någon till föreningen ansluten kvarn efter överenskommelse med föreningen för egen räkning uppköpte spannmål med groddprocent överstigande 3 procent, komme från priset att avdragas, om groddprocenten utgjorde mellan 3.1—4 procent, 1 krona 40 öre och, om den utgjorde mellan 4.1—5 procent, 2 kronor.

Sedermera har spannmålsnämnden dels i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förberörda skrivelse den 29 maj 1931 och dels på grund av en viss ofullständighet i punkt 5:o i de vid kontraktet fogade föreskrifterna om prisberäkning och kvalitetsbestämning med mera med spannmålsföreningens styrelse överenskommit, att 5:o och 6:o av dessa föreskrifter vad anginge inköp av 1931 års skörd skulle erhålla följande ändrade lydelse:

»5:o. Sönderslagna korn, få, utan att särskilt avdrag härför göres, ingå i spannmålspartiet till, beträffande vete högst 1.5 procent och beträffande råg högst 2 procent. Köparen är dock skyldig att emottaga spannmål, som

innehåller beträffande vete högst 3 procent och beträffande råg högst 4 procent sönderslagna korn men är därvid berättigad göra ett avdrag med 1 procent av det avtalade priset för varje påbörjad procent, varmed sagda förekomst överstiger 1.5 respektive 2 procent. Därjämte skall prisreglering enligt punkt 2:o äga rum.

6:o. Spannmålen skall räknas som oskadad vid halt av högst 1 procent grodda kärnor. Köparen är dock skyldig mottaga spannmål, även om den samma visar sig innehålla beträffande vete högst 3 procent och beträffande råg högst 4 procent grodda kärnor men är därvid berättigad att göra följande särskilda avdrag från det avtalade priset:

	Groddhalt %	Avdrag från det avtalade priset %
vete och råg	1.0—2.0	1
	2.1—2.5	2
	2.6—3.0	3.5
enbart råg	3.1—3.5	5
	3.6—4.0	6.5

Därjämte skall prisreglering enligt punkt 2:o äga rum.

Groddprocenten skall beräknas allenast på kärnor med synliga groddar, varmed förstås alla kärnor med utvuxna eller avslagna groddar samt kärnor med sprucken groddhinna utom sådana, där sprickan icke är förorsakad genom groning.»

Beträffande de för olika groddprocenter gällande prisavdragen må i detta sammanhang framhållas, att groddhalterna 2.0, 2.5 och 3.0 procent och så vidare givetvis äro att betrakta såsom övre gränser, och att sålunda vid groddhalt överstigande dessa gränser närmast högre prisavdrag skola tillämpas.

Anmälan angående nyssberörda överenskommelse gjordes till Eders Kungl. Maj:t i nämndens skrivelse den 25 september 1931. Samtidigt anmälde nämnden, att styrelsen för svenska spannmålsföreningen förklarar sig villig att, efter viss utredning, med nämnden förhandla om ändring av sista stycket av förberörda mom. 6:o, samt att låta utreda i vad mån den för närvarande använda metoden för bestämning utav mälningsgraden måtte kunna kompletteras med viss kemisk metod.

Denna kemiska metod har efter uppdrag av spannmålsnämnden utarbetats av fil. lic. J. Lindberg å cereallaboratoriet hos Sveriges utsädesförening. Det av Lindberg utformade förslaget har av nämnden remitterats till spannmålsföreningens styrelse, som i sin tur tillsatt en expertkommitté för frågans vidare utredning, vilken kommitté sedermera infordrat yttranden över metoden från de större kvarnarnas laboratorier. Representanter för dessa kvarnlaboratorier ävensom för statens centrala frökontrollanstalt hava sedermera sammanträtt den 25 november 1931 tillsammans med förenämnda expertkommitté, som därefter uppdragit åt Lindberg att vidtaga vissa snärre förändringar i metoden, så att den bleve möjligast enkel och snabb samt lätt att handhava.

I anslutning härtill vill nämnden, som med stort intresse följt detta arbete, uttala, att såvitt den kunnat finna, förenämnda metod inom en ganska snar framtid bör kunna komma till praktisk användning samt bliva av icke ringa betydelse, särskilt med hänsyn därtill att av utredningen i ännu framgått, att en viss lägre groddhalt icke alltid har sådan skade-

görande inverkan på mjölet, som man tidigare populärt ansett vara förhållandet.

Vidkommande hittills företagna åtgärder från statens sida beträffande 1931 års skörd är vidare att anföra, att Eders Kungl. Maj:t i skrivelse till spannmålsnämnden den 19 augusti 1931 fastställt de priser, till vilka svenska spannmålsföreningen enligt 4 § mom. 2 av kontraktet mellan staten och föreningen skall inköpa år 1932 salubjuden spannmål att vara för vete 18 kronor 50 öre och för råg 16 kronor 50 öre allt för 100 kilogram.

Spannmålsnämnden övergår härefter till att lämna en kortfattad redogörelse för förhållandena å spannmålsmarknaden under i huvudsak det sist förflutna konsumtionsåret. Det torde därvid vara lämpligt att i första hand redogöra för den nuvarande inhemska produktionen och konsumtionen av brödspannmål.

*Produktion
och konsumtion
av bröds-
spannmål.*

Vid spannmålsnämndens skrivelse den 21 april 1931 var fogad en promemoria angående nämndens verksamhet, vari rätt ingående redogjordes för förhållandena dittills å den inhemska spannmålsmarknaden med särskild hänsyn till verkningarna av inmalningstvänget och minimipriserna. Till denna promemoria får nämnden anledning att här nedan hänvisa.

Beträffande brödsädesarealerna år 1930 föreligga olika uppgifter, som av statistiska centralbyrån ställts till spannmålsnämndens förfogande. Dels har inom byrån år 1930 företagits en representativ jordbruksräkning och dels har vid brödsädesinventeringen den 1 februari 1931 erhållits uppgifter angående de år 1930 skördade *arealerna*. En sammanställning av dessa olika resultat utfaller sålunda:

	Areal i hektar enligt	
	brödsädes- inventeringen	repr. jord- bruksräkningen
Höstvete	199,111	213,999
Vårvete	43,879	47,125
Summa vete	242,990	261,124
Höstråg	233,490	231,976
Vårråg	5,049	5,849
Summa råg	238,539	237,825

För vetet är överensstämmelsen mellan dessa båda uppgifter mindre god, men beträffande rågen är den fullt tillfredsställande.

Vidkommande uppgifterna över 1930 års *skörd* förefinnas emellertid, såsom här nedan anges, ännu större skiljaktigheter:

	Skörd 1930, i deciton enligt	
	brödsädes- inventeringen	den officiella skördestatistiken
Höstvete	4,361,000	4,887,000
Vårvete	653,000	768,000
Summa vete	5,014,000	5,655,000
Höstråg	3,766,000	4,238,000
Vårråg	45,000	74,000
Summa råg	3,811,000	4,312,000

De enligt skördestatistiken här återgivna talen avse statistiska centralbyråns definitiva *beräkning*.

Huruvida de vid den representativa jordbruksräkningen eller de vid inventeringen erhållna arealerna äro de mest tillförlitliga är icke lätt att avgöra. Nämnden är emellertid för sitt vidkommande närmast böjd att antaga, att de på grundval av den representativa jordbruksräkningen beräknade arealerna blivit något höga beträffande vete. På av statistiska centralbyrån närmare angivna grunder är det emellertid uppenbart, att de vid inventeringen redovisade skördarna äro alldeles för lågt uppgivna. Med godtagande av centralbyråns definitiva skördeberäkningar kunna numera i nämndens omförmälda promemoria lämnade uppgifter angående förbrukningen av vete och råg till *människoföda och utfodring* kompletteras sålunda:

Sveriges förbrukning av vete och råg.

Konsumtionsår ¹ / ₈ — ³¹ / ₇	Skörd, utsäde avdraget ton	Import av omalen spannmål ton	Export av omalen spannmål ton	Import av mjöl ¹ ton	Export av mjöl ¹ ton	Import av gryn ¹ ton	Förbruk- ning ton
A. Vete.							
1927—1928	369,300	250,476	38,643	25,350	8,064	2,300	600,719
1928—1929	450,114	277,239	77,290	26,838	7,798	2,254	671,357
1929—1930	462,463	226,043	45,547	24,503	5,839	1,704	663,327
1930—1931	² 508,500	130,579	1,367	4,606	205	2,446	644,559
Medeltal	447,594	221,084	40,710	20,324	5,477	2,176	644,991
B. Råg.							
1927—1928	332,036	97,871	14,578	2,982	681	—	417,630
1928—1929	376,844	115,870	6,108	3,710	488	—	489,828
1929—1930	365,121	101,605	473	3,265	311	—	469,207
1930—1931	² 386,200	23,553	223	551	226	—	409,855
Medeltal	365,051	84,725	5,346	2,627	427	—	446,630

Därest de vid brödsädesinventeringen erhållna arealsiffrorna läggas till grund, skulle veteförbrukningen konsumtionsåret 1930—1931 varit omkring 38,000 ton lägre, än ovan angivits.

Vad som här i första hand framträder, är den stora förändring, som till följd av inmalningstvänget inträffat ifråga om importen och exporten av malen och omalen spannmål. Vidare torde man av ovanstående uppgifter att döma kunna antaga, att förbrukningen av vete och råg för år knappast i normala fall kan understiga 600,000 ton vete och 400,000 ton råg, men väl att dessa tal överskridas framför allt under sådana år, då relativt stora mängder vete och råg på grund av skador eller av andra anledningar bliva använda till kreatursföda.

Av statistiska centralbyrån har 1931 års brödsädesskörd preliminärt beräknats sålunda:

	Skörd i ton
Höstvete	390,000
Vårvete	102,000
Summa vete	492,000

¹ Omräknat till omalen spannmål.

² Preliminära tal.

	Skörd i ton
Höstråg	291,000
Vårråg	9,000
Summa råg	300,000

Avdragas från dessa kvantiteter, såsom för konsumtionsåret 1930/1931, 57,000 ton vete och 45,000 ton råg till utsäde, återstå till förbrukning 435,000 ton vete och 255,000 ton råg.

Med hänsyn till vad nyss sades skulle således importbehovet under konsumtionsåret 1931—1932 preliminärt kunna uppskattas till lägst 165,000 ton vete och 145,000 ton råg.

På grund av under hösten 1931 inkomna meddelanden angående trösknings- och skörderesultat finnes emellertid anledning förmoda, att veteskörden kommer att visa sig ännu lägre än vad ovan uppgivits. Vidare är att märka, att de vid konsumtionsårets början befintliga relativt stora råglagren samt i övrigt avtagande rågförbrukning kunna i någon mån minska importbehovet av råg.

Beträffande inmalningsprocenterna och kvarnindustriens råvaruförbrukning är att omförmåla, att sedan inmalningsförordningen den 1 september 1930 trädde i kraft inmalningsprocenterna för vete och råg gestaltat sig på följande sätt:

*Inmalningsprocent.
Kvarnarnas råvaruförbrukning.*

	Förmalningsperiod	Inmalningsprocent för	
		vete	råg
1930	september—oktober	60	70
	november—december	75	85
1931	januari—februari	80	95
	mars	85	95
	april	85	95
	maj—juni	85	95
	juli	85	95
	augusti—september	80	95
	oktober—november	70	60
	december	60	40
1932	januari	60	40.

För de till den tidigare kvarnförbindelsen anslutna kvarnarna samt från och med den 1 juni 1931 för medlemmarna av spannmålsföreningen hava inmalningsprocenterna för vete varit 10 enheter lägre än de ovan angivna. Beträffande råg gällde samma förhållande, dock endast under tiden för det ursprungliga kvarnavtalet och blott för de till denna förbindelse anslutna kvarnarna.

Inmalningsprocenterna under tiden september 1930—september 1931 voro sålunda relativt höga och tidvis uppe vid sådan höjd, att en ytterligare ökning i vissa fall kunde befaras verka oförmånligt på mjölkvaliteterna.

Beträffande användningen av svensk och utländsk råvara hänvisas till nedanstående uppgifter, vilka hämtats från de till spannmålsnämnden ingivna rapporterna över inköp och förmalning med mera:

Av kvarnarna mottagna partier brödspannmål under tiden 1 september 1930—31 augusti 1931.

År och månad	Mottaget vete		Mottagen råg	
	svenskt ton	utländskt ton	svensk ton	utländsk ton
1930 september	52,036	19,186	17,659	4,004
oktober	34,722	14,816	13,106	5,596
november	34,385	18,296	13,277	2,899
december	22,641	17,967	8,148	973
1931 januari	17,352	4,939	6,530	1,229
februari	22,826	4,834	6,523	698
mars	18,061	11,229	6,148	763
april	15,187	5,367	6,427	539
maj	22,519	8,429	9,999	889
juni	22,429	6,544	10,747	968
juli	13,775	6,400	10,201	1,554
augusti	7,449	8,148	8,053	1,723
Summa	283,382	126,155	116,818	21,835

Vidkommande dessa uppgifter bör observeras, att desamma jämväl omfatta smärre kvantiteter — omkring 7,000 ton vete och 2,000 ton råg — såväl svensk som utländsk spannmål, vilka försålts kvarnarna emellan eller till andra förbrukare.

Vidare må anföras följande uppgifter över de förmalda spannmålskvantiteterna:

Av kvarnarna förmalda partier brödspannmål under tiden 1 september 1930—31 augusti 1931.

År och månad	Förmalt vete			Förmald råg		
	svenskt ton	utländskt ton	summa ton	svensk ton	utländsk ton	summa ton
1930 september	22,865	18,826	41,691	8,353	4,530	12,883
oktober	26,985	25,869	52,854	10,498	6,458	16,956
november	27,130	14,445	41,575	8,581	2,659	11,240
december	24,128	11,980	36,108	9,885	2,745	12,630
1931 januari	15,857	6,913	22,770	5,677	774	6,451
februari	24,250	9,574	33,824	8,062	1,340	9,402
mars	19,500	6,647	26,147	9,072	1,404	10,476
april	22,814	7,414	30,228	8,992	1,419	10,411
maj	20,728	6,951	27,679	8,443	1,312	9,755
juni	19,026	5,949	24,975	8,803	1,412	10,215
juli	20,826	7,165	27,991	9,424	1,462	10,886
augusti	20,863	11,374	32,237	9,371	1,481	10,852
Summa	264,972	133,107	398,079	105,161	26,996	132,157

Genomsnittligt under konsumtionsåret har således vid dessa kvarnar förmalts 66.57 procent svenskt vete och 79.57 procent svensk råg.

Till jämförelse härmed återgivas från jordbruksutredningens betänkande den 18 januari 1930 uppgifter angående förmalningen vid 36 större kvarnar under tiden 1 augusti 1928—31 juli 1929, vilka utvisa:

Förmalvt vete			Förmaldråg		
svenskt ton	utländskt ton	summa ton	svensk ton	utländsk ton	summa ton
148,620	251,975	400,595	29,446	93,554	123,000

Detta motsvarar endast 37.1 procent svenskt vete och 23.9 procent svensk råg.

Beträffande förhållandena innevarande konsumtionsår må återgivas följande uppgifter angående mottagna och förmalda kvantiteter spannmål:

**Av kvarnarna mottagna partier brödspannmål under tiden 1 september—
31 december 1931.**

Månad	Mottaget vete		Mottagen råg	
	svenskt ton	utländskt ton	svensk ton	utländsk ton
September	27,265	10,362	8,487	1,242
Oktober	36,813	11,888	12,253	7,742
November	29,489	25,315	6,974	8,069
December	31,978	18,141	7,095	7,196
Summa	125,545	65,706	34,809	24,249

**Av kvarnarna förmalda partier brödspannmål under tiden 1 september—
31 december 1931.**

Månad	Förmalvt vete			Förmaldråg		
	svenskt ton	utländskt ton	summa ton	svensk ton	utländsk ton	summa ton
September	28,262	10,399	38,661	11,755	647	12,402
Oktober	31,058	16,723	47,781	10,820	6,288	17,108
November	27,050	19,045	46,095	8,658	5,388	14,046
December	20,834	17,438	38,272	6,200	5,955	12,155

Dessa uppgifter visa, att kvarnarna hösten 1931 mottagit avsevärt mindre kvantiteter svensk brödspannmål än föregående höst. I viss utsträckning torde detta sammanhånga därmed, att 1931 års skörd var relativt sen, men även med den omständigheten, att denna skörd var av så ringa storlek att, framför allt beträffande råg, några större partier ännu icke kunnat saluföras. I synnerhet gäller detta hela Mellansverig.

Belysande för dessa förhållanden äro följande uppgifter över kvarnarnas lager av svenskt vete och svensk råg vid olika tillfällen:

År och dag	Hos kvarnarna ineliggande lager av svensk spannmål	
	Vete ton	Råg ton
1930 1 september	22,400	13,795
1 oktober	51,428	24,143
1 november	58,570	26,547
1 december	65,184	31,181
1931 1 januari	63,460	29,301
1 februari	64,287	29,859
1 mars	62,309	28,297

År och dag	Hos kvarnarna inneliggande lager av svensk spannmål	
	Vete ton	Råg ton
1 april	59,883	25,074
1 maj	51,959	22,461
1 juni	53,183	23,160
1 juli	56,096	25,149
1 augusti	48,663	25,583
1 september	34,113	24,008
1 oktober	32,241	20,375
1 november	37,191	20,884
1 december	38,379	19,030
1932 1 januari	46,540	19,334.

De totala lagerutrymmena hos dessa redovisade kvarnar uppgå till över 140,000 ton. Den 1 januari 1932 lågo vidare hos dessa kvarnar något över 40,000 ton utländskt vete och utländsk råg, varför omkring 106,000 ton av de disponibla lagerutrymmena voro tagna i anspråk vid detta tillfälle.

Beträffande industrikvarnarnas förbrukning av brödspannmål föreligga numera en del uppgifter, som äro utav ganska stor betydelse för ett bedömande av industriens råvarubehov. De till svenska spannmålsföreningen anslutna kvarnarna hava nämligen preliminärt uppgivit sin råvaruförbrukning sålunda:

År	Förmald spannmål	
	Vete ton	Råg ton
1928	405,990	144,831
1929	421,199	142,339
1930	416,716	139,467.

Då dessa kvarnar enligt uppgift från kommerskollegium år 1929 omfattat icke mindre än 97.8 procent av all industristatistikens vetemjölproduktion och 92.5 procent av dess rågmjölproduktion, böra under sagda år vid de egentliga handelskvarnarna förmalts omkring

År	Vete ton	Råg ton
1928	415,000	157,000
1929	431,000	154,000
1930	426,000	151,000
Medeltal	424,000	154,000.

Med hänsyn till tidigare uppgiven förmalning under konsumtionsåret 1931—1932 vid de till nämnden rapporterade kvarnarna, vilka varit fler än de till spannmålsföreningen anslutna, är det uppenbart, att handelskvarnarna under detta konsumtionsår haft en icke obetydligt lägre förmalning än de närmast föregående åren. Ännu mer anmärkningsvärt är detta förhållande, då mjölimporten samtidigt varit så avsevärt mindre än tidigare. Man torde kunna uppskatta handelskvarnarnas totala förmalning under nyssnämnda konsumtionsår till ungefär 410,000 ton vete och 140,000 ton råg. Detta förhållande får säkerligen icke i nämnvärd grad tillskrivas någon minskad mjölkonsumtion utan vinner sin förklaring huvudsakligen av den ökade tullförmalning, som förekommit under konsumtionsåret 1930—1931. Under innevarande konsumtionsår synes

en återgång av förmalningen till handelskvarnarna komma att äga rum, varför dessas produktion torde bliva icke obetydligt större än under det föregående.

Vad angår spannmåls- och mjölpriserna är att märka, att under konsumtionsåret 1930—1931 priserna på utländskt vete och utländsk råg voro synnerligen låga. Efter det kraftiga prisetfall under sommaren och hösten 1930 bibehöllo sig de utländska vete- och rågpriserna, sådana de framträda på den svenska marknaden, under hela våren och sommaren 1931 på en i det närmaste konstant nivå. Först i november 1931 inträdde på världsmarknaden ifråga om vete en liten prisförbättring, som dock redan efterföljts av en återgång till priser, vilka, om hänsyn toges till den svenska valutans depreciering, ganska obetydligt överstiga september månads bottenpriser. Ifråga om rågpriserna kan man emellertid under hösten 1931 tala om en återhämtning.

Vid studiet av nedan återgivna tabeller över priser för utländskt vete och utländsk råg framträda emellertid dessa prisrörelser icke fullt tydligt, när som sagt de inhemska valutaförhållandena i högre grad påverkat prisbildningen än de å världsmarknaden noterade priserna gjort.

Spannmåls-
och mjöl-
priser.

Priser å importerat och svenskt vete enligt svensk spannmålsnotering januari 1930—december 1931 i kronor för 100 kg.

År och månad	M a n i t o b a			Hard Winter nr 2	La Plata	Svenskt vete
	I	II	III			
1930						
Januari.....	—	25.29	24.79	23.91	22.27	18.60
Februari.....	—	23.24	22.78	21.85	20.27	18.08
Mars.....	—	21.56	21.06	20.74	19.04	17.85
April.....	—	22.04	21.56	20.58	20.03	17.56
Maj.....	—	21.49	21.14	20.76	19.61	17.42
Juni.....	—	20.71	20.44	19.78	19.04	18.97
Juli.....	19.78	19.43	19.08	18.43	18.19	18.91
Augusti.....	19.53	19.29	—	18.67	18.47	18.81
September.....	17.77	17.49	—	17.51	16.76	² 18.50
Oktober.....	16.92	16.60	—	¹ 16.62	15.42	² 18.80
November.....	15.98	15.67	—	¹ 16.53	14.83	² 19.20
December.....	15.09	14.82	—	—	13.56	² 19.60
1931						
Januari.....	14.67	14.49	—	—	12.49	² 19.90
Februari.....	15.41	15.31	—	—	12.73	² 20.10
Mars.....	14.96	14.86	—	—	12.58	² 20.25
April.....	15.02	14.84	—	—	12.55	² 20.40
Maj.....	15.01	14.73	—	—	12.63	² 20.50
Juni.....	14.61	14.23	—	—	12.32	² 20.50
Juli.....	14.18	—	—	—	11.86	² 20.50
Augusti.....	13.87	—	—	¹ 12.08	11.38	² 20.50
September.....	³ 13.79	—	—	¹ 12.01	11.41	15.94
Oktober.....	³ 15.31	(15.50)	—	¹ 13.89	12.71	16.24
November.....	³ 18.59	17.67	—	¹ 16.90	15.80	17.16
December.....	³ 18.40	17.88	—	¹ 16.81	14.64	17.42

¹ Hard Winter nr 1.

² Priset vid kustkvarn enligt kvarnförbindelsen.

³ Till priserna för utländskt vete skall för att erhålla de priser kvarnarna betalat läggas under september och oktober månader en gottgörelse av 3 kronor för 100 kg samt under november och december månader 1 krona 50 öre för 100 kg.

Som synes voro de i september och oktober 1931 för svenskt vete betalade priserna ganska låga, och det förtjänar anmärkas, att de ledande skånekvarnarna från början endast behövde betala 15 kronor 50 öre och 14 kronor för 100 kilogram vete respektive råg. Dessa priser kunna med hänsyn till inlösenpriserna knappast anses fullt tillfredsställande. Det skall likväl erkännas, att kvarnarnas lager av såväl vete som råg, då den nya skörden började marknadsföras, voro väl stora för att någon större köplust skulle förefinnas.

Priser å importerad och svensk råg enligt svensk spannmålsnotering januari 1930—december 1931 i kronor för 100 kg.

M å n a d	1 9 3 0			1 9 3 1		
	Tysk	Rysk	Svensk	Tysk	Rysk	Svensk
Januari.....	14.87	—	14.94	10.75	11.15	¹ 16.90
Februari	13.31	—	14.12	10.40	—	¹ 17.10
Mars	12.11	—	13.28	—	—	¹ 17.25
April.....	13.38	—	13.63	—	—	¹ 17.40
Maj	11.59	—	13.29	—	—	¹ 17.60
Juni	10.89	—	13.32	—	11.81	¹ 17.60
Juli	12.44	—	15.94	—	11.16	¹ 17.60
Augusti.....	12.54	—	15.81	—	10.15	¹ 17.50
September	11.38	10.93	¹ 15.50	² 11.73	10.26	14.61
Oktober	11.23	10.95	¹ 15.80	² 13.17	11.74	15.48
November	11.16	10.35	¹ 16.20	² 15.82	15.34	15.92
December.....	—	10.92	¹ 16.60	² —	15.84	16.07

Vidkommande dessa uppgifter över rågpriserna skall endast framhållas, att priset på svensk råg varit betydligt fastare än motsvarande vetpris och i november månad icke mycket skilt sig från föregående års avtalspris. Strängt taget torde kvarnarna betalat bättre priser för råg hösten 1931 än föregående höst, när de på grund av den ringa rågtillgången i många fall fått betala fulla priser för en vara, som varit långt ifrån oskadad.

Mjölpriserna inom landet hava icke undergått några större förändringar sedan hösten 1930. Under vår- och sommarmånaderna 1931 voro de ganska låga i förhållande till råvarupriserna. Detta får givetvis tillskrivas konkurrensen från de utanför kvarnförbindelsen stående kvarnarna. I stället hava mjölpriserna under den senast gångna hösten varit relativt högre utan att därför kunna betecknas såsom i det avseendet anmärkningsvärda, när de ovissa och varierande valutaförhållandena förorsakat en stor del av kvarnindustrien ganska betydande svårigheter och förluster vid inköpen av utländsk spannmål.

Enligt svenska kvarnföreningens noteringar hava nämnda förenings mjölpriser gestaltat sig sålunda:

¹ Priset vid kustkvarn enligt kvarnförbindelsen.

² Till priserna för utländsk råg skall för att erhålla de priser kvarnarna betalat under september—december månader 1931 läggas en gottgörelse av 1 krona för 100 kg.

Priser å inom landet framställt vetemjöl under åren 1930 och 1931.

År och månad	Extra kärnmjöl	Kärnmjöl	Bagerimjöl	Flormjöl	Extra 1:a svenskt	1:a svenskt
<i>1930</i>						
Januari	37.42	35.42	33.42	31.42	29.67	27.67
Februari	36.54	34.54	32.54	30.54	28.79	26.79
Mars	35.27	33.27	31.27	29.27	27.83	25.83
April	35.35	33.35	31.35	29.35	28.10	26.10
Maj	35.00	33.00	31.00	29.00	27.75	25.75
Juni	35.87	33.87	31.87	29.87	28.48	26.48
Juli	35.50	33.50	31.50	29.50	27.72	27.72
Augusti	35.68	33.68	31.68	29.68	29.93	27.98
September	35.35	33.35	31.35	29.35	29.75	27.75
Oktober	34.16	32.16	30.16	28.16	29.75	28.40
November	34.00	32.00	30.00	28.00	29.75	29.75
December	34.00	32.00	30.00	28.00	29.75	29.75
<i>1931</i>						
Januari	34.00	32.00	30.00	28.00	29.75	29.75
Februari	34.00	32.00	30.00	28.00	29.75	29.75
Mars	33.84	31.84	29.84	27.84	28.91	28.01
April	33.00	31.00	29.00	27.00	28.00	27.00
Maj	33.16	31.16	29.16	27.16	28.16	27.16
Juni	33.57	31.57	29.57	27.57	28.57	27.57
Juli	34.00	32.00	30.00	28.00	29.00	28.00
Augusti	34.00	32.00	30.00	28.00	29.00	28.00
September	33.65	31.65	29.65	27.65	28.65	27.65
Oktober	33.43	31.43	29.43	27.43	27.73	26.73
November	33.60	31.60	29.60	27.60	27.50	26.50
December	33.54	31.54	29.54	27.54	27.44	26.44

Priser å inom landet framställt rågsikt under åren 1930 och 1931.

År och månad	000	00	01	Samsikt nr 1	Samsikt nr 2
<i>1930</i>					
Januari	28.42	26.92	25.42	23.92	22.00
Februari	27.52	26.02	24.56	23.02	21.52
Mars	25.60	24.10	22.60	21.10	19.60
April	26.30	24.80	23.30	21.80	20.30
Maj	26.00	24.50	23.00	21.50	20.00
Juni	26.87	25.37	23.87	22.37	20.87
Juli	29.08	27.58	26.08	24.58	23.08
Augusti	29.68	28.18	26.68	25.18	23.68
September	29.35	27.85	26.35	24.85	23.35
Oktober	28.50	27.00	25.50	24.00	22.50
November	28.50	27.00	25.50	24.00	22.50
December	28.50	27.00	25.50	24.00	22.50
<i>1931</i>					
Januari	28.50	27.00	25.50	24.00	22.50
Februari	28.07	26.57	25.07	23.57	22.07
Mars	27.00	25.50	24.00	22.50	21.00
April	27.00	25.50	24.00	22.50	21.00
Maj	27.16	25.66	24.16	22.66	21.16
Juni	27.63	26.13	24.63	23.13	21.63
Juli	28.17	26.67	25.17	23.67	22.17
Augusti	28.25	26.75	25.25	23.75	22.25
September	27.87	26.37	24.87	23.37	21.87
Oktober	27.68	26.18	24.68	23.18	21.68
November	28.07	26.57	25.07	23.57	22.07
December	28.76	27.26	25.76	24.26	22.76

Av dessa tabeller framgår, att priserna å mjöl under en längre tid varit anmärkningsvärt jämna. Detta är i icke ringa mån att tillskriva det sätt, varpå spannmålsregleringen i praktiken genomförts.

*Spannmåls-
föreningens
verksamhet.*

Svenska spannmålsföreningen u. p. a., som bildades den 24 april 1931, började sin kontraktsevenliga verksamhet först den 1 juni 1931, enär riksdagens beslut i spannmålsfrågan fattades så sent, att en tidigare tidpunkt icke var tänkbar. På grund härav ansåg föreningens styrelse det nödvändigt, att med stöd av bestämmelserna i 2 § av kontraktet med staten förlänga hembudstiden för föreningens inköp år 1931 till den 15 juni. Med postverket träffades omedelbart sådan överenskommelse, att särskilda av föreningen uppgjorda och tillhandahållna hembudskort kostnadsfritt ställdes till vederbörande säljares disposition å rikets postanstalter i Götaland och Svealand samt Gävleborgs län. Å dessa kort skulle varje säljare av brödspaunmål dels ifylla uppgifter angående de kvantiteter vete och råg, vilka han önskade sälja till föreningen och dels lämna andra uppgifter, såsom angående namn och adress med mera. I samband härmed lät föreningen genom annonsering i landets tidningar tillkännagiva sina inköp.

Vid hembudstidens utgång hade till föreningen inkommit något över 7,300 hembudskort, avseende omkring 17,000 ton vete och 23,000 ton råg, varjämte föreningskvarnarna i enlighet med kontraktet med staten hembjödo avsevärda kvantiteter. I detta sammanhang bör nämnas, att kvarnarna i slutet av maj och början av juni månad efter uppmaning av föreningen företogo rätt avsevärda inköp av såväl vete som råg och att detta i rätt hög grad underlättade föreningens inköpsverksamhet.

Mycket kort tid efter det hembudskorten inkommit till föreningen hade desamma bearbetats och en preliminär plan för inköpens verkställande utarbetats. Det visade sig därvid, dels att de hos kvarnarna tillgängliga lagerutrymmena icke voro tillräckliga för den hembjudna spannmålsens mottagande, och dels att den salubjudna spannmålen var i hög grad ojämnt fördelad i förhållande till lagerutrymmena. Denna situation medförde till en början att ett mindre antal leverantörer fingo försända sin spannmål förhållandevis långt och därigenom förorsakades en del för dem opåräknade fraktkostnader och besvär. Snarast möjligt vidtoges emellertid sådana dispositioner, att extra uppsamlingsställen anordnades inom alla mera betydande inköpsområden. Såsom föreningens ombud anlätades därvid, förutom kvarnarna, dels statens spannmålslagerhus och dels jordbrukarsammanslutningar och spannmålshandlare.

Enligt av föreningen lämnade uppgifter inköptes vid detta tillfälle av densamma 53,550 ton vete och 34,394 ton råg, varav emellertid endast 8,383 ton vete och 14,385 ton råg härrörde ifrån de ovan nämnda, av icke-föreningsmedlemmar till föreningen hembjudna kvantiteterna. 45,166 ton vete och 20,009 ton råg inköptes från föreningskvarnarnas egna lager.

Något mer än hälften av de till föreningen av andra än föreningskvarnar hembjudna vetekvantiteterna samt omkring 9,000 ton råg blevo sålunda icke inköpta av föreningen. Vissa hembud annullerades emellertid med föreningens medgivande och försåldes direkt till förbrukare, andra till föreningen hembjudna spannmålspartier, som av föreningen beordrats till dess uppsamlingsställen, avhördes aldrig. Större delen av de icke mottagna partierna föllo emellertid för kvalitetsbestämmelserna och tillbakavisades av den anledningen.

Kvarnarnas och övriga uppsamlares arbete för spannmålens mottagande torde hava varit ganska omfattande. Det stora flertalet av de hembjudna partierna voro relativt små, i flera fall uppgående till endast några få säckar, och spannmålens kvalitet var i många fall synnerligen dålig. Till nämnden inkomna uppgifter synas dock giva vid handen, att större delen av all till föreningen hembjuden spannmål, trots att stora kvantiteter av ovan anförda skäl icke mottogos av föreningen, ändock slutligen kommit fram till kvarnarna.

Vidkommande föreningens ekonomiska verksamhet må i detta sammanhang anföras, att föreningen allt som allt och i enlighet med vad tidigare omförmälts inköpt i runda tal 53,550 ton vete och 34,394 ton råg, varvid för vetet betalats 10,910,771 kronor 65 öre och för rågen 5,886,870 kronor 1 öre. Vid försäljningen av denna spannmål, vilken försiggått under hela sommaren och hösten 1931 och icke avslutats förrän i slutet av december, har föreningen erhållit för vetet 10,287,186 kronor 83 öre och för rågen 5,395,029 kronor 34 öre.

Då spannmålsföreningen i augusti 1931 sökte beräkna, huru stort gottgörelsebelopp skulle erfordras för täckandet av dess förluster å försåld spannmål samt kostnader, antogs, att härtill skulle åtgå i runt tal 2.5 miljoner, varav ungefär 2 miljoner i ren förlust på inköpt spannmål. Den 31 december 1931, då föreningens försäljningar av spannmål praktiskt taget avslutats, hade emellertid prisfallsförlusterna jämte kostnaderna för spannmålens lagring och skötsel med mera endast uppgått till 1,525,882 kronor 91 öre samt kostnaderna för förvaltning, kontrollverksamhet med mera utgjort 139,125 kronor 16 öre.

Spannmålsföreningens ekonomiska ställning sagda dag belyses av nedanstående balansräkning:

<i>Aktiva</i>	Kronor	<i>Passiva</i>	Kronor
Inventarier	2,400: —	Insatskapital:	
Medlemsreverser	10,860,900: —	Kontant 571,650: —	
Fordringar	37,852: 83	Revers. 10,860,900: —	11,432,550: —
Bank- och kassabehållning	922,315: 10	Skulder	296,878: 01
		Överskott	94,039: 92
	Summa 11,823,467: 93		Summa 11,823,467: 93

Vid det första fastställandet av det gottgörelsebelopp, som skulle uttagas vid import av utländsk spannmål, ansåg föreningen, särskilt med hänsyn till önskvärdheten att i möjligaste mån åstadkomma jämna mjölpriser, lämpligt att börja med en relativt hög gottgörelse för att sedermera, i den mån priserna på den nya svenska skörden steg, sänka gottgörelsebeloppet. Vid samma tidpunkt, alltså i mitten av augusti 1931, voro de senare bekantgjorda och nedslående resultaten angående 1931 års svenska skörd icke kända. Försiktigheten syntes föreningen då bjuda att å vete sätta gottgörelsen så högt som till 3 kronor samt att uttaga gottgörelse även på råg med 1 krona, allt per 100 kilogram omalen spannmål.

Som nyss nämndes hava föreningens förluster och kostnader rätt avsevärt understigit de en gång beräknade. Anledningen härtill har givetvis i stor utsträckning varit den, att föreningens försäljningspriser till följd av 1931 års ringa och mycket försenade skörd kunnat hållas

högre än som antagits. Den svaga skörden har också föranlett, att inmalningsprocenterna för vete och råg under hösten 1931 måst sättas relativt låga, vilket medfört en betydligt större import än den, med vilken föreningen från början räknat. Redan den 1 november 1931 kunde föreningen därför sänka gottgörelsen för vete till 1 krona 50 öre. Numera har gottgörelsen bestämts att utgå med för vete sistnämnda belopp och för råg med 1 krona för 100 kilogram omalen spannmål till och med mars månad 1932.

Intill den 1 januari 1932 har föreningen i gottgörelse uppburit 1,787,250 kronor 54 öre och har redan vid denna tidpunkt sina kostnader för verksamhetsåret 1931—1932 helt och hållet täckta.

Beträffande de kvantiteter brödspannmål, vilka importerats under tiden september—december 1931, och för vilka nämnda summa uttagits i form av gottgörelse meddelas följande uppgifter:

Varuslag		Gottgörelse Kronor för 100 kg	Kvantitet Kilogram	Erlagt gottgö- relsebelopp
Vete	} Importerat	3.00	20,472,934	614,188.02
»		1.50	42,748,322	641,225.12
Råg		1.00	21,650,561	216,505.61
Vetemjöl		4.80	490,981	23,567.09
»		2.40	463,789	11,130.95
Rågmjöl		1.60	45,390	726.24
Vete	} Inneliggande lager den 1 sep- tember 1931	3.00	8,433,226	252,996.78
Råg		1.00	2,691,073	26,910.78
Summa		—	—	1,787,250.54

Från ovanstående inkomstbelopp, 1,787,250 kronor 54 öre avgå 28,202 kronor 55 öre, utgörande gottgörelse, som restituerats för till makaroniberedning använt vetemjöl. Den 31 december 1931 hade föreningen således ett överskott å sin rörelse uppgående till 94,039 kronor 92 öre. Ränta har emellertid då icke gottskrivits medlemmarna för deras kontant inbetalda insatskapital, uppgående till 571,650 kronor.

Vid utgången av mars 1932 beräknar nämnden, att som gottgörelse skola hava uppburits ytterligare 800,000 å 900,000 kronor, ett belopp som utgör en god reserv för mötandet av förluster på kommande års rörelse.

Genom cirkulärskrivelser till hushållningssällskap, spannmålshandlare, jordbrukarsammanslutningar och köpmannaorganisationer med flera har spannmålsnämnden infordrat vissa upplysningar beträffande verknin- garna av inmalningstvånget och övriga statliga åtgärder till spannmåls- odlingens stödjande. Bland annat har nämnden därvid sökt utröna, huru- vida de tidigare tillämpade minimiprisen eller det nu tillämpade syste- met med garanterad inlösen sommaren 1932 ansetts vara att föredraga ur jordbrukarnas och handels synpunkter. Ävenså har nämnden sökt införskaffa uppgifter angående de till jordbrukarna i allmänhet betala- de priserna för vete och råg under tiden februari—oktober 1931 för att därigenom söka bilda sig en uppfattning om de båda systemens verknin- gar i prisstödjande syfte.

En fullständig redogörelse för denna nämndens undersökning kommer att ingå i nämndens berättelse över verksamheten under konsumtions-

Uttalanden
angående
verknin-
garna
av de statliga
stödtät-
gärderna.

året 1931—1932. Likväl torde det här vara på sin plats att lämna en kortsammanfattning av de sålunda framförda synpunkterna och önskemålen.

Avsättningsförhållandena för såväl vete som råg hava av hushållningssällskapen nästan genomgående betecknats som mycket svåra under tiden februari—maj 1931. Endast från vissa bygder med ringare spannmålsproduktion hava uppgifter lämnats, som i någon mån gå i annan riktning.

Spannmålshandeln, framför allt inköpen ifrån jordbrukarna, torde under berörda tid hava avstannat i rätt så stor utsträckning. Kvarnarnas uppgifter över inneliggande lager giva visserligen vid handen, att kvarnarna inköpte i det närmaste lika mycket som de förmalde, men i övrigt stod handeln i stor utsträckning stilla. Den då rådande osäkerheten, huruvida all spannmål skulle vinna avsättning till de utfästa priserna, torde hava föranlett, att spannmåls-handlarna och övriga mellanhänder iakttago mycket stor försiktighet vid sina inköp.

Dels det förhållandet, att enligt grunderna för inmalningsförordningen skörden skulle förmalas successivt under hela konsumtionsåret, dels också omöjligheten att till dåvarande priser å världsmarknaden exportera svensk spannmål, hava därjämte väsentligen bidragit till ovannämnda avsättningssvårigheter. Vidare är att märka, att jordbrukarna tillföre i allmänhet icke innehåft mycken osäld spannmål framemot april och maj månader, och att med hänsyn härtill avsättningsmöjligheterna måhända för dem framstått såsom svårare, än vad de i själva verket voro.

Huvudorsakerna till anhopningen av utbuden torde dock hava varit dels en benägenhet hos jordbrukarna att för att undgå kvarnförbindelsens stränga kvalitetsvillkor göra sig av med spannmålen i god tid dels och framför allt oro för, att skörden, vars storlek av jordbrukarna otvivelaktigt överskattades, icke skulle i sin helhet vinna avsättning till de avtalade priserna.

Efter riksdagens beslut i spannmålsfrågan kommo dock spannmålsaffärerna ånyo igång. Det visade sig, såsom ovan framhållits, att de kvantiteter, vilka i juni 1931 från producenter och spannmålshandlare hembjödös till svenska spannmålsföreningen, om än betydande, icke voro så överväldigande stora, detta dock i avsevärd utsträckning beroende på kvarnarnas på föreningens anmodan företagna inköp.

Efterfrågan på marknaden hösten 1931 betecknas i hushållningssällskapens yttranden i allmänhet såsom god och till och med mycket god. Härtill hava givetvis flera omständigheter bidragit. I första hand bör nämnas 1931 års svaga och sent inbärgade skörd. Vidare var höstbruket inom hela landet så försenat, att tröskningen ännu vid årsskiftet icke hunnit komma igång i full utsträckning, och dessutom torde jordbrukarna i långt större omfattning än tidigare avsiktligt underlåtit att sälja i avvaktan på bättre priser.

Det från hushållningssällskapen erhållna prisstatistiska materialet är visserligen ganska ofullständigt men synes likväl erbjuda åtskilligt av intresse. Sålunda synes i början av år 1931 skillnaden mellan avtalspriserna och de till jordbrukarna ute i orterna verkligen betalade priserna ofta hava varit rätt mycket större än skillnaden mellan de vid de större kvarnplatserna hösten 1931 noterade priserna och de till jordbrukarna då verkligen betalade priserna. Delvis förklaras detta av, att de officiella noteringarna avse de till jordbrukarna betalade priserna, under det att

avtalspriserna i realiteten voro maximipriser och sålunda voro de högsta priser, som mellanhänderna erhöillo, men till stor del iår förklaringen sökas däruti, att priserna i den fria marknaden våren 1931 voro betydligt lägre, än de då garanterade priserna borde hava föranlett.

Vidare iakttages det förhållandet, att de egentliga spannmålsdistriktet under våren 1931 på grund av sitt förmånligare läge i förhållande till de stora kvarnarna bättre hävdad sin ställning i prishänseende än övriga områden, samt att den stora tillgången på råg jämte obenägenheten hos jordbrukarna att förvara densamma över våren vid den tiden i många fall nedpressade rågpriserna synnerligen starkt. Hösten 1931 hava förhållandena dock varit annorlunda. På grund utav den ringa spannmåls-tillgången i Mellansverige hava priserna där ofta varit betydligt fastare än i Sydsverige. Till och med inom sådana i förhållande till de större kvarnarna relativt ogynnsamt belägna landskap som Västmanland, Närke och Värmland synas priserna hava varit betydligt fastare än i Skåne och Halland. Beträffande rågen synas jordbrukarna i stora delar av landet hava erhållit bättre priser i oktober 1931 än i februari och mars samma år. De betalade vetepriiserna i oktober 1931 voro däremot som regel åtskilligt lägre än i början av året, dels beroende därpå, att kustkvarnspriset på vete sommaren 1931 var 20 kronor 50 öre och sommaren 1932 blir 18 kronor 50 öre, under det att motsvarande pris för råg 1931 var 17 kronor 50 öre och 1932 blir 16 kronor 50 öre, dels ock därpå, att vete-tillgången innevarande konsumtionsår är förhållandevis betydligt större än tillgången på råg.

En del hushållningssällskap hava uttalat, att det nuvarande systemet vore att föredraga framför systemet med minimipriser. Från några hushållningssällskap har emellertid framhållits, att det på grund utav 1931 års ringa skörd vore synnerligen vanskligt eller omöjligt att företaga en jämförelse mellan verkningarna av de tidigare tillämpade minimiprisen och den nu lämnade inlösensgarantien i vad angår prisbildningen och framför allt beträffande de priser, jordbrukarna själva erhålla för sin spannmål.

I prisförbättrande syfte synas jordbrukarna i Uppland, Södermanland, Östergötland, Kalmar län, Skåne, Skaraborgs län och Närke men även på andra håll hava företagit organisatoriska åtgärder av olika slag. Så- lunda inrapporteras bildandet av försäljningsföreningar, anläggandet av nya lagerhus, inköp av tork- och rensningsanordningar, en viss tendens att övergå till bättre bärgningsmetoder med mera. Likvisst synes det nämnden, som om vad sålunda åtgjorts är långt ifrån tillräckligt och vida mindre än man haft anledning hoppas. Lantmännen hava otvivelaktigt ännu i alltför ringa omfattning tagit itu med ett planmässigt och målmedvetet arbete för att genom sammanhållning tillförsäkra sig skäligen pris för sin spannmål. Man hade i detta hänseende väntat sig mera. Det framhölls sålunda i propositionen till 1931 års riksdag, att det föreslagna stödsystemet borde främja uppkomsten av en organiserad samverkan mellan brödsädesproducenterna, som satte dem i stånd att framdeles i högre grad än hittills själva tillvarataga sina intressen.

Nämnden har vidare till hushållningssällskapen framställt följande fråga: »Huru utföllo inom eder ort inköpen av överskottet av 1930 års skörd genom svenska spannmålsföreningen u. p. a.?» Svaren utgöra en

brokig provkarta på omdömen från de allra bästa till sådana, som utmärkas av stor missbelåtenhet.

Emellertid har i allmänhet icke framkommit några större och mera bärande anmärkningar mot själva uppsamlingen av spannmålen, det vill säga dess beordring till olika uppsamlingsställen. Från vissa håll såsom i Västergötland, Småland, Östergötland och Mälardalens län med flera hava dock klagomål framkommit över att spannmålen emellanåt beordrats allt för långa vägar och ibland som kasserad fått återtagas eller försäljas till oskäligen underpriser. Vidare hava önskemål uttalats angående anordnandet av särskilda uppsamlingsställen inom sådana områden som Örebro län, Gotlands län, Skaraborgs län med flera.

Den egentligen svåra och från alla trakter av landet återkommande anmärkningen beträffande föreningens inköp under sommaren 1931 gäller kvalitetsbestämmelserna och dessas tillämpning av kvarnarna. Det har tidigare påvisats, att de vid föreningens inköp från producenter och spannmålshandlare tillbakavisade kvantiteterna vete och råg varit synnerligen stora i förhållande till de från dem hembjudna kvantiteterna. Det har likaledes framhållits, att anledning förefunnos till det antagandet, att större delen av de sålunda av föreningen icke mottagna partierna likväl förr eller senare fått levereras till kvarnarna. De till nämnda inkomna berättelserna peka på, att så varit förhållandet, men lämna därjämte den upplysningen, att kvarnarna, vilka underlåtit att inköpa spannmålen för föreningens räkning, vid eget mottagande av denna spannmål betalat förhållandevis ganska låga priser. Dessa priser synas hava varit lägre än dem, som skulle hava betalats, om kvarnarna tillämpat den i nämndens skrivelse till Eders Kungl. Maj:t omförmälda överenskommelsen, vilken medgav kvarnarna att till vissa nedsatta priser såsom ombud för föreningen inköpa spannmål med en groddhalt av 3,1—5 procent. Det förefaller nämnden, som om denna överenskommelse, vilken var avsedd att vidmakthålla ett gott förhållande mellan producenter och konsumenter, i rätt så stor utsträckning av kvarnarna lämnats åsido, något som dock icke kan läggas föreningen som sådan till last. Vidare vill nämnden framhålla att, om den förut omtalade kemiska metoden för bestämmandet av brödspannmålens kvalitet skulle, såsom nämnden hoppas, av kvarnarna godtagas och komma till en vidsträckt användning, verkliga anledningar till missnöje i här ifrågasvarande avseende i icke ringa omfattning skulle bortfalla.

I stort sett hava verkningarna av de statliga åtgärderna till spannmålsodlingens stödjande av hushållningssällskapen allmänt ansetts lyckliga. Prisbildningen har emellertid enligt sällskapens förmenande icke alltid varit till belåtenhet. Avsättningssvårigheterna våren 1931 medförde i många fall, att de jordbrukare, som måste företaga försäljningar till andra än avtalskvarnar, erhöles rätt så låga priser i förhållande till avtalspriserna samt att den enligt kvarnförbindelsen stigande prisskalan ofta blev verkningslös i den fria marknaden. De för 1931 års skörd betalade priserna hava av åtskilliga sällskap ansetts allt för låga, vilket skulle sammanhänga därmed, att de av Kungl. Maj:t fastställda inlösenpriserna icke ansetts tillräckligt höga. Emellertid anses prisbildningen som sådan numera i allmänhet mera tillfredsställande än vad fallet var under tiden för minimiprisens giltighet.

Bland spannmålshandlare och jordbrukarsammanslutningar har enstämigt uttalats den åsikten, att minimiprisen som sådana voro huvudorsaken till den omtattande stagnationen i handeln med spannmål, vilken karakteriserade förhållandena våren 1931. Härigenom bragtes spannmålshandeln även in på andra banor, än de annars naturliga och prisbildningen upphävdes. Vidare påtalas alltjämt den av vissa kvarnar brukliga omfattande byteshandeln med spannmål och fodermedel respektive spannmål och mjöl, som i stor utsträckning anses avstänga spannmålshandelns mellanhänder från att uppträda på marknaden. Ovissheten angående spannmålens avsättning våren 1931 föranledde dessutom, att spannmålshandlarna och föreningarna icke vågade företaga inköp eller också måste företaga dessa till i förhållande till avtalsprisen avsevärt reducerade priser.

Icke utan skärpa framhålles även från dessa håll, att kvalitetsbestämmelserna och deras tillämpning under våren och sommaren 1931 lämnat åtskilligt övrigt att önska. Ävenledes påtalas, att spannmålsföreningen anordnat uppsamlingsställen för sent och i för ringa omtätning, samt att i en del fall korsförsändningar av spannmål med åtföljande fraktfördyringar förekommit.

Då ett antal spannmålshandlare och centralföreningar av spannmålsföreningen anlåtats som uppsamlare av spannmål och alltså inköpt och lagrat dylik för föreningens räkning, hava de jämväl i sina yttranden uppehållit sig vid detta samarbete. Härvid framhålles, att de kontrakt, som ingingos mellan föreningen och dess lagerhållare, voro för stränga, samt att till lagerhållarna utbetald ersättning varit för liten. I stort sett anses likväl det organisatoriska genomförandet av inköpen hava fungerat väl.

Det nu tillämpade systemet har av spannmålshandlarna och föreningarna ansetts avgjort överlägset minimiprisbestämmelserna, dels enär handeln fungerat på ett betydligt mera normalt sätt än tidigare, dels också emedan hjälpen till jordbrukarna anses kunna bliva än mer effektiv, sedan sådana förbättringar vidtagits, som betingas av det gångna årets erfarenheter.

Även Sveriges allmänna lantbrukssällskap har ansett, att det nu tillämpade systemet är att föredraga framför de tidigare minimiprisen, bland annat därför att detsamma främjar lantmännens organisationssträvanden. Stor vikt har sällskapet fäst vid spannmålsföreningens åtgärd att, om än något sent, fastställa vissa uppsamlingsområden för 1931 års skörd och anser, att priserna numera på ett ganska tillfredsställande sätt anpassat sig till inlösenpriserna.

Även sällskapet påtalar emellertid kvalitetsbestämmelserna och anser att dessa böra tillämpas praktiskt, så att kvarnarna i den mån så kan ske mottaga även sådan spannmål, som faller utanför bestämmelsernas ram.

Tillfrågade köpmannaorganisationer hava uttalat, att verkningarna av inmalningstvånget varit goda samt att några anmärkningar mot mjölkvaliteterna i stort sett icke förekommit. Vidare uppgives att mjölhandeln icke undergått någon förändring samt att den alltjämt är tillfredsställande ordnad.

Sveriges bageriidkareförening har icke lika oreserverat velat ge inmalningstvånget sitt erkännande utan har uttalat, att de mjölkvaliteter, som under senaste tiden i vissa fall stått till förfogande, icke varit ur

kvalitetssynpunkt tillfredsställande. I huvudsak torde detta omdöme emellertid rönt stort inflytande av att vissa större bageriiddkare anskaffat maskinella anordningar, som varit avpassade för en relativt stor användning av starkare mjöl än de inom landet tillverkade.

Spannmålsnämnden övergår härefter till att orda något om förhållandena å den utländska spannmålsmarknaden.

Ett någorlunda tillförlitligt bedömande i närvarande stund av den sannolika utvecklingen å denna marknad låter sig knappast göra. Förhållandena, framför allt i prishänseende, å vår egen brödsädesmarknad äro under normala förhållanden och utan prisstödjande åtgärder i synnerligt hög grad beroende av det internationella marknadsläget. Trots förefintliga vanskligheter kan det därför vara utav en viss betydelse för en uppfattning om den inhemska brödsädesodlingens möjligheter att i korthet redogöra för nu kända faktorer å den utländska spannmålsmarknaden.

Redan tidigare anförda uppgifter över spannmålspriserna lämna full klarhet därutinnan, att framför allt vetepreiserna under det gångna året i exportländerna icke endast varit synnerligen låga, utan att man med fullt berättigande kan tala om ett fullständigt sammanbrott på denna marknad. I början av september 1931 noterades bottenpriser för vete. Förtullat i svensk hamn kunde Manitoba I erhållas för 13 kronor 45 öre och La Plata-vete för 11 kronor 10 öre. En god inblick uti prisförhållandena å vetemarknaden ge nedanstående, från kommerskollegii prisstatistik hämtade uppgifter:

Vetepriser i juni månad åren 1920—1931, samt år 1913, i cents per bushel å spannmålsbörserna i New York och Chicago.

Å r	New York Nr 2 Red Winter	Chicago Noterings- kvalitet	Å r	New York Nr 2 Red Winter	Chicago Noterings- kvalitet
1913	98	90.8	1926	167.5	134.4
1920	312.8	.	1927	156.5	112.8
1921	167.3	122.5	1928	180.5	141.6
1922	130.5	113.8	1929	131.9	113.6
1923	135.8	106.9	1930	115.1	101.8
1924	126.7	112.6	1931	88.9	57.9
1925	196.1	155.2			

Det lider intet tvivel, att den nuvarande situationen å vetemarknaden framför allt är att tillskriva en överproduktion på detta varuslag. De krafter, som före kriget hastigt nog skulle gjort slut på en period av överproduktion, hava genom olika slags åtgärder blivit satta ur funktion. De stora vetelagren i Förenta Staterna och Canada hava sålunda i huvudsak uppstått därigenom, att myndigheterna sökt stödja priserna genom inköp och lagring av vete år från år.

Under och närmast efter kriget ökades veteproduktionen synnerligen starkt i de transoceanala länderna. Då emellertid Ryssland samtidigt icke kunde uppträda som veteexportör såsom före kriget var fallet, absorberades likväl skördeöverskotten av importländerna. Sedan framför allt Europa börjat återhämta sig efter kriget och dess skördar kommit upp i nivå med och till och med överträffat förkrigsskördarna, minskades efterfrågan

Den utländska
spannmåls-
marknaden.

på transatlantiskt vete. Likväl ökades vetearealerna i Canada, Argentina och Australien och överskottslagren växte. Till belysande av situationen under de allra senaste åren återges här nedan en från internationella lantbruksinstitutets i Rom tidskrift¹ gjord sammanställning över dessa förhållanden:

Vete i millioner deciton.

	K o n s u m t i o n s å r e t					
	1926—27	1927—28	1928—29	1929—30	1930—31	1931—32
Världsproduktion (utom Ryssland)	925	986	1,071	939	1,010	960
Produktion i Ryssland	249	214	216	191	295	.
Produktion i exportländer	629	661	738	572	685	625
Produktion i importländer	296	325	333	367	325	335
För export disponibla kvantiteter (utom Ryssland)	279	304	387	304	339	315
För export disponibla kvantiteter i Ryssland	11	—	—	2	30	20
Total export	223	218	243	179	219	240
För export disponibla kvantiteter kvarliggande vid konsumtionsårets slut	67	86	144	127	150	95

Härav framgår, hurusom överskotten vuxit men även, att det vid innevarande konsumtionsårs slut kvarliggande överskottet högst avsevärt kommer att understiga överskottet vid samma konsumtionsårs början. I samband härmed uppgives, att det totala disponibla exportöverskottet är ungefär 35 miljoner deciton mindre innevarande konsumtionsår än närmast föregående, men att i stället importländernas behov är större. Detta senare förhållande förklaras dels därav, att Europas efterfrågan på vete skulle ökas på grund av dess egna svaga rågskörd och det i förhållande till vetet höga priset på råg, dels ock därav, att efterfrågan på vete från utomeuropeiska importländer, bland andra Japan och Kina, anses komma att öka.

Även om dessa förutsägelser skulle hålla streck, kvarligger likväl vid konsumtionsårets slut ett stort veteöverskott, som givetvis kommer att trycka marknaden.

Vidkommande skördeförhållanden år 1932 är att anteckna, att den hösten 1931 besädda vetearealen i Förenta Staterna uppgivits vara omkring 6 miljoner acres eller ungefär 13 procent mindre än den i genomsnitt åren 1924—1930 besädda arealen, samt att utsikterna för denna skörd i denna stund anses mindre goda. Härvid torde emellertid för närvarande icke böra fästas allt för stort avseende, enär erfarenheten visat, att förutberäkningar av den amerikanska skörden vid innevarande tidpunkt som regel varit rätt så osäkra och påverkade av spekulationspunkter.

Sammanfattningsvis har Broomhall² nyligen yttrat, att under säsongen 1931—1932 äldre reserver av vete komma att bli något mindre än tidigare. Den framtida prisutvecklingen kan, säger han, gå uppåt eller nedåt, allt efter växlingarna i verklig eller beräknad tillgång och efterfrågan, men allt tyder på en efterfrågan, som icke är tillfredsställande med hänsyn

¹ Revue internationale d'agriculture, oktober 1931.

² Tidskriften *Index* (december 1931): Läget på vetemarknaden av G. J. S. Broomhall.

till exportländernas överflöd på vete. Vidare framhåller han, hurusom Centraleuropas för närvarande svåra ekonomiska ställning kan tvinga till importinskränkningar, som annars icke skulle iirågakomma. Europas tidigare nämnda, förmodade större efterfrågan på vete skulle därför kunna helt utebliva.

I detta hänseende må hänvisas till förhållandena åren 1923 och 1924, som kännetecknades av jämförelsevis låga vetepriser, under vilka år importländernas nedsatta köpkraft säkerligen mera influerade på prisutvecklingen nedåt än de befintliga saluöverskotten.

Under de senaste månaderna hava priserna å utländskt vete varit underkastade rätt avsevärda förändringar. I november månad uppvisade världsmarknadspriserna en rätt betydande stegring. Sålunda noterades Manitobavete å Winnipegs börs som högst denna månad till 72 $\frac{3}{4}$ cents för bushel, under det att den lägsta septembernoteringen varit 52 $\frac{1}{2}$ cents för bushel. Sedermera hava priserna emellertid ånyo gått tillbaka och stå för närvarande icke avsevärt över de tidigare låga priserna. Denna återhämtning i priserna var måhända förklarlig med hänsyn till de då kända svaga nordamerikanska skördeutsikterna och på grund av att La Platavetet, som visat sig vara av en särdeles god kvalitet, då ännu icke kommit i marknaden, men det strax därefter inträdande priset syns tyda på, att de stora världsförråden av vete äro allt för tyngande för att en verklig prisförbättring skall vara att förvänta under den närmaste framtiden. Att här i landet noterade priser å utländsk spannmål över huvud sedan slutet av september månad varit föremål för en ganska kraftig höjning är emellertid, som tidigare framhållits, i huvudsak att tillskriva valutaförhållandena. Något större inflytande på prisbildningen inom landet, annat än möjligen beträffande råg, har man likväl härigenom knappast kunnat iakttaga.

Beträffande den internationella rågmarknaden torde densamma under innevarande konsumtionsår komma att gestalta sig annorlunda än under det närmast föregående. Redan nu iakttages, att rågpriserna äro betydligt fastare än vetepriserna och rågskördarna synas nästan överallt icke endast hava varit avsevärt mindre än föregående år utan även betydligt mindre än vad som genomsnittligt erhållits de senaste åren. För Ryssland saknas dock uppgifter om rågskördens storlek. För närvarande synes man emellertid böra räkna med en viss knapphet på råg och som följd härav måhända även stigande rågpriser å världsmarknaden.

I vad mån våra valutaförhållanden en längre eller kortare tid fortfarande komma att hålla priserna på utländsk spannmål inom landet uppe i ungefär nuvarande prisnivå undandrager sig för närvarande varje bedömande. Säkert torde emellertid vara, att nu betalade priser för utländsk spannmål icke skulle kunna hålla priserna på svenskt vete och svensk råg uppe på nuvarande nivå, såvida de statliga stödåtgärderna icke funnes.

Av vad ovan sagts torde framgå, dels att man för närvarande icke kan våga hysa några förhoppningar om ett den internationella spannmålsmarknadens snara tillfrisknande, och dels att de förhållanden i övrigt, vilka kunna hava inflytande på vår egen brödsädesmarknad, äro så ovissa att ett bedömande därav nu knappast låter sig göra. Ett flertal faktorer såsom bland andra jordbrukets fortsatta rationalisering, Rysslands återuppträdande som spannmålsexportör med mera synes emellertid kunna ge anledning till det antagandet att, såvida icke alldeles särskilda omständigheter inträffa, brödsädespriserna icke inom den närmaste tiden

komma att återgå till den höjd, de hade för några år sedan. Även om befintliga stora överskott komma att absorberas, får man således räkna med, att den genomsnittliga prisnivån antagligen kommer att stanna vid ett läge, som ur svensk produktionssynpunkt icke kan anses tillfredsställande. Dessa förhållanden böra givetvis icke lämnas obeaktade vid bedömandet av utsikterna för vår egen brödsädesodling och dess närmare framtid.

Behovet av fortsatta statliga stödåtgärder.

Spannmålsnämnden är härmed inne på frågan om behovet av fortsatta statliga åtgärder till spannmålsodlingens stödjande.

Nämnden anser sig i det följande kunna utgå ifrån, att inmalningsförordningen kommer att förbli i gällande kraft även under konsumtionsåret 1932—1933. Ett slopande av inmalningstvånget efter 1932 års utgång synes för närvarande ur flera synpunkter vanskligt. I sådant avseende torde det vara tillräckligt att erinra därom, dels att det numera med hänsyn till handelsbalansen torde få anses önskvärt att kunna begränsa importen av utländskt vete och utländsk råg till det minsta möjliga, dels att under det gångna året de i de europeiska importländerna för brödspannmål vidtagna skyddsåtgärderna för den egna brödsädesodlingen icke mildrats utan snarare skärpts samt att under året nya länder, såsom Finland och England, slagit in på liknande vägar dels ock att inmalningsförordningens bestämmelser icke med större fog kunna betecknas såsom särskilt menliga vare sig för konsumenterna eller för den fria handeln.

Situationen å den internationella spannmålsmarknaden har tidigare tecknats som synnerligen oviss och beträffande vetemarknaden, vilken för prisutvecklingen är den dominerande, synes någon snar och väsentlig förbättring knappast vara att förvänta. Även om valutasituationen skulle kunna bidra till att upprätthålla en prisnivå för inhemsk spannmål, som icke allt för mycket understeger den nuvarande, är detta förhållande dock icke av den art, att man kan våga bygga därpå för någon längre tid framåt. Snarare kan man förmoda, att om den inhemska spannmålsodlingen lämnas utan stöd i prisreglerande syfte, priserna för svenskt vete och svensk råg komma att sjunka rätt avsevärt under nu betalade, relativt låga priser. De åtgärder i prisstabiliserande syfte, som spannmålsnämnden i april 1931 ansåg sig böra föreslå Eders Kungl. Maj:t voro avsedda som en tillfällig, av jordbrukets dåvarande svårigheter påkallad anordning. En huvudsaklig anledning till, att man då icke ansåg inmalningsförfarandet som tillräckligt för upprätthållandet av priserna var, som också departementschefen framhöll i propositionen till 1931 års riksdag, att erfarenheten visat, att jordbrukarna till följd av bristande sammanhållning och organisation icke kunde i någon mera avsevärd grad inverka på spannmålets avsättning och prisernas bestämmande i för dem förmånlig riktning. De då föreslagna åtgärderna avsågo därför jämväl att bereda jordbrukarna tillfälle att under relativt trygga förhållanden vidtaga dispositioner för att bättre kunna hävda sin ställning gentemot kvarnarna och mellanhänderna.

Beträffande jordbrukets allmänna ekonomiska läge för närvarande torde detsamma hava avsevärt försämrats, sedan spannmålsnämnden i april 1931 föreslog Eders Kungl. Maj:t åtgärder till spannmålsodlingens stödjande. Svåra ekonomiska förhållanden över huvud, ett katastrofalt prisfall på alla animaliska produkter, samt en i stora delar av landet mycket svag brödsädeskörd äro de huvudsakliga och samverkande faktorer, vilka för jordbruket i dess helhet skapat en situation, som måste betecknas som ytterligt bekymmersam.

Till spannmålsnämnden avgivna berättelser beträffande förhållandena inom de olika hushållningssällskapens verksamhetsområden hava enligt ovan lämnad redogörelse otvivelaktigt givit vid handen, att jordbrukarna i rätt så många fall företagit åtgärder för att förbättra avsättnings- och prisförhållandena för brödspannmål. Föreningsrörelsen har på en del håll utvecklats och gripit sig an med att ordna avsättningen. Uppmaningarna från olika håll till jordbrukarna att hålla tillbaka utbudet hava ofta hörsammats och möjligheterna att belåna spannmålen hava här och var utnyttjats, ehuru ränteförhållandena i mycket stor utsträckning lagt hinder i vägen härför. Även synes man i viss mån mer allvarligt än tidigare sökt vidtaga åtgärder för att bättre bärja och vårda spannmålen.

Av olika anledningar hava emellertid oförmålda organisationssträvanden samt övriga åtgärder för förbättrade avsättnings- och prisförhållandena ännu icke erhållit önskad omfattning. En starkt bidragande orsak härtill har givetvis varit svårigheterna å den inhemska penningmarknaden. I allt för många fall är det emellertid uppenbart, att bristande företagsamhet och förståelse för betydelsen av en stark sammanhållning bland producenterna alltjämt försvarat eller omöjliggjort effektiva åtgärder. Enbart nedslående äro härvid sådana meddelanden från starkt spannmålsproducerande bygder, att man icke ansett sig behöva vidtaga någon gonting i prisförbättrande syfte, enär 1931 års skörd var av så ringa storlek, att man under alla förhållanden räknade med att finna avsättning för densamma.

Spannmålsnämnden hade visserligen förväntat, att producenterna under den tid statsmakterna hittills ansett sig kunna lämna spannmålsodlingen ett särskilt stöd, skulle bättre utnyttjat möjligheterna att tillvarataga sina egna intressen än vad fallet blivit men inser också, att stora svårigheter härför förefunnits, och vill gärna medgiva, att den tid, som hittills stått till buds för detta ändamål, varit väl knapp. Med hänsyn särskilt till dessa omständigheter samt det förhållandet, att jordbruket icke endast i närvarande stund arbetar under särskilt svårt tryck utan även tidigare än andra verksamhetsområden drabbats av den numera allmänna depressionen, har nämnden ansett, att spannmålsproducenterna allt fortfarande få anses vara i behov av sådana åtgärder från statsmakternas sida, som kunna bereda dem en större trygghet i prishänseende, än den inmalningstvänget som sådant innebär. Ehuru 1931 års skörd av såväl vete som råg varit ganska knapp, hava framför allt vetepriiserna icke, trots prisgarantien vid spannmålsföreningens inköp sommaren 1932, inom landet i dess helhet kunnat hållas i ett sådant prisläge, som med hänsyn till nämnda garanti kan anses skäligt. Bättre än något annat visar detta förhållande, att jordbrukarna ännu icke satt sig i stånd att i någon större utsträckning påverka prisbildningen. Skulle 1932 års skörd bliva av normal storlek eller däröver tyder erfarenheten från innevarande konsumtionsår bestämt därpå, att spannmålspriserna vid uteblivande av särskilda stödåtgärder kunna bliva synnerligen låga. Det bör emellertid med fog kunna förväntas, att de goda resultat, som vissa lantmannaföreningar genom sin sammanhållning vunnit, skola leda till att jordbrukarna, om, såsom nämnden nu föreslår, ett ytterligare rådrum därtill lämnas, mera allmänt sammansluta sig till bevakandet av sina intressen uti här ifrågakarande avseende.

Då nämnden övervägt den form, som borde givas ett fortsatt stöd åt spannmålsodlingen, har den för sin del ansett, att en förlängning av de åt

*Spannmålsnämndens
förslag.*

gärder, vilka beslutades av 1931 års riksdag, vore lämpligast och lättast att genomföra, men att vissa smärre förändringar i nu gällande kontrakt och stadgar samtidigt borde företagas. Innan nämnden närmare ingår härpå, vill nämnden i korthet redogöra för det nuvarande systemets verkningar, så som nämnden uppfattat desamma.

Enligt nämndens mening har det nu tillämpade systemet rätt väl fyllt sin uppgift. Beträffande svenska spannmålsföreningens inköp under sommaren 1931 hava såsom ovan nämnts emot desamma från jordbrukarhåll huvudsakligen riktats den anmärkningen, att kvalitetsfordringarna voro allt för stränga och att på grund härav många spannmålspartier icke mottogos av kvarnarna annat än till betydligt nedsatta priser. Nämnden har nog, såsom tidigare framhållits, den uppfattningen, att en del kvarnar i detta avseende haft möjlighet att tillämpa bestämmelserna annorlunda än som skedde. Samtidigt vill nämnden emellertid framhålla, att många utav de till föreningen hembjudna partierna spannmål kvalitativt, mest beroende på groddskador, voro av sådan beskaffenhet, att de rimligtvis icke kunde betraktas såsom kvarnvara. Om prisskillnaden mellan brödspannmål och fodersäd vid den tiden icke varit alltför stor, hade dylika spannmålspartier sannolikt aldrig i den utsträckning, som nu skedde, utbjudits till kvarnarna. I detta sammanhang vill nämnden dessutom framhålla, att fordringarna på den svenska brödsädens kvalitet med nödvändighet måste vara större i samma mån som inmalningsprocenterna sättas höga.

Vidare har mot föreningens inköp sistlidne sommar riktats dessa båda anmärkningar, att föreningen icke på förhand tillkännagivit på vilka platser eller inom vilka områden, den hembjudna spannmålen skulle komma att uppsamlas samt att leverantörerna i vissa fall belastats med höga fraktkostnader. Ävenledes hava vissa leverantörer klagat över att i vissa fall spannmål skulle av föreningen dirigerats på ett mindre planmässigt sätt.

Vidkommande dessa förhållanden har nämnden, som med uppmärksamhet följt och tagit del utav vidtagna dispositioner, endast att anföra, att inköpsverksamheten i betraktande av omständigheterna utfallit tillfredsställande och i överensstämmelse med de principer, nämnden vid avgivandet av sitt förslag ansett riktiga. Vid planläggningen och genomförandet av första årets inköp hade föreningen så utomordentligt kort tid till sitt förfogande, att man knappast kunde begära, att dess styrelse då i varje detalj skulle kunna överblicka ställningen. Säkerligen kommer inköpsförfarandet ett annat år, sedan erfarenhet numera hunnit samlas, att betydligt lättare kunna genomföras, särskilt som föreningen numera kungjort ett antal uppsamlingsområden.

Frågan huruvida den garanti beträffande avsättning och priser, som föreningens inköpsskyldighet innebär, varit tillräcklig för en gynnsam prisutveckling å inhemsk brödsäd, har i det föregående berörts vid ett par olika tillfällen. Från hushållningssällskapen har man i vissa fall framhållit, att det med utgående från förhållandena under innevarande konsumtionsår med dess ringa skörd kunde vara svårt att riktigt bedöma de verkningar, denna garanti ett år med stor skörd av såväl vete som råg kan komma att medföra. I sådant fall och i händelse kvarnarna skulle visa stor återhållsamhet vid sina inköp, kunde det tänkas, att prisbildningen inom landet komme att bliva ganska otillfredsställande.

Nämnden vill i anledning härav framhålla dels, att redan det nu befintliga kontraktet medger företagandet av stödköp ehuru i viss begränsad

omfattning dels också, att nämnden på sätt här nedan kommer att närmare utvecklas, med spannmålsföreningen överenskommit om en väsentlig utbyggnad av stödköpsinstitutet.

Som ovan nämnts ansåg nämnden för sin del en förlängning (med vissa förändringar) av kontraktet mellan staten och svenska spannmålsföreningen u. p. a. att gälla även 1932 års skörd såsom det under nuvarande förhållanden bästa sättet att stödja brödsädesodlingen jämväl under konsumtionsåret 1932—1933. Nämnden upptog därför vissa underhandlingar med styrelsen för sagda förening och förelade därvid styrelsen förslag till ändringar i gällande kontrakt och stadgar, vilka dels endast hade avseende på själva förlängningen men dels också inneburo några förändringar av nu gällande bestämmelser. Vid påbörjandet av dessa förhandlingar förklarade kvarnrepresentanterna i föreningsstyrelsen, att de för sin del icke voro beredda att göra något uttalande om behovet eller lämpligheten av en förlängning av kontraktet, men att de emellertid på grund av Eders Kungl. Maj:ts anmodan till nämnden den 30 oktober 1931 icke ville undandraga sig att förhandla om villkoren för en eventuell förlängning. Föreningsstyrelsen beslutade att förelägga den ordinarie föreningsstämman de av nämnden uppgjorda förslagen till kontrakts- och stadgeändringar med de modifikationer av desamma, som vid underhandlingarna kunde komma att företagas.

Vid spannmålsföreningens ordinarie stämma den 18 december 1931 hava i anslutning till nämndens därom gjorda slutgiltiga hemställan de förslag till ändringar av föreningens kontrakt och stadgar, som återfinnas i vid denna skrivelse fogade bilagorna C och D, vunnit stämmans godkännande. Beträffande stadgeändringarna skola dessa för att äga giltighet godkännas å extra föreningsstämma, vilken är utsatt att hållas den 22 januari 1932.

De i kontraktet och stadgarna företagna förändringarna får nämnden härmed komplettera med följande närmare anvisningar och motiv.

Specialmotivering.

Kontraktet.

2 §, tredje stycket. Beträffande fördelningen av spannmålsleveranserna har nämnden i förenämnda skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 21 april 1931 uttalat, att föreningens styrelse borde tillse, att fraktkostnaderna bleve de minsta möjliga. Samtidigt borde emellertid hänsyn tagas till, att de leveransförhållanden, vilka förut varit rådande för såväl producenter som kvarnar, så litet som möjligt rubbades. Enahanda grunder synas nämnden böra vinna tillämpning även i fortsättningen och avse såväl leverans- som marknadsförhållanden.

Det tillägg som gjorts till detta stycke, varigenom samtliga spannmålsleverantörer tillförsäkras rätten att leverera sin spannmål inom vissa uppsamlingsområden, innebär icke något avsteg från dessa grunder. En av nämndens sekreterare företagen undersökning, vilken på sin tid för beaktande överlämnats till spannmålsföreningen, har nämligen givit vid handen, att under tiden 1922—1930, alltså före de statliga regleringsåtgärdernas tillkomst, de vid kustkvarnsplatserna enligt svensk spannmålsnotering betalade priserna för vete och råg över hela landet varit anmärkningsvärt lika, vilket betyder att vid leveranser från överskottsområden till kvarnar utom desamma, dessa kvarnar fått betala större delen av frakt-

kostnaderna. Det skulle således innebära en orättvisa mot i sista hand producenterna i överskottsområdena, om dessa nu skulle få bära hela fraktkostnaderna till eventuella underskottsområden. Ett flertal framställningar till föreningen i berörda hänseende hava genom det föreslagna tillägget vunnit ett berättigat beaktande.

Under begreppet »merfrakten» i paragrafens tredje stycke falla givetvis alla i sammanhang med befraktningen uppkommande merkostnader.

3 §. De nuvarande bestämmelserna för företaget av stödköp synas nämnden hava varit otillfredsställande särskilt med hänsyn därtill, att för desamma enligt stadgarnas 7 § c) kunde disponeras lagerutrymmen svarande mot allenast $\frac{1}{12}$ av medlemmarnas årsförmalning av vete och råg. Enligt nu i kontraktet och stadgarna företagna ändringar, (se stadgeförelagets 7 § b), kunna för stödköpen disponeras intill hälften av kvarnarnas lagerutrymmen men även andra lagringsutrymmen, som kunna stå till förfogande för sådant ändamål. Nämnden har härvid i första hand tänkt sig anlita det av statens spannmålslagerhus eller andra jämförliga lagerutrymmen.

Nämnden finner uppenbart, att stödköp allenast böra ifrågakomma, när spannmålen icke kan vinna avsättning annat än till priser, som stå i ett tydligt missförhållande till dem, vilka med utgående från det i kontraktets 4 § 2 mom. första stycket omförmälda, av Kungl. Maj:t för hela riket fastställda enhetliga pris, skäligen borde, med beaktande av lagrings- och räntekostnader, erhållas för samma spannmål. Som nämnden redan i sin skrivelse den 21 april 1931 framhållit, är det emellertid icke enbart prisfrågan, som bör vara avgörande för spørsmålet om vidtagandet av stödköp. Anmärkningsvärd återhållsamhet i fråga om inköpen av svensk brödsäd ävensom inom vissa odlingsområden uppträdande särskilda avsättningssvårigheter äro givetvis sådana förhållanden, som genom stödköp i viss mån kunna tillrättaläggas.

Slutligen vill nämnden framhålla att eventuella stödköp, vilkas verkningar i olika riktningar ej så lätt låta sig i förväg överblickas, givetvis måste företagas med stor försiktighet.

4 §, mom. 2, första stycket. Härutinnan är icke föreslagen annan förändring än den formella, som föranledes av kontraktets förlängning. Meningen är alltså fortfarande, att Kungl. Maj:t skall bestämma de för hela riket enhetliga pris, med vilka respektive svenskt vete och svensk råg skola sommaren 1933 av föreningen inlösas.

I sin skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 21 april 1931 uttalade sig spannmålsnämnden angående de priser, som lämpligen borde ifrågakomma vid inlösen sommaren 1932. Att göra något motsvarande uttalande för sommaren 1933 är emellertid, icke minst med hänsyn till de ovissa valuta-förhållandena, så vanskligt, att ett sådant uttalande knappast skulle hava något egentligt värde.

4 §, mom. 2, sista stycket. För föreningens inköp under sommaren 1933 har återinförts den ursprungligen enligt kvarnförbindelsen av den 15 augusti 1930 gällande bestämmelsen, att priset vid kustkvarn skall vara 50 öre högre än vid inlandskvarn. Denna förändring har icke tillkommit som ett uttryck för den uppfattningen, att priset å brödsäd alltid ligger eller bör ligga högre vid kustkvarn än i det inre av landet. Så är ofta fallet, men någon gång kan förhållandet vara det motsatta. Emellandåt råder också ungefärlig likhet mellan inlandskvarnspriset. Även måste erkännas, att kustkvarnarna genom denna förändring vid

sina inköp av brödsäd kunna komma i sämre ställning till inlandskvárnarna än vad som skulle varit fallet vid fri prisbildning och fri import. Fastmer har bestämmelsen i fråga återinförts av den anledningen, att föreningen härigenom kan bliva i tillfälle att, om än i begränsad omfattning, utan större egna kostnader eller förluster för utjämnande av spannmåls-tillgången förflytta sådan till billigare pris inköpt spannmål till andra konsumtionsorter än de inom uppsamlingsområdena befintliga.

Mom. 3. De vid kontraktet ursprungligen fogade bestämmelserna och prisregleringsskalorna, vilka som tidigare anförts redan tvenne gånger blivit ändrade, och givetvis i sitt nuvarande skick alltjämt skola äga tillämpning beträffande inköpen av 1931 års skörd i den mån ytterligare jämkningar av desamma icke överenskommas mellan nämnden och föreningens styrelse, härrörde från ett av delegationen för svensk spannmåls-notering uppgjort förslag. Den här föreslagna förändringen är tillkommen av praktiska hänsyn och ansluter sig till det i praktiken hittills tillämpade förfarandet.

Såvida ny överenskommelse beträffande föreningens inköp av 1932 års skörd icke träffas mellan nämnden och föreningens styrelse förbliva alltså de vid det ursprungliga kontraktet fogade bestämmelser och skalor i gällande kraft.

Mom. 5. Härigenom stadgas att föreningen jämväl vid stödköp enligt 3 § skall tillämpa nyss omförmälda bestämmelser och skalor.

Mom. 6. Momentet är likalydande med andra stycket i det tidigare mom. 1. Vid bedömandet av nytillträdande kvarns egenskap av kustkvarn eller ej bör beaktas det inflytande, kvarnen utövar på avsättningsförhållandena för brödspannmål. Givetvis bör icke genom dylik åtgärd annars bestående prisbildning förryckas. I huvudsak bestämmande vid spannmålsnämndens avgörande torde böra vara, huruvida den kvantitet svensk spannmål, som vid kvarnen förmales, har ett utslagsgivande inflytande på prisbildningen inom ett större område.

5 §. Då föreningens verksamhet enligt det nu framlagda kontraktsförslaget kommer att fortgå ända till utgången av år 1933 och då under denna tid den gottgörelse, föreningen äger uppbära, under vissa tider helt kan komma att bortfalla för att sedermera ånyo uttagas, har det ansetts nödvändigt att på här föreslaget sätt kunna förhindra spekulativ import av mjöl och gryn. Dylik import kan ock tänkas framträda för det fall, att tillgången på svensk brödspannmål vid något tillfälle blir så knapp, att inmalningsprocenterna under viss period måste sättas särskilt låga, och böra bestämmelserna även då gälla.

7 §, femte stycket. Det har ansetts olämpligt, att statens spannmålsnämnd, såsom enligt nu gällande kontrakt är möjligt, utan tidsbegrän-sning skall äga påkalla rättelse beträffande av föreningen uttaget försäljningspris. Den här införda bestämmelsen om att detta skall ske inom fjorton dagar efter det nämnden erhållit meddelande om priset, har nämnden ansett skälig.

Övriga här ovan icke omnämnda föreslagna förändringar i kontraktet äro uteslutande en följd utav dess förlängning att gälla under ytterligare ett år.

Stadgarna.

De förändringar i föreningens stadgar, vilka finnas intagna i förslaget under 7 § f) samt 13 § mom. 1, andra stycket, äro icke av nämnden föreslagna eller tillkomna i samband med kontraktets tilltänkta förlängning. Desamma hava förordats av föreningens styrelse och avse dels att möjliggöra för föreningen, att vid förhöjning eller upptagande på nytt av gottgörelsen retroaktivt uttaga skillnaden i gottgörelsebeloppet eller gottgörelsen i dess helhet och dels att tillförsäkra medlemmarna att vid sänkning av gottgörelsebeloppet eller gottgörelsens borttagande återbekomma mellanskillnaden i gottgörelse eller hela gottgörelsebeloppet för de kvantiteter spannmål, för vilka de erlagt gottgörelse. Spannmålsnämnden finner dessa förändringar lämpliga, enär de dels förhindra spekulation i förändrad gottgörelse och dels bereda medlemmarna trygghet mot förluster på importerad utländsk brödspannmål på grund av ändring i gottgörelsen.

4 §. Med hänsyn till föreningens tilltänkta fortsatta verksamhet hava ändrade bestämmelser beträffande vinnande av medlemskap i föreningen föreslagits. Som regel bör ny medlem icke intagas annat än under maj månad varje år, enär medlemmens huvudsakliga skyldigheter mot föreningen innebära mottagning, lagring och skötsel med mera av den spannmål, föreningen är skyldig inköpa under juni och juli månader. Det har emellertid ansetts, att detta icke borde vara ovillkorligen gällande.

5 §, tredje stycket. Bestämmelsen är nytillkommen och medgiver justering av medlems i förhållande till medelförmalningen åliggande skyldighet att övertaga av föreningen inköpt spannmål.

6 §, åttonde stycket. Bestämmelsen är en följd utav det i 5 § nyss omnämnda tillägget.

7 § b). Bestämmelsen, som ansluter sig till 3 § i kontraktet, med dess ändrade lydelse, motsvarar föregående 7 § c) och fastställer medlems utvidgade skyldighet att ställa lagerutrymmen till förfogande vid stödköp.

7 § c). I huvudsak likalydande med tidigare 7 § b). Med hänsyn till föreningens fortsatta verksamhet samt till följd av de ändrade bestämmelserna för stödköpen har stycket erhållit sin nya lydelse.

7 § d). Då enligt kontraktets 7 § tvist mellan statens spannmålsnämnd och föreningen angående försäljningspriset skall avgöras av Sveriges skiljenämnd för spannmåls- och foderämneshandeln, har det ansetts lämpligt införa en motsvarande bestämmelse i föreningens stadgar rörande tvist mellan medlem och föreningen i samma hänseende.

7 § f). Den ändrade lydelsen är en av föreningens styrelse förordad förändring, varom ovan talats.

7 § h). Förändringen innebär endast en formell rättelse.

7 § i). Nämnden har icke ansett sig böra motsätta sig denna av kvarnrepresentanterna påyrkade ändrade lydelse, vilken icke kan anses innebära någon saklig inskränkning i nämndens befogenhet.

7 § j). Förändringen har föranletts av vissa erfarenheter från föreningens verksamhet och har av nämnden upptagits efter framställning från föreningsstyrelsen.

9 §. De i denna paragraf föreslagna förändringarna hava företagits dels för att underlätta det rent praktiska handhavandet av föreningens bokförings- och avräkningsverksamhet och dels i huvudsak med anledning av föreningens ökade stödköpsskyldighet. Medlems ansvarighet för kvantitetsvikten enligt det uppgjorda förslaget innebär en mindre skärpning av tidigare bestämmelser.

Ersättningen för lagring, skötsel och försäkring av för föreningens räkning lagrad spannmål har sänkts till ungefär 10 öre för 100 kilogram och månad i stället för tidigare 12 öre för 100 kilogram och *påbörjad* månad. I stället föreslås, att dylik ersättning skall utgå jämväl för sådan spannmål, som medlem själv övertager från föreningen, vare sig denna spannmål inköpts enligt bestämmelserna i 2 § eller 3 § av kontraktet. Nämnanden har ansett, att den utvidgade stödköpsskyldigheten bör berättiga till viss ersättning, varom här är fråga, samt att med den relativt låga ersättning, som föreslagits, ersättning bör kunna utgå för all hos medlem lagrad, föreningen tillhörig spannmål.

Förhöjningen av ersättningen för utlastning från 20 till 30 öre för 100 kilogram har jämväl ansetts skälig.

10 §, första stycket. Förändringen är endast föranledd av vidtagen ändring i 7 § av stadgarna.

13 §, mom. 1, andra stycket. Bestämmelsen har tillkommit efter förslag av föreningens styrelse, varom nämnden tidigare yttrat sig.

13 §, mom. 2. Det har ansetts lämpligt att i stadgarna intaga sådana bestämmelser, som tillförsäkra medlemmarna rätt att i första hand inköpa hos dem själva lagrad spannmål. En viss begränsning härutinnan har likväl föreslagits med hänsyn därtill, att sådana förhållanden kunna inträffa, som påkalla åtgärder från spannmålsnämndens sida, föranledda av stadgandet i nämndens instruktion att följa tillförseln av vete och råg till kvarnarna i syfte att ernå en jämn sådan tillförsel.

17 §, andra stycket. Förändringen föreslagen av rent praktiska skäl.

De förslag, nämnden sålunda avgivit, synes icke påkalla några jämförelser i gällande författningar.

Med åberopande av vad sålunda anförts får nämnden hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes

dels, under förutsättning av riksdagens godkännande, träffa avtal med svenska spannmålsföreningen u. p. a. om förlängning av kontraktet mellan staten och sagda förening i överensstämmelse med omförmälda förslag till kontraktsändringar,

dels ock lämna föreningen tillstånd att företaga de förändringar av dess stadgar, som på sätt vidfogade förslag utvisar, dels föranledas av förenämnda kontraktsändringar dels ock i övrigt på sätt ovan sagts ansetts lämpliga.

I behandlingen av detta ärende hava nämndens ordförande och samtliga ordinarie ledamöter deltagit. Riksdagsmannen C. W. M. Andersson i Igelboda samt direktören Sigfr. Engström hava dock anmält avvikande mening beträffande frågan om förlängningen av kontraktet, samt avgivit de reservationer, vilka som bilagorna E och F fogats vid denna skrivelse.

Stockholm den 13 januari 1932.

Underdanigst:

WALTER MURRAY.

Erik Carlsson.

Bilaga A.

Kontrakt**mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a.**

Mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a., i det följande benämnd föreningen, är, i anslutning till föreningens vid detta kontrakt fogade stadgar, följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar föreningen för nedan i 13 § omförmälda tid, att annan än föreningen ej skall äga laglig rätt att, utan föreningens medgivande, till riket införa vete eller råg eller spannmålsblandning, vari vete eller råg ingår, eller mjöl, framställt av vete eller råg, eller gryn av vete.

Vad ovan sägs gäller ej i avseende å vara, som införes till riket samt, utan att hava för förfogande inom riket från tullverket utlämnats, åter under tullkontroll utföres, eller som införes i egentlig gränstrafik eller eljest under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes på grund av annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) än den under s) upptagna eller på grund av 6 eller 8 § samma förordning.

2 §.

Föreningen förbinder sig att till minst de priser, som i 4 § stadgas, vartdera året 1931 och 1932 under tiden från och med den 1 juni till och med den 31 juli inköpa all inom landet odlad, salubjuden spannmål av vete och råg, som är av fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig beskaffenhet och hembjudes föreningen före den 1 juni det år, inköpet skall äga rum. För år 1931 skall hembudstiden, där så för beaktande av säljarnas intressen erfordras med hänsyn till tidpunkten för detta avtals godkännande av riksdagen, på sätt i 16 § sägs, av föreningens styrelse förlängas till och med den 15 juni.

Leveranstidpunkten för sålunda inköpt spannmål bestämmas av föreningens styrelse, därvid dock skall iakttagas, att sagda termin icke utan säljarens samtycke får bestämmas kortare än till 14 dagar från dagen för inköpet, samt att leveransen skall äga rum senast den 31 juli det år, inköpet sker. Där de till föreningen anslutna kvarnarnas lagerutrymmen, med hänsyn till vad 7 § a) och 8 § i föreningens stadgar innehålla rörande medlemmarnas skyldighet att mottaga och lagra föreningens spannmål, ej förslå till spannmålens mottagande och förvarande under ändamålsenlig skötsel inom den sålunda bestämda tiden, äger föreningens styrelse i erforderlig mån förlänga leveranstiden.

De partier spannmål, föreningen enligt det ovan sagda är skyldig in-

köpa, skola levereras till uppsamlingsställen, som av föreningens styrelse anvisas. Föreningens styrelse skall söka fördela leveranserna så rättvist som möjligt samt med hänsyn till att fraktkostnaderna i görigaste mån inskränkas.

3 §.

Det åligger föreningen att, då statens spannmålsnämnd så påfordrar, efter anvisningar av nämnden, före den 1 juni 1932 även under andra tider än de i 2 § omförmälda vidtagna inköp av svenskt vete och svensk råg av den i sagda paragraf angivna beskaffenhet, om och i den mån de till föreningen anslutna kvarnarna enligt 7 § c) av föreningens stadgar äro skyldiga att mottaga och lagra sålunda inköpt spannmål.

4 §.

Mom. 1. Vid inköp under tiden 1 juni—31 juli 1931 skall föreningen tillämpa betalning jämlikt de bestämmelser, som för samma tid gälla enligt 2 § uti den i Kungl. brevet den 28 augusti 1930 till statens spannmålsnämnd intagna förbindelse, därvid uppsamlingsställe å annan ort än där kustkvarn är belägen skall likställas med inlandskvarn.

Uppkommer tvist, huruvida kvarn är att hänföra till inlandskvarn eller kustkvarn eller huruvida uppsamlingsställe är att likställa med inlandskvarn, äger statens spannmålsnämnd härutinnan besluta.

Mom. 2. Vid inköp under tiden 1 juni—31 juli 1932 skall för fullgod (torr, frisk och oskadad) svensk spannmål med en kvalitetsvikt av 77 kilogram per hektoliter (129 holländska skålpund) för vete och 72,2 kilogram per hektoliter (121 holländska skålpund) för råg betalas fritt anvisat uppsamlingsställe det för hela riket enhetliga pris, Kungl. Maj:ts för vete respektive råg av nämnda kvaliteter finner skäligt bestämma.

Till de i detta moment angivna pris skall göras ett tillägg av ett öre för varje fulla 100 kilogram för var dag, leveransen i enlighet med köpeavtalet äger rum senare än den 1 juni.

Mom. 3. Beträffande villkoren i övrigt samt prisbestämningen för andra hektolitervikter än de ovan angivna skola de grunder iakttagas, vilka finnas angivna i bilagda, efter förslag av delegationen för svensk spannmålsnotering uppgjorda bestämmelser och prisregleringsskalor. Tillägg till ävensom annan förändring av sagda bestämmelser och skalor må av statens spannmålsnämnd och föreningens styrelse, därest nämnden och styrelsen därom äro ense, verkställas.

Mom. 4. Från de i mom. 1, 2 och 3 stadgade pris skall avdrag ske med 50 öre för varje fulla 100 kilogram, varmed den levererade myckenheten med mer än 10 procent understiger den salubjudna, där ej underlåtenheten kan anses ursäktlig.

5 §.

Föreningen må ej vägra att för annan införa eller att i för varje fall angiven myckenhet låta annan införa mjöl av vete eller råg eller gryn av vete, föreningens styrelse likväl obetaget att för tiden intill den 1 september 1931, om statens spannmålsnämnd därtill lämnar tillstånd, motsätta sig sådan import, i den mån den kan antagas ske i spekulativt syfte.

Föreningen må ej för egen räkning driva handel med utländsk spannmål eller därav framställt mjöl eller gryn.

6 §.

Föreningens verksamhet skall bedrivas på ett lojalt sätt och så att icke enskilt intresse obehörigen gynnas.

Angående föreningsmedlems skyldighet att tillämpa normal förmalningslön skall gälla vad 7 § g) av föreningens stadgar härom innehåller.

7 §.

Föreningens försäljning av svenskt vete och svensk råg, inköpt på grund av stadgandet i 2 § eller i annan ordning, må icke ske till pris, understigande det vid tiden för försäljningen gällande marknadspris.

Marknadspriset för gammal skörd skall härvid under juni, juli och augusti månader anses utgöra

år 1931 minst det pris, föreningen enligt 4 § har att betala för sina inköp under juni och juli samma år, samt

år 1932 minst det pris, som föreningen jämlikt sistnämnda paragraf skulle haft att erlægga vid inköp av samma spannmål för leverans vid den tid, föreningens leverans enligt försäljningsavtalet sker.

Vid försäljning av spannmål av gammal skörd, sedan spannmål av ny skörd kommit i marknaden, skall föreningen beakta det mervärde, som den gamla spannmålen kan hava i förhållande till spannmål av den nya skörden.

Statens spannmålsnämnd äger utöva kontroll över att ovanberörda pris icke underskrides. Finner nämnden, att det pris, föreningen vid försäljningen betingat sig, är väsentligt lägre än det pris, som enligt det ovan sagda bort erläggas, skall föreningen efter anmodan av nämnden utkräva prisskillnaden av köparen. Uppstår därvid tvist med köparen rörande prisets storlek, skall sådan tvist avgöras av Sveriges skiljenämnd för spannmåls- och foderämnesshandeln.

Föreningen skall vid sin försäljning göra de förbehåll, som erfordras med hänsyn till ovan upptagna bestämmelser.

8 §.

Till täckande av sina kostnader samt förluster vid utövandet av sin verksamhet äger föreningen för de myckenheter vete och råg, spannmålsblandningar, vari vete eller råg ingår, vetemjöl, rågmjöl och gryn av vete, vilka införas till riket, av vederbörande importör uppbära gottgörelse, varom nedan stadgas.

Beloppet av sagda gottgörelse per 100 kilogram spannmål bestämmes av föreningens styrelse, därvid bör eftersträvas dels att såvitt möjligt vinst vid kontraktstidens utgång icke kvarstår, dels ock att den tid, under vilken föreningen jämlikt 14 § första stycket äger fortfara med utövandet av importrätten, icke över hövan förlänges.

Beträffande vete skall gälla, att om de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna av styrelsen äro eniga rörande storleken av berörda belopp och beloppet av dem icke bestämmes högre än som motsvarar 20 procent av det i Stockholm vid tiden för gottgörelsens bestämmande gällande marknadspriset å svenskt vete av normal kvalitet, nämnda ledamöters beslut skall tillämpas. För fastställande av högre belopp i fråga om vete fordras att minst sex ledamöter äro om beslutet ense, och att detsamma godkännes av Kungl. Maj:t.

För fastställande av storleken av sagda gottgörelse för råg erfordras, att minst sex ledamöter äro ense om beslutet.

Gottgörelse, varom i denna paragraf stadgas, skall bestämmas för en tid av minst två månader i sänder. Förändring i gottgörelsens belopp skall tillkännagivas senast åtta dagar innan beslut härom skall tilllämpas.

Vid gottgörelsens uttagande beträffande mjöl skall gälla, att mot 100 kilogram finsiktat mjöl och gryn svara 160 kilogram spannmål samt mot 100 kilogram sammalet mjöl 100 kilogram spannmål. I fråga om spannmålsblandning skall gottgörelsen beräknas efter den myckenhet vete och råg, som ingår i blandningen.

9 §.

Den, som till riket infört vete eller råg eller spannmålsblandning, vari vete eller råg ingår, och visar, att han ur riket utfört utländsk spannmål av samma slag, mjöl, framställt inom riket av utländskt vete, utländsk råg eller utländsk spannmålsblandning, gryn, framställt inom riket av utländskt vete, eller spis- eller knäckebröd, vid vars tillverkning använts mjöl, framställt inom riket av utländsk råg, äger av föreningen återfå den gottgörelse, han erlagt till föreningen vid importen av motsvarande myckenhet spannmål.

Likaledes äger den, som till riket infört vetemjöl, rågmjöl eller gryn av vete, rätt att, om han visar, att han ur riket utfört samma mjöl eller gryn eller spis- eller knäckebröd, framställt av det införda rågmjölet, återbekomma den gottgörelse, han vid importen erlagt.

I anledning av bestämmelserna i denna paragraf erforderliga kontrollföreskrifter fastställas av statens spannmålsnämnd efter förslag av föreningens styrelse.

10 §.

Föreningen skall samarbeta med statens spannmålsnämnd, som skall äga tillgång till alla föreningen tillhörande handlingar och räkenskaper.

Det åligger föreningen att, vid anfordran, till statens spannmålsnämnd lämna de uppgifter, nämnden finner erforderliga.

11 §.

Föreningens åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning att statsmakterna under avtalstiden icke vidtaga åtgärder, som väsentligen rubba de förhållanden, under vilka kvarnindustrien nu arbetar, och att vid tillämpning av förordningen den 13 juni 1930 (nr 249) iakttages, att inmalningsprocenten icke i något fall bestämmas högre än att framställning kan i erforderlig omfattning ske av olika kvaliteter mjöl av god bakningsduglighet.

Föreningsmedlemmarna berättigas att vid förmalning vid egna kvarnar under den i 13 § omförmälda tid tillämpa en inmalnings- och minimiprocent för vete, som understiger de jämlikt 2 § i nämnda förordning fastställda eller medgivna lägsta motsvarande procentsatserna med 10 enheter, därvid dock icke avses sådan dispensvis vid enstaka tillfällen för begränsad kvantitet medgiven inmalnings- eller minimiprocent, som åsyf-

tar förmalning för särskilt ändamål, liggande utom ramen för den vanliga mjölhandeln.

Föreningsmedlemmarna tillförsäkras vidare, att under nämnda tid stadgandet i berörda förordnings 4 § beträffande »svenskt vete, som förmales tillsammans med annan brödsäd eller svarar mot mjöl, som av kvarninnehavaren blandas med mjöl av annan brödsäd», ej skall äga tillämpning beträffande dem.

12 §.

Skulle föreningen underlåta att fullgöra sina förpliktelser enligt detta kontrakt, äger staten ombesörja, att vad som underlåtit utföres eller rättas samt, där underlåtenheten är av väsentlig beskaffenhet, inträda i föreningens rättigheter enligt kontraktet; och är föreningen, därest underlåtenheten varit en följd av omständigheter, som föreningen skäligen bort avvända, skyldig såväl att bära de kostnader, vilka härigenom åsamkats staten, som även att till staten utgiva ersättning för av underlåtenheten orsakad skada.

Skulle staten underlåta att fullgöra sina förpliktelser enligt kontraktet, och uppkommer därigenom skada för föreningen eller någon dess medlem, må den, som skadan lidit, mot staten föra den ersättningstalan, vartill han kan äga fog.

13 §.

Detta kontrakt träder i kraft den dag, Kungl. Maj:t bestämmer, dock senast den 1 juni 1931, och skall gälla till och med den 31 december 1932.

14 §.

Därest föreningens nettotillgångar den 31 december 1932 icke förslå till återgåldande av medlemmarnas insatser i föreningen jämte ogulden utdelning, skall föreningen fortfarande för tiden intill dess så kan ske, på de i 5 §, 6 § första stycket, 8, 9 och 12 §§ av detta kontrakt stadgade villkor äga åtnjuta den i 1 § av kontraktet omförmälda ensamrätt till införsel av spannmål, mjöl och gryn.

De av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna av föreningens styrelse skola hos Kungl. Maj:t göra anmälan om den tidpunkt, då utövanheten av omförmälda ensamrätt enligt deras uppfattning med hänsyn till berörda förhållanden må kunna upphöra.

Utan hinder av vad nyss sagts äger staten förordna, att från viss tidpunkt efter den 31 december 1932, efter tillsägelse därom minst två månader förut, föreningens importrätt skall upphöra. Staten skall därvid övertaga föreningens möjligen kvarstående förlust och dess ekonomiska förpliktelser och föreningen, där ej annat avtalas, upphöra med sin verksamhet och träda i likvidation. Har föreningen obehörigen gynnat enskild medlem eller eljest uppenbart åsidosatt föreningens intressen, och har därigenom förlust för föreningen uppkommit, skall vid övertagandet, varom ovan sägs, sådan förlust bäras av föreningen. Uppkommen tvist härom skall avgöras av domstol.

Oberoende av föreningens ekonomiska ställning äger jämväl föreningens styrelse besluta, att, efter anmälan till Kungl. Maj:t minst två månader förut, sagda rätt skall upphöra från och med den 1 april 1933 eller den senare tidpunkt, som styrelsen bestämmer. Vad ovan sägs om

statens övertagande av föreningens förlust och ekonomiska förpliktelser samt föreningens trädande i likvidation skall även för sådant fall gälla.

15 §.

Skulle tvist uppstå mellan staten och föreningen rörande rätta tolkningen eller tillämpningen av de i denna överenskommelse intagna bestämmelser, skall, med undantag, varom i 14 § förmäles, dylik tvist avgöras enligt gällande lag om skiljemän, med iakttagande dock av att ledamöterna skola vara fem, av vilka vardera parten utser två samt de sålunda utsedda tillkalla den femte, samt att ordföranden skall hava såsom ordinarie ledamot tjänstgjort i svensk överrätt.

16 §.

Detta avtal är för kontrahenterna bindande från dess undertecknande, dock under förutsättning att det godkännes av 1931 års riksdag.

Stockholm den   april 1931.

Bilaga.

Prisberäkning och kvalitetsbestämning m. m. för vete och råg.**A. Prisberäkning och kvalitetsfordringar.**

1:o. Genom avtal bestämda eller i noteringar offentliggjorda priser för vete och råg av svensk produktion skola, om ej annat angives, gälla per 100 kilogram netto för frisk, oskadad och i övrigt enligt bestämmelserna under punkt 4:o leveransgill vara av viss avtalad kvalitetsvikt. Därest prisreglering efter vattenhalt skall äga rum enligt nedanstående punkt 2:o, skall det avtalade priset därjämte hänföra sig till vara med normal vattenhalt, varmed förstås en vattenhalt av 18 procent.

2:o. För frisk, oskadad och i övrigt leveransgill vara regleras priset i visst förhållande till det avtalade vid avvikelser i varans verkliga kvalitetsvikt från den enligt punkt 1:o bestämda samt, därest så överenskommits, vid avvikelser i varans verkliga vattenhalt från normalvattenhalten. För denna prisreglering kunna följande tvenne tillvägagångssätt alternativt tillämpas.

Prisreglering sker *antingen* enbart med hänsyn till kvalitetsvikten efter nedanstående skala *eller* efter denna skala samt med särskild tilläggsreglering för vattenhalt. Även i sistnämnda fallet skall, när vattenhalten ligger mellan 17.5 och 18.5 procent, priset uteslutande regleras efter kvalitetsvikt enligt skalan, men då vattenhalten ligger utanför dessa gränser göres (förutom reglering enligt skalan) för varje procent, varmed vattenhalten över- eller understiger 18 procent, ett avdrag respektive tillägg på 1 procent av det överenskomna priset, dock att tillägg ej utgår för mera än 2.5 procent vattenhalt under 18 procent.

Om säljaren eller köparen vid affärens avslutande begärt tilläggsreglering för vattenhalt, skall sådan äga rum.

Avdrag och tillägg för vattenhalt skola utgå efter hela tiondedelar av procent vatten.

Vid prisregleringen med hänsyn till kvalitetsvikt skola minst de tillägg och högst de avdrag, som angivas i följande skala, tillämpas för olika över- respektive undervikter gent emot den avtalade kvalitetsvikten.

Prisregleringsskala.

a) då kvalitetsvikten bestämts i kilogram per hektoliter:

<i>Kg pr hl</i>	<i>Pris</i>
2.5 kg övertvikt	2.0 % tillägg till avtalat pris
2.0 » »	1.8 » » » » »
1.5 » »	1.5 » » » » »
1.0 » »	1.1 » » » » »
0.5 » »	0.5 » » » » »

<i>Avtalad kvalitetsvikt</i>	<i>Avtalat pris</i>
0.5 kg undervikt	0.7 % avdrag från avtalat pris
1.0 » »	1.5 » » » » »
1.5 » »	2.5 » » » » »
2.0 » »	3.7 » » » » »
2.5 » »	5.1 » » » » »
3.0 » »	6.5 » » » » »

b) då kvalitetsvikten bestämts i holländsk vikt:

<i>Holl. vikt</i>	<i>Pris</i>
4.0 skålpund övervikt	2.0 % tillägg
3.5 » »	1.9 » »
3.0 » »	1.7 » »
2.5 » »	1.5 » »
2.0 » »	1.3 » »
1.5 » »	1.0 » »
1.0 » »	0.7 » »
0.5 » »	0.4 » »
<i>Avtalad vikt</i>	<i>Avtalat pris</i>
0.5 skålpund undervikt	0.4 % avdrag
1.0 » »	0.9 » »
1.5 » »	1.4 » »
2.0 » »	2.0 » »
2.5 » »	2.7 » »
3.0 » »	3.5 » »
3.5 » »	4.4 » »
4.0 » »	5.3 » »
4.5 » »	6.3 » »

Beträffande råg avdrages ytterligare för varje halvt kilogram undervikt utöver 3 kilogram 1.5 procent eller för varje halvt skålpunds undervikt utöver 4.5 skålpund 1 procent av det avtalade priset ned till en kvalitetsvikt av 68 kilogram per hektoliter.

3:o. För vårvete, som klassificerats enligt nedan under punkt 7:o anförda bestämmelser, göres, i stället för prisregleringen enligt punkt 2:o, beträffande partier, hänförliga till:

grad III ett tillägg av 0.50 kronor till avtalat pris,
» II » » » 1.— » » » » och
» I » » » 1.50 » » » » .

I övrigt tillämpas vad som är föreskrivet i gällande bestämmelser om vårvetets klassificering.

4:o. För att varan skall anses såsom leveransgill enligt detta avtal, skall den, förutom att vara frisk och oskadad, uppfylla följande villkor:

Halten av slökorn och dåligt utvecklade korn får i sin helhet ej uppgå till sådan mängd, att en genom avrensning frånskild kvantitet, motsvarande 5 procent av provet, uppvisar en lägre hektolitervikt än, beträffande vete 68 kilogram och beträffande råg 63 kilogram, då hektolitervikten fastställs vid en vattenhalt av 17.5—18.5 procent.

Inblandning av andra sädeslag än det, som köpet gäller, får uppgå till högst 2 procent, dock att inblandning av vete i råg får utgöra högst 5 procent.

Annat avfall än slökorn får jämte ogräs, sotkorn och annan orenhet ingå med högst 1.5 procent.

Kvalitetsvikten för av föreningen inköpt spannmål skall vara, beträffande vete lägst 74.5 kilogram per hektoliter och beträffande råg lägst 68 kilogram per hektoliter.

Vattenhalten skall i såväl vete som råg vara högst 19.5 procent.

Påvisligen polerad eller putsad vara ävensom sådan, som är så starkt körnad eller annorledes behandlad, att en undersökning av halten grodda kärnor därigenom blivit omöjliggjord eller starkt försvårad, betraktas såsom icke leveransgill.

5:o. Sönderslagna korn få, utan att särskilt avdrag härför göres, ingå i spannmålspartiet till, beträffande vete högst 1.5 procent och beträffande råg högst 2 procent. Vid större förekomst av sönderslagna korn än ovan sagts är köparen berättigad göra ett avdrag med 0.5 procent av det avtalade priset för varje påbörjad procent, varmed sagda förekomst överstiger 1.5 respektive 2 procent. Därjämte skall prisreglering enligt punkt 2:o äga rum.

6:o. Spannmålen skall räknas såsom oskadad vid halt av högst 1 procent grodda kärnor. Köparen är dock skyldig att emottaga spannmål, vilken köpts såsom oskadad, även om den visar sig innehålla högst 2 procent grodda kärnor, men är berättigad att vid förekomst av 1.1 å 2 procent grodda kärnor göra ett särskilt prisavdrag med 1 procent av det avtalade priset. Spannmål med högre innehåll av grodda kärnor än 2 procent är köparen icke skyldig mottaga, om varan köpts såsom oskadad.

Groddprocenten skall beräknas allenast på kärnor med synliga groddar, varmed förstås alla kärnor med utvuxna eller avslagna groddar samt kärnor med sprucken groddhinna utom sådana, där sprickan icke är förorsakad genom groning.

B. Klassificering av vårvete.

7:o. För klassificering av svenskt vårvete tillämpas följande normer:

Grad I.

Skall vara glutenrikt vårvete, som har en proteinhalt av minst 13.5 procent räknat på torrsubstansen.

Kvalitetsvikten skall vara minst 79.5 kilogram per hektoliter, och fuktighetshalten får vara högst 17 procent.

Mängden skadade korn får utgöra högst 1.5 procent, korn av annat veteslag högst 5 procent och orenhet högst 1 procent.

Grad II.

Skall vara vårvete, som har en proteinhalt av minst 12 procent, räknat på torrsubstansen.

Kvalitetsvikten skall vara minst 78 kilogram per hektoliter, och fuktighetshalten får vara högst 17.5 procent.

Mängden skadade korn får utgöra högst 1.5 procent, korn av annat veteslag högst 10 procent och orenhet högst 1.5 procent.

Grad III.

Skall vara vårvete, som har en proteinhalt av minst 11 procent räknat på torrsubstansen.

Kvalitetsvikten skall vara minst 77 kilogram per hektoliter, och fuktighetshalten får vara högst 18 procent.

Mängden skadade korn får utgöra högst 1.5 procent, korn av annat veteslag högst 10 procent och orenhet högst 1.5 procent.

Med skadade korn menas: grodda korn, omogna och skrumpna korn.

I orenhet inräknas andra sädeslag, sotkorn och främmande ämnen.

Kvalitetsvikten bestämmas med 1-liters normalvåg, justerad i överensstämmelse med av tyska »Physikalisch-Technischen Reichsanstalt» vedertagna grunder.

Proteinhalten bestämmas enligt Kjeldahls metod under användande av reduktionsfaktorn 5.70.

Med procent menas alltid viktsprocent.

För att klassificering skall äga rum, skall det levererade partiet vara av enhetlig beskaffenhet och utgöra minst 5 ton.

För vete, som hänföres till grad I, II eller III, och som vid leveransen visar sig hava lägre fuktighetshalt än som ovan angivits, göres ett pris-tillägg av 1.2 procent för varje procent, varmed vattenhalten understiger den för respektive grader angivna högsta fuktighetshalten, dock ej till lägre vattenhalt än 15 procent.

Skiljedom.

Om tvist uppstår mellan köpare och säljare om den grad, till vilken levererat vete skall hänföras, avgöres frågan av Sveriges skiljenämnd för spannmåls- och foderämneshandeln efter analys och utlåtande av Sveriges utsädesförening.

Kostnaden härför bestrides av den förlorande parten.

Om vid köpeavtalets undertecknande endera parten påyrkar, att klassificering skall direkt utföras av utsädesföreningen, skall detta ske, och kostnaden delas i sådant fall lika mellan köpare och säljare.

Provtagning.

Generalprov, som insändes till utsädesföreningen för bedömning, skall utgöra minst 400 gram och vara inneslutet i glasburk med paraffinerad propp.

Råder oenighet om kvalitetsvikten, skall generalprov uttagas särskilt och utgöra 5 kilogram, som fyller i en påse och därefter väl inlindas i vaxduk eller oljeduk. Det på detta sätt skyddade provet insändes skyndsammast möjligt till utsädesföreningen.

Generalprov skall vara förseglat och innehålla attest i vanlig ordning.

C. Allmänna bestämmelser.

8:o. Kvalitetsvikten skall bestämmas på sätt, som tidigare överenskommits inom delegationen för svensk spannmålsnotering.

9:o. Vattenhalten fastställs genom torkning av spannmålen i krossat tillstånd under en timme vid 130° C. konstant under iakttagande av här nedan närmare preciserade detaljbestämmelser för utförandet:

Minst 25 gram av det väl blandade provet krossas hastigt till grovt mjöl i en härför lämpad kvarn, som lätt kan söndertagas och rengöras. Kvarnen skall hållas kall och noga rengöras före malningen av varje prov. Av den krossade massan avvägas omedelbart tvenne medelprov om vardera 2.5 gram, vilka utan substansförlust överföras i med inslipat lock försedda vågflaskor, vilkas taravikt fastställts efter torkning vid 130° C. samt avkyling i exsiccator till rumstemperatur. Vågflaskorna skola hava en höjd av omkring 30 millimeter och en diameter av omkring 40 millimeter. Vågflaskorna med däri överförda prov inställas med locken ställda på kant i ett elektriskt torkskåp med jämnt fördelad värme och försett med termoregulator samt hållande en temperatur av 130° ± 3° C. och få där kvarstå under jämnt en timme, räknat från inställandet. Efter denna tid påläggas locken, medan flaskorna ännu äro kvar i torkskåpet. Flaskorna uttagas och placeras i en exsiccator med klorkalcium, tills de svalnat till rumstemperatur (under minst 20 minuter), varefter flaskorna med innehåll omedelbart vägas. Medeltalet av de båda parallellseriernas viktninskning, omräknat i procent av provets vikt utgör provets vattenhalt.

Endast speciellt utbildade personer böra tagas i anspråk för arbetets utförande.

10:o. Kostnaden för kontrollanalyser vid tvister bekostas av den förlorande parten.

Bilaga B.

S t a d g a r

för

Svenska spannmålsföreningen u. p. a.

1 §.

Föremålet för föreningens verksamhet är att efter avtal med svenska staten rörande importen av vete och råg m. m. driva handel med spannmål och idka annan därmed förenlig verksamhet.

2 §.

Föreningens firma är Svenska spannmålsföreningen u. p. a.

3 §.

Styrelsen skall hava sitt säte i Stockholm.

4 §.

Varje enskild eller juridisk person, som driver handelskvarn, äger ingå såsom medlem i föreningen, därest ansökan om inträde göres före den 1 juli 1931; dock att, om medlem överläter sin kvarnrörelse eller del därav å annan, denne må vinna inträde i föreningen, därest han sist inom en månad efter överlåtelsen gör ansökan därom.

5 §.

Varje medlem skall i föreningen deltaga med en insats av ettusen kronor för varje påbörjade femtio ton vete och varje påbörjade femtio ton råg av medelförmalningen för år räknat av dessa spannmålsslag, var för sig, under tiden 1 januari 1928—31 december 1930 vid den kvarn eller de kvarnar, medlemmen äger. Medlem må icke deltaga i föreningen med mer än det antal insatser, som sålunda belöper å honom. Insatsernas antal fastställles efter dessa grunder av styrelsen.

Har vid viss kvarn rörelsen icke börjat förrän efter den 1 januari 1928 eller kan delaktigheten av annan anledning för viss medlem icke avgöras enligt nyssnämnda beräkningsgrund, eller åtnöjes icke medlem med styrelsens beslut och anmäler han hos styrelsen missnöje däremot inom två veckor efter delfäendet, äger statens spannmålsnämnd med ledning av uppgifter rörande kvarnens förmalning och efter styrelsens hörande bestämma det antal insatser, med vilket medlemmen skall deltaga i föreningen.

Insats skall erläggas, en tjugonedel kontant och återstoden genom avlämnande till föreningen av en av medlemmen till innehavaren utfärdad skuldförbindelse, ställd att betalas tre månader efter uppsägning.

Erläggandet sker vid inträdet efter det antal insatser, för vilket medlemmen anmält sig. Fastställles antalet insatser av styrelsen eller nämnden annorlunda, skall felande insats omedelbart därefter erläggas.

6 §.

Medlems uppsägning till utträde ur föreningen får ej ske förrän ett år efter inträdet.

Upphör medlem att idka kvarnrörelse, medför detta hans avgång ur föreningen.

Överlåter medlem utan styrelsens medgivande honom tillhörig kvarn å annan, skall han, även efter avgången, för tid styrelsen bestämmer, dock högst till den räkenskapsavslutning, som infaller näst efter ett år och sex månader från inträdet, svara för fullgörande av honom enligt dessa stadgar åliggande skyldigheter som om han fortfarande vore medlem av föreningen och ägare till samma kvarn.

Finnes uppenbart att medlem icke förmår fullgöra sina åtaganden och förbindelser mot föreningen, åsidosätter han i väsentlig mån sina skyldigheter enligt dessa stadgar, eller har han lämnat väsentligen oriktiga uppgifter för fastställandet av antalet insatser eller bedömandet av hans skyldigheter, må han av styrelsen ur föreningen uteslutas.

Uteslutes medlem ur föreningen, skall avgången anses äga rum vid tidpunkt, som föreningens styrelse bestämmer.

Avgång ur föreningen i annat fall skall anses äga rum vid den tid för räkenskapsavslutning, som infaller näst efter sex månader, sedan omständighet inträffat, som föranlett avgången.

Avgången medlem äger ej, därest icke styrelsen för särskilt fall annorlunda beslutar, återfå sin insats förrän tidigast ett år efter avgången.

7 §.

Medlem åligger:

a) att, intill dess två tredjedelar av de utrymmen för lagring, varöver medlemmen, på sätt i 8 § sägs, skall anses förfoga, blivit belagda med svensk spannmål av vete och råg, varje år för föreningens räkning mottaga, lagra och vårda den svenska spannmål, föreningen jämlikt ovan nämnda avtal med staten inköpt under juni och juli månader samma år;

b) att, med den i 10 § omförmälda inskränkning, varje år före den 31 december av den spannmål, föreningen köpt på sätt under a) sägs, av föreningen köpa, av vete och råg var för sig, så stor myckenhet fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig vara, som vid spannmålets fördelning å samtliga medlemmar i förhållande till deras insatser, särskilt för vete och särskilt för råg, belöper å vederbörande medlem, därvid medlemmen i första hand skall, där det rättvisligen kan begäras, köpa av den spannmål, som lagrats hos honom;

c) att, varje gång föreningens styrelse så påfordrar, för föreningens räkning före den 1 juni 1932 mottaga, lagra och vårda av föreningen efter anmodan av statens spannmålsnämnd under annan tid än juni och juli månader inköpt svenskt vete och svensk råg av beskaffenhet, som under b) sägs, till så stor myckenhet, att den, jämte hos medlemmen då inneliggande lager av eller för leverans under den då närmast följande månaden inköpt sådan spannmål, minst motsvarar, för vete och råg var för sig, en tolfedel av årsförmalningen av vete, respektive råg, under närmast föregående kalenderår vid medlemmens kvarn eller kvarnar, bestämmd i den ordning 5 § föreskriver rörande insatsens fastställande, åliggande det vederbörande medlem att av föreningen inköpa sålunda mottagen spannmål senast två månader efter emottagandet;

d) att vid inköp från föreningen betala gällande marknadspris i enlighet med vad därom i omförmälda avtal med staten bestämmes samt underkasta sig vad samma avtal stadgar om jämkning i sålunda erlagt pris;

e) att icke utan medgivande av föreningens styrelse använda utländskt vete eller utländsk råg annat än för egen förmalning i medlems kvarn;

f) att för de myckenheter utländskt vete och utländsk råg samt spannmålsblandningar, vari vete eller råg ingår, vilka inkommit till riket före den 1 september 1931 och medlemmen sistnämnda dag äger eller därefter under den tid, föreningens importrätt enligt avtalet med staten är gällande, förvärvar, till föreningen under villkor och förutsättningar, som i sagda avtal stadgas, utgiva gottgörelse med belopp, som där sägs, om och i den mån sådan gottgörelse icke förut utgått till föreningen för samma spannmål;

g) att för vetemjöl, rågmjöl och gryn av vete, som framställts vid medlemmens kvarn eller kvarnar, icke betinga sig högre pris än som bereder normal förmalningslön, därvid som grund för beräkningen skall tillämpas den genomsnittliga förmalningslönen i riket för motsvarande kvaliteter under de fem senaste åren före den 1 januari 1931, ägande statens spannmålsnämnd att utöva tillsyn uti ifrågavarande hänseende;

h) att till föreningens styrelse lämna uppgifter dels vid inträdet och dels sedermera, då det av styrelsen begäres, i de hänseenden, efter vilka medlems insatser och hans skyldigheter enligt detta kontrakt bestämmas;

i) att medgiva statens spannmålsnämnd att i den ordning, som stadgas i kungörelse med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 13 juni 1930 (nr 249) om användande av svenskt vete och svensk råg vid framställning av mjöl m. m., inhämta de uppgifter, nämnden finner erforderliga; samt

j) att, därest medlem uraktlåter att fullgöra sina förpliktelser enligt dessa stadgar eller lämnar oriktig uppgift i de under h) och i) avsedda hänseenden, förutom skadestånd, för var gång dylik förseelse begås till föreningen gälda vite från och med 100 till och med 50.000 kronor.

8 §.

Sedan medlem inträtt i föreningen, skall styrelsen så snart ske kan, efter medlemmens hörande fastställa storleken av de utrymmen för lagring av spannmål under erforderlig skötsel, över vilka medlemmen vid avgörandet av hans skyldighet enligt dessa stadgar skall anses förfoga, styrelsen obetaget att därefter med hänsyn till inträffande förändring i medlems lagerutrymme besluta de jämkningar, som härav påkallas.

Statens spannmålsnämnd eller medlem, som är missnöjd med styrelsens härutinnan fattade beslut, äger inom två veckor efter det beslutet delgivits hänskjuta frågan till avgörande av Sveriges skiljenämnd för spannmåls- och foderämnesshandeln vid äventyr att eljest hava förlorat sin rätt till talan mot samma beslut.

Inträdande medlem äger icke påkalla ändring av beslut i ovannämnda hänseende, som meddelats innan hans ansökan om inträde i föreningen göres.

9 §.

Det åligger medlem att ägna den spannmål, som medlemmen för föreningens räkning mottagit, ändamålsenlig och erforderlig skötsel samt

ställa sig till noggrann efterrättelse de särskilda föreskrifter härutinnan, styrelsen meddelar.

Medlemmen svarar för kvantitetsvikten av sålunda emottagen spannmål med avdrag av $\frac{1}{4}$ procent för varje påbörjad månad. Förbättring eller försämring av kvaliteten under lagringstiden i enlighet med de i avtalet med staten omförmälda prisregleringsskalor med tillhörande bestämmelser tillgodokommer, respektive bäres av medlemmen.

För lagring, skötsel och försäkring av sådan spannmål, som medlem från föreningen enligt 7 § b) inköper under juni, juli och augusti 1932, eller som åter för föreningens räkning utlossas, äger medlemmen av föreningen erhålla ersättning, med 12 öre per 100 kilogram spannmål för varje påbörjad månad samt, vid utlossning, ytterligare 20 öre för varje 100 kilogram.

Därest spannmålen av särskild anledning fordrar särskild skötsel, eller om annan under vanliga förhållanden ej uppkommande kostnad uppstår, må skälig ersättning härför utgå.

10 §.

Vid beräkning av den myckenhet spannmål, medlem enligt stadgandet i 7 § b) här ovan är skyldig inköpa av föreningen, äger medlem tillgodoräkna sig eget ineliggande lager av svenskt vete, respektive svensk råg den 31 juli det år, inköpet skall ske.

Styrelsen är berättigad att med hänsyn till svårighet för viss medlem att bereda erforderliga lagerutrymmen medgiva den jämkning i berörda skyldighet, som härav föranledes. När två eller flera medlemmar äro ense om annan fördelning av inköpsskyldigheten sinsemellan än den, varom i nämnda stadgande förmäles, och sådan fördelning kan äga rum utan förfång för någon av övriga medlemmar, äga de påkalla jämkning i berörda skyldighet i enlighet därmed.

11 §.

Styrelsen äger utse opartisk person, som skall äga obehindrat tillträde till arbets- och lagerlokaler vid medlemmarnas kvarnar ävensom att undersöka medelförmalningen under den tid, som i 5 § sägs.

Styrelsen äger vidare rätt att hos statens spannmålsnämnd inhämta upplysningar rörande storleken av medlemmarnas ineliggande lager av vete och råg samt de myckenheter vete och råg, som vid kvarnarna förmalas.

12 §.

Därest medlem på grund av force majeure blir ur stånd att fullgöra honom enligt dessa stadgar åliggande förpliktelse, utgår ej skadestånd eller vite enligt 7 § j), ej heller må medlemmen ur föreningen uteslutas, där det ej måste antagas, att hindret blir av varaktig beskaffenhet.

13 §.

Medlem, som uppfyller honom enligt dessa stadgar åvilande förpliktelser, äger att genom föreningen införa vete och råg till riket samt att i för varje fall angiven myckenhet få på sig överlättn rätt till införsel av sådan spannmål. Därast den för import angivna myckenheten står i uppenbart missförhållande till medlemmens förmalning, äger styrelsen begränsa nämnda myckenhet.

14 §.

Av föreningens årsvinst skall, sedan avdrag skett för täckande av möjligen förefintlig brist från föregående år samt minst en procent avsatts till reservfond, utdelning till medlemmarna å deras kontanta insatsbelopp äga rum efter fem procent om året. Har sådan utdelning under något år ej ägt rum, skall densamma utgå av följande års vinst.

15 §.

Styrelsen består av åtta ledamöter med samma antal suppleanter.

Kungl. Maj:t äger för ett år i sänder utse ordförande och två ytterligare ledamöter av styrelsen jämte suppleanter för dem. Övriga ledamöter och suppleanter väljas på ordinarie föreningssammanträde, likaledes för ett år i sänder. Därest Kungl. Maj:t icke begagnar sig av sin angivna befogenhet, skola årligen för tiden intill dess så sker även de ledamöter och suppleanter, Kungl. Maj:t äger utse, väljas å ordinarie föreningssammanträde.

16 §.

För granskning av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola finnas två revisorer och två suppleanter för dem. En revisor och suppleant för honom utses av Kungl. Maj:t för ett år i sänder. Den andre revisorn och suppleanten väljas å ordinarie föreningssammanträde likaledes för ett år i sänder. Begagnar Kungl. Maj:t sig icke av sin rätt att utse revisor och suppleant, skola jämväl dessa årligen väljas å ordinarie föreningssammanträde för tiden intill dess Kungl. Maj:t använder sig av sagda rätt.

17 §.

Räkenskapsavslutning skall äga rum den 31 augusti varje år.

Bokslut skall därjämte göras den 31 december 1932 samt, om föreningens verksamhet fortsätter efter sistnämnda dag, för varje månad, så snart så påkallas av den av Kungl. Maj:t utsedde revisorn.

18 §.

Medlem äger å föreningssammanträde en röst för varje av honom gulden insats.

19 §.

Ordinarie föreningssammanträde hålles varje år i Stockholm före december månads utgång.

Å dylikt sammanträde skola, förutom i behörig ordning dit hänskjutna frågor, förekomma följande ärenden:

- 1) Val av ordförande.
- 2) Fastställande av röstlängd.
- 3) Val av justeringsmän.
- 4) Föredragning av styrelse- och revisionsberättelse jämte vinst- och förlusträkning samt balansräkning.
- 5) Fastställande av balansräkning.
- 6) Frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen.
- 7) Fastställande av arvoden till styrelseledamöter och revisorer.
- 8) Val av styrelseledamöter och suppleanter för dem.
- 9) Val av revisorer och suppleanter för dem.

20 §.

Kallelse till föreningssammanträde skall ske genom rekommenderat brev med allmänna posten minst fjorton dagar före ordinarie och minst åtta dagar före extra sammanträde. På enahanda sätt delgivas andra meddelanden till medlemmarna.

Skall, enligt vad ovan stadgats, viss tid beräknas från dagen för delgivning, skall delgivningen anses hava ägt rum å andra dagen efter den, då meddelandet blivit i rekommenderat brev med posten avsänt till vederbörande medlem.

21 §.

Vid föreningens upplösning skola behållna tillgångar, sedan en var medlem återbekommit sin insats jämte ogulden utdelning, tillfalla staten.

22 §.

Frågan om skadestånd och vite enligt 7 § j) i dessa stadgar samt tvister i övrigt mellan föreningen och föreningsmedlem eller mellan föreningen och styrelsen eller ledamot därav skola, där ej i dessa stadgar för särskilt fall annorlunda bestämts, avgöras enligt gällande lag om skiljemän. Skiljemännen skola vara tre av Stockholms handelskammare utsedda personer, av vilka ordföranden skall hava såsom ordinarie ledamot tjänstgjort i svensk överrätt.

Jämväl statens spannmålsnämnd äger påkalla utdömmande av vite, som ovan sägs.

23 §.

Ändring av stadgarna må ej ske utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

Bilaga C.**Förslag till kontraktsändringar.**

Mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a., överenskommes härigenom, att nedannämnda §§ i det mellan staten och föreningen ingångna, uti Kungl. Maj:ts brev till generaltullstyrelsen den 29 maj 1931 (Sv. förf. nr 120) omförmälda kontrakt skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Föreningen förbinder sig att till minst de priser, som i 4 § stadgas, ett-
vart av åren 1931, 1932 och 1933 under tiden från — — — den 15 juni.

Leveranstervinnet — — — leveranstiden.

De partier spannmål, — — — inskränkas. Vid fördelningen skall gälla, att leverantör är berättigad att få fullgöra leveransen inom det av följande sju områden, som ur fraktsynpunkt är för honom gynnsammast, nämligen: 1) Stockholms stad och län; 2) Östergötlands län; 3) Kalmar län; 4) Malmöhus och Kristianstads län; 5) Hallands län; 6) Göteborgs och Bohus län samt 7) Skaraborgs län; föreningen likväl obetaget att kräva leveransens fullgörande varhelst föreningen så önskar, därest föreningen gäldar den härav föranledda merfrakten.

3 §.

Det åligger föreningen, att då statens spannmålsnämnd så påfordrar, efter anvisningar av nämnden, före den 1 juni 1933 även under — — — enligt 7 § b) av — — — spannmål eller andra lagringsutrymmen stå till förfogande.

4 §.

Mom. 1. Vid inköp — — — inlandsquvarn.

Mom. 2. Vid inköp under tiden 1 juni—31 juli 1932 samt 1 juni—31 juli 1933 skall — — — bestämma.

Till de — — — den 1 juni.

Vad angår inköp under ovannämnda tid 1933 skall, utöver nu angivna pris, vid leverans till kustquvarn eller till annat uppsamlingsställe å ort, där quvarn, som av spannmålsnämnden förklarats hänförlig till kustquvarn, finnes, betalas ytterligare 50 öre för varje fulla 100 kilogram.

Mom. 3. Beträffande — — — finnas angivna i särskilda mellan statens spannmålsnämnd och föreningens styrelse överenskomna bestämmelser och prisregleringsskalor.

Mom. 4. Från — — — ursäktlig.

Mom. 5. Vid inköp enligt 3 § skola de i mom. 3 omförmälda bestämmelser och prisregleringsskalor tillämpas.

Mom. 6. Uppkommer tvist, huruvida quvarn är att hänföra till inlandsquvarn eller kustquvarn eller huruvida annat uppsamlingsställe är att likställa med inlandsquvarn eller kustquvarn, äger statens spannmålsnämnd härutinnan besluta.

5 §.

Föreningen — — — obetaget att, om statens spannmålsnämnd därtill lämnar tillstånd, motsätta sig sådan import, i den mån den kan antagas ske i spekulativt syfte.

Föreningen — — — gryn.

7 §.

Föreningens försäljning — — — marknadspris.

Marknadspriset — — — månader, intill dess ny skörd kommer i marknaden, anses utgöra

år 1931 — — — år, samt

åren 1932 och 1933 minst — — — sker.

Vid — — — skörden.

Statens — — — köparen. Anmodan från nämnden skall i ty fall vara föreningen tillhandakommen senast fjorton dagar efter det nämnden erhållit meddelande om det pris, föreningen betingat sig. Uppstår i anledning av nämndens anmodan tvist med köparen — — — foderämneshandeln.

Föreningen — — — bestämmelser.

13 §.

Detta kontrakt — — — den 31 december 1933.

14 §.

Därest föreningens nettotillgångar den 31 december 1933 icke förslå — — — gryn.

De — — — upphöra.

Utan hinder av vad nyss sagts äger staten förordna, att från viss tidpunkt efter den 31 december 1933, efter — — — domstol.

Oberoende — — — från och med den 1 april 1934 eller — — — gälla.

Denna överenskommelse träder i kraft den dag, Kungl. Maj:t bestämmer, dock senast den 1 juni 1932. Överenskommelsen är för kontrahenterna bindande från dagen för undertecknandet, under förutsättning att den godkännes av 1932 års riksdag.

Bilaga D.**Förslag till stadgeändringar.**

4 §.

Varje enskild eller juridisk person, som driver handelskvarn, äger under maj månad varje år vinna inträde i föreningen, därest ansökan om medlemskap gjorts före den 1 i samma månad; styrelsen obetaget att, om särskilda skäl därtill anses föreligga, jämväl å annan tid än nu sagts medgiva inträde.

Överlåter medlem sin kvarnrörelse eller del därav å annan, äger denne ingå i föreningen, därest han sist inom en månad efter överlåtelsen gör ansökan därom.

5 §.

Varje — — — styrelsen.

Har — — — föreningen.

Därest storleken av medlems årsförmalning ändras, så att den väsentligt över- eller understiger den medelförmalning, efter vilken antalet insatser för medlemmen fastställts, äger statens spannmålsnämnd, efter styrelsens eller medlems hemställan, besluta, att sagda antal skall ökas eller minskas.

Insats — — — uppsägning.

Erläggandet — — — erläggas.

6 §.

Medlems — — — inträdet.

Upphör — — — föreningen.

Överlåter — — — kvarn.

Finnes — — — uteslutas.

Uteslutes — — — bestämmer.

Avgång — — — avgången.

Avgången — — — avgången.

Medlem, vilkens insatser nedsatts jämlikt 5 § tredje stycket, äger återbekomma mellanskillnaden å tid och under villkor i övrigt, som gälla för återfående av insats vid utträde efter uppsägning ur föreningen.

7 §.

Medlem åligger:

a) att — — — samma år;

b) att, intill hälften av medlemmens omförmälda lagringsutrymmen blivit belagda med svensk spannmål av vete och råg, för föreningens räkning mottaga, lagra och vårda av föreningen jämlikt förenämnda avtal efter anmodan av statens spannmålsnämnd under annan tid än juni och juli månader inköpt sådan spannmål;

c) att, med den i 10 § omförmälda inskränkning, varje år före den 31 december av den jämlikt avtalet med staten inköpta spannmål, som föreningen äger den 1 närmast föregående augusti, av föreningen köpa, av vete och råg var för sig, så stor myckenhet fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig vara, som vid spannmåls fördelning å samtliga medlemmar i förhållande till deras insatser, särskilt för vete och särskilt för råg, belöper å vederbörande medlem, därvid medlemmen i första hand skall, där det rättvisligen kan begäras, köpa av den spannmål, som lagrats hos honom;

d) att — — — erlagt pris; skolande vid tvist om prisets storlek sådan tvist avgöras av Sveriges skiljenämnd för spannmåls- och foderämnes-handeln;

e) att — — — kvarn;

f) att — — — spannmål, så ock att för de myckenheter utländskt vete och utländsk råg samt spannmålsblandningar, vari utländskt vete eller utländsk råg ingår, vilka medlemmen äger, då förhöjning inträder i gottgörelsens belopp, till föreningen utgiva gottgörelse i den mån dylik, beräknad efter det sålunda förhöjda beloppet, icke förut utgått till föreningen för samma spannmål;

g) att — — — hänseende;

h) att — — — enligt dessa stadgar bestämmas;

i) att — — — uppgifter, som erfordras för kontroll av efterlevnaden av dessa stadgar och föreningens avtal med svenska staten; samt

j) att — — — hänseenden eller eljest vidtager åtgärder, som skulle kunna föranleda förlust för föreningen, förutom — — — kronor.

9 §.

Det — — — meddelar.

Medlemmen — — — med avdrag av 0.01 procent för varje dag. Förbättring — — — medlemmen.

För lagring, skötsel och försäkring av sådan spannmål, som medlem lagrar för föreningens räkning enligt 7 § a) och b), äger medlemmen av föreningen erhålla ersättning med $\frac{1}{3}$ öre per 100 kilogram spannmål för dag samt, vid utlastning, ytterligare 30 öre för varje 100 kilogram.

Därest — — — utgå.

10 §.

Vid beräkning — — — stadgandet i 7 § c) är skyldig — — — ske.

Styrelsen — — — därmed.

13 §.

Mom. 1. Medlem, som uppfyller sina förpliktelser mot föreningen, äger — — — myckenhet.

Då sänkning inträder i den i 8 § i avtalet med svenska staten omförmälda gottgörelsens belopp, åligger det föreningen att i förhållande till de myckenheter utländskt vete och utländsk råg samt spannmålsblandningar, vari utländskt vete eller utländsk råg ingår, vilka medlemmen på sätt, föreningen bestämmer, styrker sig äga vid tiden för sänkningens inträdande, till medlemmen i den mån, medlemmen guldigt gottgörelse för nämnda spannmål efter det högre beloppet, återbetala gottgörelse, beräknad efter skillnaden mellan det högre och det sänkta beloppet.

Mom. 2. Medlem är berättigad att till pris, som i 7 § d) sägs, under loppet av varje tidsperiod av fjorton dagar av föreningen köpa intill hälften av föreningens vid periodens början hos medlemmen inneliggande lager av vete och råg, var för sig. Avtal om köp av större myckenheter hos medlemmen lagrad spannmål än nu nämnts, äger icke giltighet utan godkännande av statens spannmålsnämnd.

Utan hinder av att därigenom den spannmålsmängd överskrides, som medlem enligt vad ovan stadgats är berättigad att under viss tidsperiod inköpa, skall medlemmen äga rätt att, till pris, som nyss sagts, köpa den hos honom lagrade spannmål, som han enligt 7 § c) är pliktig köpa.

17 §.

Räkenskapsavslutning — — — år.

Bokslut skall därjämte göras för varje månad, så snart — — — revisorn.

Reservation.

Då spannmålsnämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 april 1931 framlade sitt förslag om bildande av Svenska spannmålsföreningen u. p. a., ävensom om vidtagande av i sammanhang därmed avsedda åtgärder, var syftet närmast att åstadkomma en lugn avveckling av de svåra förhållanden på brödsädesmarknaden, som väntades skola uppstå vid tiden för utgången av 1930 års prisavtal. Nämnden framhöll sålunda, att den föreslagna åtgärden endast vore avsedd som en tillfällig, av jordbrukets dåvarande svårigheter påkallad anordning och nämnden sökte även finna en form för hjälpåtgärderna, som möjliggjorde en successiv avveckling av desamma. Emellertid ansåg nämnden att därest jordbrukarna skulle beredas någon hjälp utöver den för stunden, systemet måste omfatta jämväl 1931 års skörd. Att utöver denna tid fortsätta med ett system för brödsädesodlingens stödjande, sådant som det nu tillämpade, synes emellertid då ej hava varit av spannmålsnämnden påtänkt.

Även om man vid denna tidpunkt måste ställa sig betänksam inför möjligheten att vid tiden för nu löpande kontrakts utgång kunna åstadkomma en avveckling, som ej medförde allt för stora rubbningar i prisleförhållandena på den inhemska spannmålsmarknaden, då ju relationen mellan världsmarknadspriset å brödsäd å ena och det i anslutning till kontraktet med spannmålsföreningen fastlåsta priset på den inhemska spannmålen å den andra sidan var synnerligen betydande, så har emellertid förhållandet på spannmålsmarknaden numera utvecklat sig på ett sätt, som synes göra en avveckling av svenska spannmålsföreningens verksamhet synnerligen lätt genomförbar under hösten 1932.

På grund av den ringa skörden i Sverige av såväl vete som råg, synes, såvitt man nu kan bedöma, något nämnvärt överskott av nämnda sädeslag ej förefinnas den 1 juni innevarande år, vadan föreningens verksamhet då blir helt obetydlig. På grund av förändringarna i världsmarknadspriset å spannmål samt framförallt på grund av valutaförhållandena, har också priset i Sverige å utländsk spannmål i sådan grad närmat sig det av Kungl. Maj:t fastställda inlösenpriset per den 1 juni 1932, att någon spänning dem emellan ej kan sägas föreligga.

Under sådana förhållanden anser jag, att förutsättningarna för en avveckling av systemet just nu äro synnerligen gynnsamma. Jag kan därför ej förena mig med nämndens majoritet i deras förslag om en förlängning av kontraktet med Svenska spannmålsföreningen. Visserligen har spannmålsnämnden föreslagit kontraktets förlängning på endast ett år, men som jag redan anfört, synes förutsättningarna för en avveckling utan förluster för spannmålsföreningen och statsverket te sig synnerligen gynnsamma under hösten 1932. Hur förhållandena kunna gestalta sig ett år senare, därom vet man för närvarande intet, men all sannolikhet talar dock för att situationen då kan vara betydligt ogynnsammare. Skulle nästa års

skörd bliva stor, vilket hitintills kända förhållanden ingalunda motsäga, skulle spannmålsföreningen vid en avveckling år 1933 ligga inne med betydande lager av spannmål, vilka måhända icke skulle kunna försäljas utan betydande förlust, en förlust som genom bestämmelserna i 14 § sista stycket av kontraktet staten kan komma att få övertaga.

På grund av det ovan anförda har jag ansett, att spannmålsnämnden bort förorda, att kontraktet mellan staten och svenska spannmålsföreningen u. p. a. icke skulle förlängas.

Därest en sådan förlängning ändock kommer till stånd, har jag ej något att erinra mot de av nämnden förordade ändringarna i kontraktet och stadgarna. Stockholm den 13 januari 1932.

Martin Andersson.

Reservation.

Svenska spannmålsföreningen bildades år 1931 enligt förslag av statens spannmålsnämnd i syfte, dels att bereda jordbrukare och andra innehavare av brödsäd till avsalu möjlighet att till enligt kvarnförbindelsen av den 15 augusti 1930 gällande priser vinna avsättning för all kvarnduglig spannmål av vete och råg, dels ock att på ett rent tillfälligt sätt stödja spannmålspriserna. Syftemålet med föreningens verksamhet anser jag vara i huvudsak uppnått och en förlängning av dess verksamhet därför ej påkallad.

Inmalningsförordningen är avsedd att säkerställa för jordbrukarna avsättning av till kvarnändamål lämplig brödsäd. Detta syftemål bör, enligt vad den gångna tidens erfarenhet utvisar, kunna uppnås även vid riklig skörd och inmalningsförordningen därför i sig själv skapa förutsättningen för ett i övrigt helt lösgörande av den fria handeln, varigenom även åstadkommes sundare förhållanden på den inhemska marknaden. Så länge emellertid nuvarande abnorma och ovissa förhållanden råda, äro dock särskilda statliga åtgärder i prisstödjande syfte av behovet påkallade. Dessa statliga åtgärder böra, förmenar jag, vara av tillfällig karaktär. Det nu föreliggande förslaget garanterar ett visst inlösenpris för brödsäden, men vid rikligare skörd torde detsamma under stor del av konsumtionsåret, särskilt under den stora tillförseln under höstmånaderna, icke kunna skapa en önskvärd prisnivå, utan likvisst fordra åtgärder av kompletterande art. Gentemot ett fastläsande av riktlinjerna för en stödaktion i enlighet med spannmålsnämndens nu föreliggande förslag har jag därför ansett mig böra uttala min avvikande mening.

Stockholm den 13 januari 1932.

Sigfr. Engström.